

I
16.909.

ANUL V, Nr. 1-4

Taxa poștală plătită în numerar conform
aprobării Dir. G. le P. T. T. No. 30.520-1939

MAI - AUGUST 1941

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTĂ PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Red. și administrația: BUCUREȘTI, Str. Antim 19

BIBLIOTECA
* ACADEMIEI *
ROMÂNE

5
1941-1942

„BUCOVINA” I. E. TOROȘIU, BUCUREȘTI

CONTINUTUL :

- „România Eroică” : La început de Ev Nou.
 Flavius : Închinare eroilor noștri.
 Dr. M. S. S. : Lecție de geografie.
 Prof. Dr. Paulo Soldati : Sentimentul Național în Literatura Italiană.
 Italicus : În pragul unei Lumi Noi.
 Ion Al. Bran-Lemeny : Războiul sfânt (vers).
 Dr. Ilie Dăianu : Gheorghe Șincai și Sălajul.
 I. Colfescu-Delaturda : Dreptatea Noastră.
 G. Făcăoaru : Câteva date în jurul familiei și statului biopolitic.
 Elena Farago : Pornea o barcă verde (vers).
 Dr. Mircea Suciu-Sibianu : Ideea Cincinatiană.
 Al. T. Stamatiad : Psalm (vers).
 România Eroică : În al cincilea an de existență. — Din comorile naționale. — Catedrala Neamului, etc.
 George U. Coteș : Glasul Nistrului (vers).
 Cronică : Niculae Paulescu. — Cărți. — Reviste. — Revista Presei.

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei”.

(Din „Spirit și Materie” de I. Colfescu-Delaturda)

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTĂ PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director :
 ION COLFESCU - DELATURDA

APARE LUNAR

Redacția și administrația :
 BUCUREȘTI — STR. ANTIM, 19
 Telefon 3.25.59

La început de Ev Nou

În marile momente cari decid de soarta popoarelor e bine să ne gândim intens la trecut, pentru că să ne putem da seama despre ceea ce ne poate aduce viitorul. Să ne oprim un moment numai asupra evenimentelor trăite de generația de după războiul trecut și de generația ajunsă azi pe pragul bătrâneții. Cu toate greșelile clasei noastre conducătoare, cu toate agitațiile sterpe dela suprafață, cu toate erorile comise de anumiți conducători, masele noastre populare au avut intuiția drumului pe care se înșiruesc evenimentele, intuiția drumului celui drept. Dacă citim azi, «Viața Morală a Popoarelor și Războiul European»¹⁾, lucrare scrisă înainte de a intra noi în războiul trecut, ne dăm seama cum evenimentele de acum au eșit din evenimentele de atunci și că nu se putea ajunge la alte rezultate. Această viziune clară nu este meritul nostru. Noi nu am făcut decât să polarizăm crezul profund al poporului, intuiția lui asupra mersului evenimentelor.

După cum în trecutul îndepărtat poporul nostru a știut să se strecoare prin toate vicisitudinile vremurilor, tot așa în evenimentele contemporane el nu și-a greșit calea. E un popor matur; un popor, de mare viitor. Aceasta rezultă din actele vieții lui istorice. Scăderile pe cari le-a avut sau le are nu sunt a i se atribui lui. Trebuie lăsat să gândească și să înfăptuiască. Poporul nostru nu greșeste.

Să facem o mică comparație cu popoarele cari ne înconjoară. În războiul trecut aceste popoare și-au ales locul, alături de semnificația adâncă a evenimentelor. N-au putut să culeagă decât roadele cari li se cuveneau. Pe când ele au mers spre moarte, noi am mers spre înviere. Am fost și noi împinși puternic spre prăpăd; dar nu ne-am lăsat. Geniul neamului nostru e o garanție sigură a viitorului ce-l așteaptă. În evenimentele de după marele război trecut, și până în momentul de față, îl putem vedea manifestându-se cu aceleași simțăminte profunde și ținând aceeaș cale dreaptă. El nu s'a

1) I. C. Delaturda, Viața Morală a Popoarelor. Tip. «Poporul», București 1916.

repezit să ciopârțească din cadavrele popoarelor căzute în jurul său. Nu a ascultat de glasul de sirenă al acelora cari voiau să-l întrebuințeze ca coadă de topor. A suferit jafurile hrăpărețe și lipsite de orizont. În durere și resemnare și-a așteptat timpul său.

Care popor ar fi putut produce o mai puternică mișcare de regenerare, decât aceea pe care a produs-o tinerimea noastră dela marele război încoace! Care popor ar fi putut împiedica catastrofa, înfeudați cum eram în democrațiile apusului, în moravurile Bizanțului decadent și în mocirla iudeo-masonică! Prin lacrimi, prin sânge, prin eroism neasemuit, am înlăturat catastrofa și am pregătit poporului începuturile de azi și gloria de mâine. Un popor își are tinerimea pe care o merită. Poporul acesta și-a pregătit tinerimea lui, tinerimea care l-a scos din greul împas în care se găsea. În această tinerime a lucrat geniul ancestral al Neamului. Măreția sacrificiilor făcute, a celor ce se fac și a celor ce se vor mai face, se datorește acestui geniu. Acest geniu ne înșirue între marii făuritori de istorie, oricari ar fi vicisitudinile dela suprafață.

Am avut din primul moment sentimentul că România Mare dela 1918 nu sta pe baze solide. În momentul înfăptuirii ei era prea mare mocirla dela suprafață. Nu avuseserăm încă timpul de a ne polariza, de a deveni noi înșine. Am pornit la înfăptuirea marelui ideal având la suprafață o puternică pătură de oameni de beneficiu, nu de sacrificiu. Marile înfăptuiri istorice nu se realizează însă prin oameni de beneficiu, ci prin cei de sacrificiu. Legenda lui Iov din Biblie cuprinde un adevăr etern. Trebuie să știi să treci cu eroism prin suferințele cele mai amare, pentruca să poți sta mai târziu pe culmile gloriei.

Sacrificiile făcute pentru România Mare de cei 800.000 de morți nu au fost sanctificate de cei de sus. Ele nu au avut darul de a ne purifica, și polariza geniul național, de a ne crea un mare pedestal spiritual de existență și o mare misiune istorică de îndeplinit. Clasele noastre suprapuse nu au înțeles că, pentruca să devii un popor mare și puternic, trebuie să te purifici prin suferință și să-ți creezi un mare pedestal de existență în concertul popoarelor.

În Mai 1937 scriam în articolul de program al primului număr al «României Eroice»:

«Pentru războiul cel mare care ne va da putința să realizăm România spirituală de mâine, România muncii creatoare, cu înlăturarea a tot ce e străin de aspirațiile neamului, de devenirea sa istorică, cu strivirea tuturor agenților dizolvanți și parazitari, ne

dăm seama că va fi nevoie de lupte și sacrificii, cari pot să nu fie mai pe jos de acelea ale marelui război; că trebuie să fim treji și gata oricând de luptă, pe viață și pe moarte, pentru a reface din temelie această țară, punând în valoare bogățiile ei incommensurabile, materiale și morale, cari zac astăzi îngropate în adâncuri».

În primul număr al acestei reviste, ce am publicat, după refugiu, luând din nou contact cu cititorii noștri și ținând seama de turburarea și disperarea de atunci, scrieam, răspunzând la întrebarea tacită care plutea în aer:

«Iubiți cititori! Noi, cei dela «România Eroică», cu toată tăria și cu credința neclintită, vă răspundem: **VA FI BINE...**»

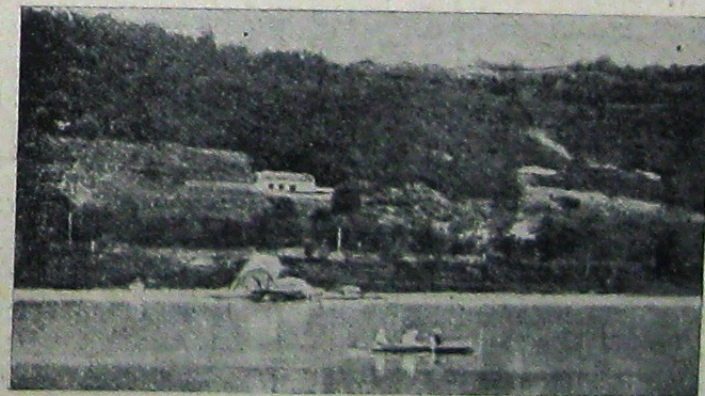
«Reluați colecțiile «României Eroice» și urmați cu atenție și cu credință rândurile noastre și vă veți convinge că, credința noastră în viitorul Patriei și al Neamului nostru stau pe temelii de granit».

Pe câmpurile de război s'a început noua operă de eroism și purificare a neamului nostru. Bucovina și Basarabia revin la sânul Patriei: Nu prin convenții, nici prin dăruire, nici prin răpire lașe, profitând de împrejurări, ci prin sacrificiu și eroism. Ceeace vom cuceri de aci -nainte va fi al nostru pentru totdeauna. O nouă Românie și mai mare decât a fost se naște din cenușa păcatelor trecutului. Eroii de totdeauna ai neamului nostru conlucrează la făurirea ei.

Marile înfăptuiri nu sunt opera unei singure generații, ci produsul lor colectiv. Să fim fericiți că generației noastre i s'a hărăzit fericirea de a pune, cu invincibila asistență a strămoșilor eroi, temelile viitoarei mari Românii și de a se sacrifica pe altarul Patriei Eterne.

SUNTEM LA ÎNCEPUT DE EV NOU.

ROMÂNIA EROICĂ

Inchinare eroilor noștri

Armata română, alături de armatele glorioase ale Reichului, au ocupat Basarabia noastră, au trecut Nistrul și înaintează în câmpiile Podoliei. Gloria armatelor române a fost sărbătorită cu ocazia ocupării capitalei Moldovei de peste Prut. Războiul acesta ne trebuia. Fără de el nu am fi putut să ne reabilităm; nu am fi putut să ne creem un pedestal solid pentru drepturile noastre sfinte; nu am fi avut bază solidă de dezvoltare în viitor.

Numai în marile încercări se vede valoarea unui popor. Numai prin sângerări cumplite se pot cuceri drepturi imprescriptibile. Ceeace se cucerește ușor, ușor se pierde. O țară, un popor, nu se crează, nu se consolidează prin daruri străine, prin conjecturi, prin șantaje internaționale. Exemplul bolșevicilor e edificator. Anul trecut, la adăpostul armatelor Reichului, s'au înfruptat cu largi teritorii din Finlanda, Polonia și România, însușindu-și și Țările Baltice. Fără glorie, în mod perfid, prin șantaj și crimă, au pus mâna pe averi străine. Astăzi, când trebuie să-și măsoare în mod cinstit forțele morale și materiale, trebuie să restituie totul și să rămâie pe poziția pe care o merită în virtutea racilelor adânci cari îi subminează.

Se dobândește în mod real și se păstrează numai ceeace se cucerește în luptă dreaptă, prin eroism cinstit. Moralul primează. Orice ticăloșie își va găsi răsplata la timpul său.

Dar nu despre aceasta ne ocupăm noi acum. Inchinăm acestor rânduri eroilor noștri.

Noi nu putem concepe eroismul, fără dreptate și fără adevăr. Războiul nostru urmărește o cauză sfântă. Tot sufletul neamului palpită în el. Românii de pretutindeni așteaptă gloria triumfului. Dar acest triumf se câștigă cu sângele miilor de eroi rămași pe câmpurile de luptă, cu solidaritatea indestructibilă între eroii de azi și de totdeauna ai neamului. Ziua de mâine se crează pe sacrificiile vieții lor. Cu sacrificiul vieții lor eroii noștri crează România nouă.

Ceice vor supraviețui se vor bucura de ea. Făuritorii ei o vor contempla însă numai de dincolo de mormânt.

Acestea sunt aparențele. Realitatea e însă cu totul alta. Moartea și viața sunt două aspecte ale aceleiași realități. Viața ese din moarte și moartea, din viață. Moartea nu e decât un alt aspect al vieții. În lumea materiei cele două aspecte se urmează ca starea de veghe și de somn. Se condiționează reciproc. Nașterea implică moartea și moartea implică nașterea. Fără să fim eroi pe câmpul de război, toată viața noastră nu e decât o continuă goană după

moarte. Munca implică dispariția în opera produsă. Reproducerea spețelor se face în vederea dispariției progenitorilor. Evoluția oricărui organism viu nu constă decât într-o continuă curgere: **naștere și moarte**. De fapt, numai acela trăiește intens care moare în opera lui. Frumusețea vieții este creațiunea, reînprospătarea energiilor, succesiunea lor rapidă în noi forme, în noi aspecte: **frumusețea vieții stă în moarte**.

Acestea sunt viața și moartea în ordine fizică. Nu știm care e viața și care e moartea. În somn ne refacem. Dar nu suntem morți. Somnul nu e decât o perioadă de incubatie a unor noi energii de afirmare. Dar nu în ordine fizică vom găsi noi adevărul asupra misterului morții și asupra rolului ei creator.

Pentruca să înțelegem adevăratele elanuri de eroism, și voluptatea morții trebuie să pătrundem în ordinea spirituală a universului.

În ordine spirituală nu există timp și spațiu. Nu există succesiune. Orice există în materie există mai întâi în spirit. Spiritul crează materia. El aruncă ordinea în haos; condude de dincolo de timp și spațiu, guvernează lumea formelor, a nașterii și a morții. În afară de el totul e numai formă trecătoare. Spiritul e singura realitate vie.

Adevărata viață e numai în spirit. Spiritul întruchipează formele trecătoare ale materiei. Îi transmite ceeace noi numim viață și moarte.

Deaceea morții conduc lumea. Deaceea, din marile eroisme, din marile mucenicii, es marile transformări în omenire. Deaceea marile progrese ale unui popor nu se pot iniția decât prin sacrificiu și eroism. Deaceea ceice nu știu să moară pentru idealul lor nu merită să trăiască. Deaceea numai animatorii sunt creatori și numai popoarele spiritualizate merită ca să trăiască.

Dar trebuie să ne înțelegem. Cel ce moare pe câmpul de război, pentru că are mitraliera la spate și nu are altă alegere decât aceea de a merge înainte, nu este un erou. Ceeace se realizează pe asemenea eroisme nu poate avea pecetea eternității. Erou e numai acela care, fără constrângere, acceptă moartea pentru idealul său. Numai puritatea spirituală a eroului asigură trăinicia operei lui.

Marile sacrificii pentru Patrie și Neam sunt tezaure adunate dincolo de mormânt. Sunt noi întrupări în materie prin spiritualitatea care emană și conduce de dincolo de timp și spațiu, din ordinea spirituală a lumii nevăzută și nepipăită de simț omenesc. Pentruca să măsoare mărimea unei opere, trebuie să te duci la puritatea spirituală a eroului care a produs-o.

Deaceea trebuie să fim mândri de România de mâine; de erois-

mul soldatului nostru pe câmpul de război. Deaceea trebuie să ferim pe cei morți mai mult decât pe cei vii. Ei ne conduc. Ei ne stăpânesc. În puterea lor suntem. Morții și viii conlucrează. Însă morții sunt aceia cari conduc. Dela voința lor nu ne putem îndepărta. Și dacă voim să cunoaștem viitorul popoarelor, trebuie să ne uităm la eroii lor, în diferitele epoci de creațiune națională.

A trăi o clipă sau mii de ani e totuna în eternitate. Viața nu merită a fi trăită, dacă nu e trăită în mod brav. Toți pierim în opera noastră. Chiar și cea mai ticăloasă. Dar ce moarte e aceea care stă la temelia clădirei Patriei! Este cea mai măreață moarte pe care și-o poate dori un muritor.

Morții pentru Patrie devin eroi legendari, atunci când au părăsit lutul pământesc cu suflet curat, înarmați cu idealurile sfinte ale Neamului, cu dragoste arzătoare pentru Patria și Neamul lor.

Astăzi când vedem eroismul românesc în plină epopee, nimeni nu se mai poate îndoi de viitorul Patriei și Poporului nostru.

Glorie eternă eroilor noștri!

Flavius

Lecție de geografie

*Vezi tu iubitul meu copil, pe hartă o țară ciuntită, n'auzi cum oștează?..
Căci se porni din iaduri ura cum vine furtuna'n zi de vară,
Era odată 'ntreagă, fericită și vitează,
Dar hoardele barbare cuprinsă biata țară.*

*I-au înfipt adânc în suflet o săgeată, ce-o desparte,
Au tăiat din țara noastră Basarabia, Bucovina,
Surori, părinți și frați au rămas de noi departe,
Și'n lacrimile noast-amare ne 'ntrebam a cui e vina?*

*Copilași dragi ca tine, de aceeași lege strămoșească,
Nu mai au părinți, preot, școală, învățător,
I-au gonit și i-au ucis pentru credința românească,
Și-n durerea lor tăcută au spus doar, Doamne nu le răbda lor!*

*Eram un păstor și-o turmă de aceeaș scumpă limbă,
Un singur cuget, o simțire-moși-strămoși, aci de veacuri,
Mare, râuri, munți și șesuri, ce în veci nu se preschimă,
Pământ udă cu sânge sacru, deci al nostru e deapururi.*

*Tu să-ți sapi adânc în suflet, taina vechilor hotare.
Și de ți-o fi dat să te faci mare, fără libertatea'n ele,
Să-ți răzbuni moșii, părinții, să 'ncei focul mare,
Lasă sapa, e mai bine să știi să tragi din mitraliere.*

*Ori trăznind capete dușmane, cu bombe, prin văzduh să sbori,
Să priceapă, de n'au vrut altfel, care-i dreptul nostru sfânt,
Că vrem să murim în lupte, viteji din zori și până'n zori,
Să reîntronăm pe vecie Românul pe-al lui pământ.*

Dr. M. S. S.

Brașov 3/15 Mai 1941.

Sentimentul național în literatura italiană ¹⁾

După o părere foarte răspândită, poporul italian ar fi dobândit numai recent conștiința unității naționale: se spune chiar că numai după îndemnul revoluției franceze noi ne-am fi îndreptat spre o viață de națiune modernă. Această idee trebuie revizuită, pentru că se întemeiază pe o greșală, și anume pe confuzia dintre concepțiile de unitate politică și unitate morală. E adevărat că unitatea politică a devenit năzuința întregului nostru popor numai în veacul trecut: dar nu e mai puțin adevărat că unitatea noastră morală e cu mult mai veche, și s'a înfăptuit odată cu dobândirea unității de limbă, de religie, și de tradiții culturale.

Aceste diferite aspecte ale unității morale nu s'au realizat deodată la nici un popor.

Astfel, despre unitatea Italiei, nu e drept să se spună că e recentă: recentă a fost înfăptuirea ei pe planul politic, dar, în ansamblul valorilor sufletești, unitatea noastră a existat de foarte multă vreme. Geniului poporului nostru îi revine meritul de a fi realizat o unitate de religie și limbă, căreia așezarea geografică a Italiei, evenimentele istorice și influențele popoarelor vecine i-au fost cu totul altfel decât prielnice. Așezată în centrul Mediteranei în apropierea imediată a celor mai diferite națiuni, Italia a cunoscut civilizațiile creștino-ortodoxă prin domniile Bizantinilor, musulmană, prin năvălirea Arabilor în Sicilia, și cea feudală din Apus prin lunga stăpânire a Longobarzilor, a Francilor, a Normanzilor și a Imperiului German. Civilizația latino-catolică a Italiei nu a respins aceste influențe străine, dar nici nu le-a primit pasiv: dimpotrivă, cu genialitatea sa creatoare, le-a folosit prefăcându-le într-o sinteză nouă, din care a isvorât minunea lumii moderne, civilizația Renașterii.

Această forță de sintetizare a fost întotdeauna noblețea și mândria neamului nostru: în istorie o numim «universalitatea Romei», în cultură «Umanism», în religie «Catholicism» iar în politica actuală «Imperiu».

Italia din Evul Mediu, cu frământările ei, se întrupează admirabil în figura unui mare personaj istoric: Împăratul Frederic al II-lea de Hohenstaufen, care a domnit dela 1215 la 1250 peste Sfântul Imperiu Roman al Națiunii Germane, peste Regatul Italiei și cel al Siciliei.

¹⁾ Din conferința rostită la Institutul de Cultură Italiană din Craiova, cu prilejul inaugurării Anului Academic 1940/41

Tatăl său a fost german, mama sa a fost normandă, adică germană de neam și franceză de educație; părintele sufletește, dascălul și tutorul care l-a ocrotit de dușmani și i-a păstrat neatinsă moștenirea tronului, a fost Papa Inocențiu al III-lea, unul dintre cei mai mari conducători ai Bisericii Romane.

Dela toate neamurile care i-au dat sângele și educația, Frederic al II-lea a moștenit câte-o însușire: ca străbunii săi germani a fost un mare războinic: ca cei normanzi a fost călător, cavaler, aventurier: dar Italia i-a dat dragostea noului și a frumosului, armonia sufletească și lumina intelectuală. Suveran peste trei împărății, Frederic al II-lea și-a ales cetatea de scaun în Sicilia, la răscrucea civilizațiilor Europei și ale Mediteranei: a fost primul occidental care s'a apropiat cu interes și simpatie de lumea orientală; și a fost primul monarh medieval care a făcut din politică o știință modernă, folosind diplomația nu mai puțin decât armele (ca atunci când a obținut predarea Sfântului Mormânt prin tratative și nu prin război, fapt care i-a atras excomunicarea Bisericii) și trecând peste orice prejudecată ideologică cum s'a întâmplat când el, Împăratul creștin, a strâns o armată de lefegii păgâni și a pornit cu ei contra Papei.

În istoria Italiei Frederic al II-lea are un loc de frunte pentru două motive: pentru că a adunat la curtea lui din Palermo școala poetică așa zisă «siciliană» cu care începe literatura noastră, și pentru că a așezat în Italia centrul imperiului său. Acest din urmă fapt are o însemnătate deosebită. Deși cauzele ce l-au determinat nu au fost ideologice, totuși pentru intelectualii italieni, el a reprezentat înfăptuirea unui mare ideal: întoarcerea lui Cezar la Roma, proslăvirea Italiei ca țară sortită de Dumnezeu să fie sediul Sfântului Imperiu. Pe această idee se întemeia toată doctrina politică a partidului zis «gibelin», în vreme ce adevărsarii lui «guelfii», partizani ai Papei, afirmă că Roma e mai ales sediul Bisericii universale, și că Italia e cetatea lui Dumnezeu pe pământ. Așadar, un mare ideal a fost comun celor două doctrine adverse: idealul Romei, care a întrunit moștenirea clasicității și credința creștină, și le-a dat un singur nume: Catholicism.

DANTE ALIGHERI

Astfel a fost văzută Italia de marele părinte al literaturii noastre: Dante Alighieri. Gândirea filozofică, politică și religioasă a lui Dante alcătuiește o sinteză a Guelfismului cu Gibelinismul, și o consfințire a idealului roman. Contra Guelfilor, cari socotesc autoritatea împăratului ca un reflex al celei pontificale, și contra Gibelinilor intransigenți cari susțin contrariul, Dante arată neatârnamarea reciprocă a celor două puteri.

Amebele sunt orânduite de Cer pentru binele omenirii, și ambele isvorăsc direct dela Dumnezeu: treburile respective sunt cu totul deosebite, și orice amestec între politică și religie este o nelegiuire, ba chiar un sacrilegiu. Câtă vreme Papa și Împăratul și-au respectat drepturile și datoriile, câtă vreme Biserica și-a văzut numai de treburile religioase și a lăsat Imperiul să-și îndeplinească misiunea de chezaș al ordinei politice, omenirea creștină a fost drept condusă și fericită. Astfel au fost timpurile de aur, ale lui Constantin și ale lui Carol cel Mare. Dar acești mari împărați au făcut greșea de a înzestra Biserica cu bogății materiale, și au abătut-o din calea dreaptă.

Ahi, Constantin, di quanto mal fu matre,
Non la tua conversion, ma quella dote
Che dà te prese il primo ricco Patre !

(Vai, Constantine, câte rele a născut, nu creștinarea ta, ci zestrea ce dela tine a primit-o primul Papă bogat !).

Aceste versuri se referă la legenda după care Sf. Constantin ar fi fost ctitorul puterii temporale a Papilor.

Biserica, coruptă astfel, nu-și mai poate îndeplini misiunea, și omenirea a rămas lipsită de un adevărat conducător religios: mai rău, pretențiile politice ale Bisericii au pricinuit o dușmănie între Papă și Împărat, dușmănie care distruge puterea Imperiului și aruncă lumea întreagă într-o stare cumplită de anarhie. Indepărtarea sediului împărațesc dela Roma e simbolul acestei nelegiuiri: capitală desmoștenită, Roma plânge, și plânsetul ei întristează cerul și pământul. Numai întoarcerea lui Cezar la Roma va fi semnul mântuirii, pentru că numai atunci Biserica va pași pe calea cea bună, și Imperiul își va relua domnia universală.

Acest rol de îndreptător și izbăvitor al Bisericii dă Imperiului o vădită superioritate: în această privință Dante, deși nu vrea s'o mărturisească, înclină oarecum înspre Gibelini. Dealtfel Imperiul are și o prioritate cronologică, fiind întemeiat înaintea nașterii lui Hristos. Intotdeauna Roma a fost Sfântă, chiar în vremea păgânilor, pentru că rolul de premergătoare a Creștinismului i-a fost încredințat dela începutul istoriei sale: toate faptele Romei vechi au fost orânduite și conduse de Pronia Dumnezeiască, nu mai puțin decât cele din Vechiul Testament. Chiar judecata lui Pilat, și prezența ostașilor romani pe calvar, au o însemnătate măreață, și anume că Roma a săvârșit, prin răstignirea lui Hristos, nu sacrilegiul omorării Mesiei, ci minunea răscumpărării sufletelor noastre. Aflăm astfel la Dante, suflet creștin și

medieval prin excelență, primul îndemn spre un curent de idei, care va frământa conștiințele creștine, și va distruge Evul Mediu: reabilitarea lumii antice.

FRANCESCO PETRARCA

Protagonistul acestui curent, eroul și martirul acestui ideal, e un alt mare poet italian: Francesco Petrarca. Deși, n'a îndurat nici o persecuție, ba dimpotrivă studiile clasice i-au adus onoruri și glorie încă în viață, totuși el merită numele de martir pentru că a fost prima conștiință creștină frământată, primul suflet care, ajuns la răscruce între Evul Mediu și renaștere, a simțit cât de greu apasă răspunderea acestei alegeri. Spre deosebire de Dante, ale cărui idei formează o unitate granitică, Petrarca cunoaște toate chinurile unui suflet neîmpăcat cu sine însuși, împărțit între chemarea Dumnezeului creștin spre viața eternă, și chemarea spre viața omenească a unei lumi renăscute, care se desvăluie înaintea lui. În cadrul acestei lumi, Sfântul Imperiu al lui Dante nu mai poate trăi: în locul lui răsare Roma republicană, ai cărei eroi nu sunt Cezar și Constantin, ci Brutus cel bătrân și cel tânăr, Scipion Africanul și Cicerone. Imperiul lui Dante nu desparte antichitatea de evul mediu: Cezar, Constantin, Justinian și Carol cel Mare urmează o singură tradiție, ca tot atâtea inele dintr'un singur lanț. La Petrarca, dimpotrivă o prăpastie se deschide între cele două lumi: Imperiul Carolingienilor e creația barbarilor, împăratul lui nu e cătuși de puțin urmașul lui Cezar, și n'are ce căuta la Roma. Invierea Romei nu trebuie să fie opera unui împărat, ci a unui consul sau tribun: astfel, în vreme ce Dante aștepta salvarea dela Împăratul Henric al VII-lea, Petrarca își întemeiază nădejdlile pe agitatorul popular Cola di Rienzo, care a încercat, între 1347 și 1353, să înființeze o Republică romană după modelul clasic.

Petrarca ridică primul glas pentru un ideal de independență națională conform conștiinței moderne. E celebru reproșul lui către Principii italieni, cari se înconjoară cu lefegii străini:

Voi, cui furtuna ha posto in mano il freno
De le belle contrade,
Di che nulla pietà par che vi stringa,
Che fan qui tante pellegrine spade ?

(Voi, cărora soarta v'a încredințat cărmuirea frumoaselor ținuturi de care nici o milă nu pare a vă cuprinde, ce caută la noi atâtea săbii străine ?).

A lui este celebra expresie «latin sanguine gentile» (nobil sânge latin), și apelul tot așa de celebru către Italieni, ca să pornească uniți la izgonirea străinilor:

Vertù contra furore
Prenderà l'arme: e fia'l combatter corto:
Ché l'antiquo valore
Ne l'italici cor non è ancor morto.

(Valoarea contra urgiei va ridica armele: și lupta va fi scurtă: căci vechea bărbăție n'a murit încă în inimile italiene).

Asemenea versuri au pătruns adânc în simțirea poporului nostru: ele au aprins nădejtile patrioților, le-au întărit credința în timpul pregătirii, le-au luminat sufletul în orele sfinte ale luptei și ale jertfei. Petrarca a fost primul nostru patriot în sensul modern al cuvântului: primul care a definit rolul tradiției clasice în toată istoria noastră: primul care a înfățișat-o din punct de vedere pur național: primul care a înțeles ideile de civilizație și geniu național așa cum le înțelegem noi.

Se știe că aceste idei, mai ales cea de geniu național, au fost răspândite și popularizate de literatura romantică: ori, Petrarca, poetul care prevestește romantismul prin melancolia sa visătoare, prin dorul de singurătate și uitare, prin aplecarea spre viața lăuntrică și frământarea patimilor neîmpăcate, Petrarca a fost primul poet în literatura, nu numai italiană, ci mondială, care a simțit și a cântat dragostea de patrie în lumina romantismului. Idealul Romei, care a fost juridic și teologic la Dante, devine istoric și național la Petrarca.

Petrarca a fost un geniu așa de multiform, încât cele mai diferite suflete și caractere s'au oglindit și recunoscut în el. Dante a fost celebru și popular la noi, dar european n'a fost niciodată: mândra lui austeritate, doctrina măreață și impunătoare, l-au făcut respectat și temut, deci ocolit, de marele public. Petrarca, din contră, a fost la modă în toate țările culte: mișcarea împotriva evului mediu, în literatură, a purces pretutindeni sub steagul lui. În timpul Renașterii, Petrarca a fost pilda simțirilor alese și a stilului elegant, arbitru gustului și culmea frumuseții pentru toată Europa literară: pentru noi el a fost și dictatorul limbajului și maestrul tehnicii poetice. Revoluția romantică i-a răpit această coroană, însă i-a dat pe cealaltă și mai scumpă, aceea de mare cântăreț al neamului.

UMANIȘTII

Urmașii săi imediați în Italia au fost Umaniștii, care s'au repezit în goană fanatică peste comoara trecutului, și au mers atât de departe,

încât au ajuns a fi latini, chiar mai mult decât Italieni. Petrarca dădea mai multă valoare limbii latine decât celei italiene: iar Umaniștii s'au străduit să scrie și chiar să vorbească exclusiv latinește. Bineînțeles nu toți au fost așa de intransigenți: Angelo Poliziano și Iacopo Sannazaro, ca să ne mărginim la doi dintre cei mai de seamă, au lăsat și o bogată producție în limba italiană. Dar au fost și unii, ca Giovanni Pontano, cari de dragul graiului strămoșesc s'au lepădat de cel părintesc, și n'au lăsat decât opere latine: ba mai mult, chiar numele creștinesc și l-au lepădat, pentru a-i da o formă păgână, ca acelaș Pontano, care a prefăcut Giovanni (Ion) în «Iovianus».

Ca o consecință a Umanismului, mândria națională italiană, întemeiată pe idealul Romei, a luat proporții uriașe. Roma nu mai este doar o glorie a trecutului, ci o biruință a prezentului și a veșniciei: evul mediu a trecut ca un vis urât, o paranteză de barbarie înjositoare, care trebuie uitată pentru totdeauna. Ura contra evului mediu are, drept consecință firească, ura contra străinătății, pentru că evul mediu a murit în Italia, dar mai trăiește peste hotarele ei. Umaniștii nu recunosc principiul latinității europene, din motivul foarte simplu că o singură țară latină există pentru ei: Italia. Dincolo de Alpi și de mare ei văd numai barbaria cea neagră, bezna evului mediu blestemat: frontierele Italiei sunt frontierele civilizației. Alături de Umaniști sunt toți Italienii fără deosebire de clasă și cultură. Sunt maeștrii artelor frumoase, savanții, negustorii, politicienii, fiecare mândru de perfecțiunea atinsă de arta, știința sau îndeletnicirea lui, fiecare convins că face parte dintr'un popor îndumnezeit.

Născută dintr'o revoluție intelectuală, conștiința italiană de atunci se aseamănă cu conștiința europeană din secolul luminilor: la baza amândorora stă individualismul, care trece dela oameni la comunități, și produce cunoscutele teorii ale popoarelor alese. Pe noi moderni veacul al optsprezecelea ne-a învățat să credem în superioritatea rasei albe: tot astfel Italienii din veacul al cincisprezecelea învățaseră, dela Umanism, să creadă în superioritatea neamului lor. Umanismul ne-a ferecat unitatea culturală și morală, dar nu ne-a dat o conștiință politică unitară, așa cum europenismul filosofilor luminați nu a dat unitatea politică vechiului continent. Napoleon a cucerit Europa crezând că servește acel ideal, dar de fapt a servit naționalismul Franței, iar opera lui, departe de a făuri unitatea Europei, a trezit naționalismele tuturor popoarelor. Cucerirea Italiei a fost încercată, în veacul al XV-lea, de Filippo Maria Visconti, ducele Milanului, și de Francesco Foscari, dogele Veneției: ambele încercări au dat greș, pentru că nu porneau din voința de unire a Italienilor, ci numai din ambiția de mărire a ducatului din

Milano și a republicei din Veneția. Conduse de armate mercenare, aceste războaie n'au avut niciun răsunet în conștiința poporului: după încetarea lor, a triumfat politica lui Lorénzo de Medici, domnitorul Florenței, care a urmărit păstrarea păcii prin echilibrul din diferitele state italiene. Această politică a favorizat buna stare materială a țării, dezvoltarea comerțului și propășirea culturii: a fost lăudată ca triumful diplomației asupra forței, a garantat cetățenilor o viață ușoară și plăcută, și în cele din urmă a stins eroismul și spiritul de jertfă.

Asemenea păcate, storia le pedepsește. Pentru Italia pedeapsa a fost aspră și pilduitoare: trei veacuri de robie și umilință, care numai prin eroism și jertfă s'au putut răscumpăra.

NICCOLÒ MACHIAVELLI

La începutul și la sfârșitul decadentei noastre, ca două pietre de hotar, stau doi mari scriitori patrioți: *Niccolò Machiavelli* și *Vittorio Alfieri*. La Machiavelli doctrina politică și conștiința patriotică sunt strâns legate: cartea «*Il Principe*» n'a fost scrisă de dragul științei pure, ci cu scopul mărturisit de a arăta prin ce mijloace poate fi unită Italia într'un singur stat independent. Machiavelli are energia revoluționară a umaniștilor; n'are însă slăbiciunile lor. Departe de a se rătăci în abstracțiuni, el se agață de realitate, o urmărește, o cercetează cu o logică rece și neiertătoare, care nu e cinism, ci simțul unei datorii supreme față de adevăr. Adevărul, în politică, este biruința: numai cine învinge are dreptate, și numai un imperativ moral există pentru omul politic: să învingă. Dragostea de patrie a lui Machiavelli e dragostea feroce a unui suflet chinuit; fără a șovăi, el acuză pe compatrioții săi, denunță păcatele care au adus Italia la prăbușire. Cel mai grav, și care le cuprinde pe toate, este slăbirea spiritului războinic: deci, temelia pentru refacerea țării trebuie să fie educația militară a națiunii. Orice stat, spune Machiavelli, are două fundamente: legile bune și armele bune. Totuși, fiindcă unde nu există arme bune nici legi bune nu există, și unde există arme bune trebuie să fie și legi bune, e de ajuns să ne gândim la arme. Astfel un principe înțelept trebuie să desfășureze trupele mercenare, să strângă o armată de cetățeni, și să fie el însuși conducătorul ei. Încă din timp de pace, trebuie să câștige respectul și iubirea supușilor, pentru a fi sigur la nevoie de credința și devotamentul lor. Nu trebuie să se ferească de războiu: din contră, să intervină în toate războaiele țărilor vecine, pentru că neutralitatea înseamnă izolare, și a fi izolat e mai rău decât a fi înfrânt. Dacă doi vecini ai tăi se răfuiesc, observă Machiavelli, cel care ți-e prieten adevăra cere alianța ta, iar celălalt, neutilitatea.

Drept concluzie, Principele trebuie să fie în același timp vulpe și leu, adică deștept și brav, pentru a nu fi învins, nici prin forță, nici prin viclenie.

Din ansamblul ideilor politice ale lui Machiavelli reiese un principiu moral, care poate fi rezumat în trei cuvinte: totul pentru Stat. Principele este primul servitor al Statului. Pentru binele Statului, el trebuie să jertfească totul: pace, bucurie, dragoste, viață, chiar cinstea sa de om și salvarea sufletului pentru veșnicie. Noi putem respinge principiul că Statul e mai presus de Dumnezeu, dar trebuie să admitem că, înăuntrul acestui principiu, ideile lui Machiavelli formează un sistem moral. Această moralitate internă se adevărește prin supunerea oricărui particularism către un principiu absolut, autonom și general, și se exprimă prin misticismul unei asemenea concepții. Căci Machiavelli, în ciuda aparențelor, e un mistic al politicii. Realitatea, pe care o caută cu logica lui nemiloasă, îi folosește ca material de construcție, dar un adevăr mai adânc, născut din fundul mistic al sufletului, dă forma edificiului.

Machiavelli trebuie înțeles în cadrul timpului său. Unele aspecte din doctrina lui n'au depășit acest cadru și au murit cu el: altele au rămas și vor rămâne în veci. Machiavelli ne-a învățat că omul e protagonistul istoriei, și că numai prin formarea oamenilor se formează statele: că un popor e mare când e capabil să se apere singur și să înfrunte primejdii și suferințe fără șovăire: că războiul nu e un flagel de înlăturat, ci o școală de jertfă binefăcătoare: că serviciul militar nu e o meserie, ci o misiune: că roadele jertfei sunt asigurate numai prin ordine și disciplină: că statul, expresia ordinei și a disciplinei, e mai presus de indivizi. Intruparea istorică a acestor idealuri a fost poporul Roman, ale cărui fapte sunt pomenite în fiecare pagină din operele lui Machiavelli. Astfel idealul Romei a strălucit și în mintea acestui mare cugetător, care a arătat Italiei drumul învierii, chiar în pragul unui veac de mizerie și umilință.

VITTORIO ALFIERI

Sfârșitul acestui veac (cuvântul are o valoare generică: în realitate au fost trei sute de ani!) e anunțat de Vittorio Alfieri. Și Alfieri e un suflet chinuit care iubește patria cu o dragoste feroce. Nobil de neam și suflet, mândru din fire și aprig la sentimente, Alfieri urăște tirania ca o ofensă adusă idealului suprem: demnitatea omului. Machiavelli se gândește la Stat, Alfieri la Libertate: Machiavelli vrea educația omului prin militarie, Alfieri renunță la gradul de ofițer și părăsește

armata: Machiavelli arată misiunea Principelui, Alfieri afirmă că toți principii trebuie distruși. Totuși, libertatea lui Alfieri și Statul lui Machiavelli nu sunt idealuri contrare. Sunt două drumuri spre un singur țel: formarea cetățeanului italian. Alegerea drumului aparține rațiunii, dar fixarea țelului revine conștiinței: și cei doi scriitori au aceeași conștiință, deși nu au aceleași idei.

Giuseppe Mazzini a observat că tragediile lui Alfieri descriu mai curând iadul sclavului decât raiul omului liber: adică dragostea de libertate își arată prevalent aspectul negativ, ura către tiranie. Caracterul polemic al acestor tragedii, înfățișarea faptelor după valoarea lor dramatică și în cadrul individului, explică perfect o astfel de atitudine. Machiavelli se exprimă prin logică, Alfieri prin fantezie: Machiavelli vrea să fie lucid, Alfieri rășcolitor: Machiavelli caută realitatea; Alfieri, simbolul. Alfieri n'are simțul politic, și nu cercetează problemele politice care atârnă de concepția de libertate. Brutus cel tânăr nu spune nimic despre regimul ce trebuie dat Romei după omorârea lui Cezar: spune numai că poporul va hotărî. Pe urmă, la sfârșitul dramei, auzim hotărîrea poporului, care consistă în strigătul «moarte sau libertate»; adevărul este că atenția scriitorului atinge numai dramatismul și moralitatea acțiunii. Intrunirea poporului roman în frunte cu Brutus cel bătrân, pentru întemeierea republicei, după ce regele a fost izgonit, e o scenă de măreție dramatică impunătoare, dar n'are nici un cuprins politic. Nu asistăm la nici o dezbateră de păreri: Brutus vorbește despre libertate, drept, suveranitatea populară, și poporul răspunde cu glas de tunet, afirmându-și aprobarea și entuziasmul. Patricienii își mărturisesc greșelile și pocăința, iar plebeii răspund cu vorbe de împăcare și solidaritate. Brutus, poporul și senatorii au cu toții o singură voință, și în numele tuturor Brutus discută cu solul fostului rege, respingându-i pretențiile. Această scenă, la un scriitor cu tendințe politice, ar lua o desfășurare cu totul diferită: dialogurile ar exprima contraste de idei, împletituri de interese, complexitate de manevre: atitudinea politică a personajilor nu s'ar identifica cu figura lor morală: poporul, care la Alfieri vorbește întotdeauna ca un singur om, s'ar înmulți în fel de fel de inși, fiecare cu planul și cu șiretenia lui.

Așa dar libertatea lui Alfieri nu e o concepție politică, și nu privește problemele colectivității. Înțeleasă din punct de vedere strict moral, ea se leagă numai de viața individului: nu poporul liber, ci omul liber e protagonistul teatrului alfierian. Libertatea e puterea de a vroi, de a-și desvolta personalitatea, de a-și afirma demnitatea. Intrunirea acestor virtuți ridicate la nivel sublim formează chipul eroului, ideal spre care Alfieri tinde și căruia vrea să-i se conformeze. Sintetizând

arta, gândirea și viața, Alfieri a încercat să fie el însuși eroul timpului său. Impins de o nevoie puternică de evadare, a părăsit micul său oraș și Italia, și a cutreerat Europa întreagă, până în Suedia și în Rusia. Pe urmă a vrut să-și refacă singur educația: și-a reînceput studiile la vârsta de 27 ani, și în tot timpul vieții sale, care a durat până la 1803, a menținut un ritm uimitor de muncă intelectuală, ajungând a fi cel mai mare tragedian al Italiei și autorul unei autobiografii, care, dacă ar fi cunoscută cum trebuie, ar căpăta un loc de frunte în literatura europeană.

Precum am spus, Alfieri a urmărit formarea cetățeanului italian, creind un chip nou de om, auster și mândru, cu sufletul nepătat și voință de fier. În vremuri când o activitate politică ar fi găsit națiunea nepregătită, lupta trebuia dusă pe tărâmul idealului curat și în lumea conștiințelor individuale. Înainte de a clădi Italia, trebuiau formați Italienii: aceasta a fost misiunea lui Vittorio Alfieri.

UGO FÓSCOLO

Primul Italian crescut la această școală a fost poetul Ugo Fóscolo. Nici el n'a fost om politic, dar frământările timpului său (imperiul lui Napoleon cel Mare) i-au dat prilejul să fie om de acțiune. Ca voluntar în trupele revoluționare, și apoi ca ofițer în armata imperială, el a servit pe Napoleon cu credință și cu vitejie, dar n'a vrut să-i fie nici slugă, nici lingusitor. A fost recunoscător împăratului pentru redresarea militară a poporului italian, dar nu și-a ascuns indignarea de câte ori Napoleon și-a trădat angajamentele față de Italia, sau a folosit munca și sângele Italienilor, pentru interese străine. Această atitudine i-a distrus cariera: în armată n'a obținut gradul la care avea drept, iar în viața civilă a pierdut catedra la Universitatea din Pavia, pentru că în lecția inaugurală a refuzat să pronunțe laudele împăratului. După restaurație, a respins ademenirile nouilor stăpâni Austriaci, și a ales, sărac și mândru, o viață de pribegie voluntară departe de Italia. A fost întemeietorul unei noi instituții, exilul, din care urma să se nască Italia revoluționară.

Poezia lui Fóscolo e pătrunsă de măreția unei meditații asupra valorilor profunde ale vieții. Fóscolo nu e filosof și nu caută această latură a problemelor: el alege momentul liric din cercetarea tainelor sufletesti, și-l încremenește în poezie. Omul față de frumusețe, de iubire, de durere și de moarte: iată protagonistul acestei poezii. Iubirea de Patrie aparține celei din urmă înfățișări a omului: față de moarte. Scurta poemă intitulată «I Sepolcri» (Mormintele) este o meditație lirică

asupra problemei morții și a nemuririi. Supra-naturalul nu-l interesează pe poet, iar nemurirea pe care-o caută nu aparține unei lumi departe de pământ. Nemurirea este trainica amintire pe care-o păstrează oamenii vii pentru cei dispăruți: moștenirea lor ideală: sfîntirea credinței lor. Altarele acestui cult sunt mormintele: lăcașe de reculegere sufletească, ele ne vorbesc cu graiul înălțător al trecutului. Prin ele ne vorbește patria: și în timpurile întunecate, când neamul întreg pare a se împotmoli în mlaștina lașității, doar mormintele Eroilor întrupează Patria, și dau sufletelor mai vrednice o lumină de nădejde și un îndemn la lupta pentru mântuire. Făcând aluzie la biserica Sfintei Cruci din Florența, unde au fost îngropați Michel Angelo, Machiavelli, Galileo și Alfieri, poetul exaltă Florența ca pe cel mai fericit oraș: fericit pentru frumusețile naturale și strălucirea literară, dar încă mai fericit pentru că păstrează adunate într'un templu gloriile Italiei. Un singur imn de slavă e închinat acestei biserici, și marelui profet al Italiei noi, Vittorio Alfieri.

Ma più beata ché in un tempio accolte
 Serbi l'itale glorie, uniche forse
 Da che le mal vietate Alpi, e l'alterna
 Onnipotenza delle umane sorti,
 Armi e sostanze t'invadéano, ed are
 E patria, e, tranne la memoria, tutto.
 Ché ove speme di gloria agli animosi
 Intelletti rifulga ed all'Italia,
 Quindi trarrem gli auspici. E a questi marmi
 Venne spesso Vittorio ad ispirarsi.
 Irato ai patrii Numi, errava muto
 Ov'Arno è più deserto, i campi e il cielo
 Desioso mirando e poi che nullo
 Vivente aspetto gli molcéa la cura,
 Qui posava l'austero: e avéa sul vólto
 Il pallor della morte e la speranza.
 Con questi grandi abita eterno: e l'ossa
 Fremono amor di patria.

(Dar mai fericită, Florența, pentru că adunate într'un templu păstrezi gloriile Italiei, singure poate, după ce hotarul rău păzit, și cumpăna atotputernică a sortilor umane, arme și avuturi ți-au răpit, și religie și Patrie, și, afară de amintire, totul. Căci dacă o speranță de glorie va străluci vre-o dată sufletelor viteze și Italiei, de aci vom cere auspiciile. Și pe aceste morminte veni adesea Vittorio Alfieri să se inspire. Neîmpăcat cu destinul Patriei, el rătăcea tăcut unde Arnul-i

mai pustiu, spre câmpuri și cer privind nesățios: și fiindcă nici o arătare de viață nu-i astâmpăra dorul, aci stătea cel auster, și avea pe față paloarea morții și nădejdea. Cu acești eroi el șade în veci, și moaștele tresar de dragoste de patrie).

În biserica Sfintei Cruci, printre gloriile Italiei, se află astăzi și mormântul lui Ugo Foscolo.

Când Foscolo a murit, în 1827, începuse deja de câțiva ani marea revoluție națională din care trebuia să iasă Italia unită și liberă: așa zisul «Risorgimento», adică Învierrea. Despre această perioadă voi vorbi conform criteriului de a considera sentimentul național în cadrul literaturii: astfel, de exemplu, voi renunța să pomenesc de acei Autori, ale căror scrieri sunt în slujba imediată a acțiunii, acțiunea însăși sub formă de vorbe. Critica politică, nu cea literară, e chemată să aprecieze astfel de opere. Dar și în cadrul strict literar, producția care ne interesează e atât de bogată, încât va trebui să aleg din ea numai esențialul: altfel această expunere ar căpăta amploarea unui tratat, ori schema-tismul unui manual.

REAȚIUNEA ÎMPOTRIVA CLASICISMULUI

Romantismul, care și la noi a condus mișcarea națională în literatură, a vrut să reînnoiască gustul literar printr'o reacțiune împotriva clasicismului. Potrivit firii italiene, această reacțiune a fost foarte chib-zuită și înțelegătoare: clasicismul ca valoare activă, — prețuirea omului, echilibrul sufletesc, cinstirea marilor tradiții antice, — a fost respectat. Dar clasicismul ca formă goală, lipsa de originalitate, îngustimea de orizonturi, deșertăciunea academică, a fost respins cu hotărîre, ca o mentalitate slugarnică și pasivă, nedemnă de Italienii noi. Acest din urmă clasicism a fost considerat de Romantici ca un narcotic suflete-sc: din vina lui pătura intelectuală italiană a ajuns să creadă că gloria trecutului scutește de datoriile prezentului: că întăietatea Italiei e un dar dumnezeiesc nepieritor, și nu o cucerire care se pierde dacă nu se apără: că popoarele străine sunt barbare pentru veșnicie, și cultura lor nu merită a fi cunoscută: că Italia, cetatea Muzelor și raiul frumuseții, poate trăi fericită și nepăsătoare în turnul de fildeș al culturii clasice, izolată sufletește de Europa. Atmosfera culturală a Italiei trebuie să se impună. Contra formalismului academic, Romanticii susțin sinceritatea artei, strânșă-i legătură cu viața, rostul moral și educativ al scriitorului: contra nepăsării față de cultura străină, susțin nevoia de a se studia celelalte literaturi moderne, mai ales cea germană: contra ficțiunii literale a păgânismului, exaltă învățătura de eroism și jertfă a religiei creștine, și civilizația Evului Mediu.

Evul mediu a fost, precum se știe, idealul istoric al Romanticilor din toată Europa. Chipul fiecărui popor, însușirile lui caracteristice, sau cum spuneau Romanticii, «geniul național», se arată în istoria medievală: Italienii, în special, au scos din această istorie pildele unor glorii mai recente ca cea romană, și mai potrivite năzuințelor ceasului de față. Nu cucerirea unui Imperiu, ci lupta pentru izgonirea străinilor cotropitori, era porunca acelei vremi și această luptă părea prevestită de războaiele comunelor lombarde contra lui Frederic I-lea de Hohenstaufen, sau de răscoala Siciliei contra Francezilor lui Charles d'Anjou, sau de expulsarea tiranului Gautier de Brienne din Florența. Romanticii au ales din istoria medievală faptele pilduitoare pentru binele și răul Italiei, și le-au pomenit în versuri și în proză, sau reprodus pe scenă, folosind trecutul, fie ca simbol al prezentului, fie ca mărturie a legilor veșnice ale istoriei.

Atitudinea poetilor romantici către străinii asupritori, este în general, de ură: ascultați blestemul rostit contra lor de Giovanni Berchet:

Gusti anch'ei la sventura, e sospiri,
Lo straniero, i paterni suoi fuochi:
Ma sia invan che il ritorno egli invochi:
Ma qui sconti dolor per dolor.
Questa terra, ch'ei calca insolente,
Questa terra, ei la morda caduto:
A lei, volga l'estremo saluto,
E sia il lagno dell'uomo che muor.

(Străinul să guste și el nenorocul, și să suspine după vatra sa părintească: dar în zadar să-și roage întoarcerea: aci să ispășească durere prin durere. Acest pământ, pe care îl calcă trufaș, acest pământ să-î umple gura: spre el să-și îndrepte ultimul salut, și să fie vaietul omului ce moare).

Prof. Dr. PAULO SOLDATU
(Continuare în No. viitor).

In pragul unei lumi noi

MOTO:

Sunt probabilități că războaiele viitorului nu vor mai fi duse pe chestiuni elementare, ca aceea de a permite unui popor de a se dezvolta liber în granițele lui etnice. Aceste granițe sunt drepturi dela sine înțelese și atât de evident naturale, că, criminali vor fi aceia, cari, în viitor, vor mai îndrăzni să se opună la înfăptuirea lor.

Apăsarea unui popor va apărea de acum înainte ca o crimă în contra civilizației, cum și este în realitate.

(I. C. Delaturda, *Viața Morală a Popoarelor*. București 1916, p. 111).

Nu e lipsită de temei credința că morții conduc lumea de dincoai de mormânt. Nu e necesar ca să ne fixăm gândul prea mult asupra acestui adevăr, pentru ca să ne dăm seama de opera măreață pe care morții o realizează în omenire. Numai marile războaie și revoluții au adus după sine schimbări reale. Din hecatomba revoluției franceze dela 1789 și din războaiele napoleoniene a eșit o Europă nouă care a trăit până la războiul dela 1914—18. Acest din urmă război a înlăturat în principiu acea lume și a semănat germeii din cari a eșit actualul război cu epocalele lui transformări în spiritualitatea și configurația globului.

Marea transformare care a înlocuit lumea antică a început și ea prin Golgota și s'a continuat prin hecatombe de martiri cari s'au perindat prin secole. Renașterea a avut și ea războiul ei nimicitor de treizeci de ani. Un lucru este cert: *Nimic nu se dobândește fără sacrificiu.*

E o aberație a se crede că se pot face schimbări în mod pașnic. Cei ce înainte de actualul război spuneau că urmăresc revizuirea tratatelor pe cale pașnică erau, sau de rea credință, sau incapabili de a pricepe realitățile. Pentru marile schimbări trebuie să intervie neapărat putrezirea bobului de grâu. Fără milioanele de morți ai războiului trecut nu se putea ajunge la spiritualitatea care a dus la războiul de azi.

Noi ceice ne-am împărțit viața între timpul de dinainte de marile războaie, și timpul de după acest război putem spune că am trăit două vieți deosebite. Să ne gândim la preocupările noastre de dinainte de 1918, la configurația spirituală în care trăiam atunci, și să le comparăm cu preocupările noastre, cu felul nostru de a fi și de a gândi de după această dată. Vom constata fără dificultate că am devenit prizonierii unei lumi noi, care ne învâluie și ne transformă pe ne-simțite.

Ceeace făcea substanța vieții noastre în trecut s'a evaporat. Am dobândit o nouă substanță de viață. Am dobândit o nouă existență într-o lume nouă, într-o acută opoziție cu ceea ce a fost. Evoluția e considerabilă, mergând până la întreruperea continuității între generații.

În Februarie 1916 scriam cu privire la stăpânirea Basarabiei de Rusia și cu aluzii la alte state de pradă de pe acea vreme:

«Astfel de stăpâniri vor fi în contra rațiunii reînălțate, în contra opiniunii publice europene, în contra *intereselor reale* de dezvoltare națională și morală a locuitorilor, în contra principiilor de înaltă dreptate și umanitate, cari, fără îndoială, își vor lua un înălțător avânt, după sfârșitul glorios al acestui război uriaș.

«Și dacă noi românii vom bate mereu la porțile bunei noastre vecine, și nu ne va deschide; nimic și nimeni în lume nu ne va putea condamna, dacă... ne vom îndeplini datoria, atunci când momentul va fi sosit. Rusia însă, după ce va fi pusă la locul ei, va recunoaște că drept și omenește s'a făcut ceea ce s'a făcut, căci *adversus hostes aeterna auctoritas*, și nu numai dușman al nostru, dar dușman al omenirii e acela care nesocotește libertatea, dreptul de a trăi al vecinului»¹⁾.

Aceste cuvinte cari au fost scrise înainte de a intra noi în războiul trecut, par'că ar fi fost scrise pentru ziua de azi. Imprejurări favorabile ne-au dat Basarabia, doi ani după apariția acestui text. De atunci mereu am bătut la porțile «bunei noastre vecine» pentru a ne recunoaște unirea, dar totul a fost în zadar. A trebuit să se ajungă la ziua tragică din vara anului 1940. Nu făcusem destule sacrificii pentru a cimenta unirea acestei mari provincii rimânești cu patria mamă. Astăzi a sosit timpul ca să cimentăm prin sacrificii eroice această unire și ca să recunoască unirea aceasta pentru totdeauna și Rusia «după ce va fi fost pusă la locul ei».

Noi nu putem pierde, nici provincia aceasta, nici alte provincii locuite de români, pentru că poporul nostru e pe linia de dezvoltare a destinului omenesc. Curând după încheierea păcii dela Versailles, poporul acesta, prin substraturile lui adânci, prin geniul său ancestral, polarizat în tinerețea eișită din războiului lui, a înțeles semnificația păcii și linia de dezvoltare a evenimentelor, după cum înainte de a intra în acel război el nu și-a greșit calea, cu toate răstăcirile acelor timpuri.

Au fost alții cari nu au înțeles. Au fost clasele conducătoare de la noi și de aiurea. A fost Liga Națiunilor; jidovimea mercantilistă și dizolvantă, și toată pleava eișită la suprafață în urma individualismului

1) Viața Morală a popoarelor și Războiul European.

francez dela 1789 și a democratismului deșanțat care a anarhizat Europa și a aruncat-o pe marginea prăpastiei.

Directivile sănătoase pătrundeau însă din adâncuri ca apa prin nisip. Rând pe rând, Italia, Germania, Portugalia, Spania și România, prin etnicul lor autentic, prin geniul lor ancestral, s'au redresat și au cerut în mod eroic să se urmeze drumul de dezvoltare al omenirii care a fost impus de marele război al popoarelor dela 1914—1918.

Ce pretindea acest război? Pretindea ca popoarele să se conducă prin ele însele. Să se isprăvească cu imperiile de pradă, cu latifundiile interne și externe, cu statele latifundiare, cu exploatarea a popor pe por și a clasă pe clasă. Să se scoată la suprafață elementele optime ale națiunilor. Să se pue în valoare și să fie făcute părtașe ale civilizației și culturai umane masele largi ale popoarelor de preutindeni. Să se sanctifice munca creatoare. Să se condamne și desființeze clasele și statele parazitare. Acel război cerea solidaritate în interiorul statelor; solidaritate între popoare. Dreptate internă și externă. Incetarea siluirilor dictate de egoisme strâmte și perimate. Indrumarea omenirii spre spiritualizare și creațiune.

Cei dintâi cari nu au înțeles sensul evenimentelor și vocea eroilor de dincolo de morminte, au fost aceia cari au câștigat războiul și au dictat pacea. Aceștia și-au închipuit că omenirea se poate anchiioza în starea de lucruri pe care au creat-o ei, că ei pot să rămână pe pozițiile pe cari și le-au asigurat în detrimentul altor popoare, al dreptății și solidarității colective pentru cari au sângerat popoarele lor însăși pe largile câmpuri de război.

Omenirea nu stă însă pe loc. Impotriva evoluției ei normale nu există putere care să-i poată sta în cale. S'a declanșat o nouă etapă în istoria globului. S'au pus înaintea popoarelor noi principii de existență. Nimic în lume nu le poate împiedica realizarea. Rezistența plutocrației și a bolșevismului, a spiritualității rămasă de dinaintea războiului trecut, sub orice formă s'ar înfățișa astăzi, nu face decât să accelereze și să intensifice aplicarea nouilor principii de viață. Cu cât mai mari sacrificii se vor cere, cu atât mai grandioasă operă se va realiza.

Morții ne vor dicta pacea și ne vor salva viitorul.

Am căutat să fac o anchetă în anumite teritorii liberate în urma actualului război. Am făcut o călătorie mai lungă prin anumite regiuni expuse. Pretutindeni am găsit aceeași stare de spirit. Sate și orașe, respiră o nouă viață. Populații eterogene consideră dela sine înțeles dreptul de a se conduce fiecare după specificul său național. În Banatul iugoslav, românii, ca și germanii, au arborat drapelul lor național. Pe

valea Timocului, românii pentru prima oară își văd aievea libertatea lor națională. Macedonenii se pregătesc și ei pentru marea sărbătoare. Massele de pretutindeni sunt sub imperiul ideologiei celei noi care pune stăpânire pe popoare. Vor mai fi multe rezidui ale trecutului cari vor scoate capul printre zăbrele. Reziduiile acestea mai pot fi încă periculoase; continuă încă a rânji din ascunzișuri. Dar, odată războiul sfârșit, lumină deplină se va face.

Morții vor salva și vor da viață celor vii.

Din timpul marelui război trecut și până astăzi, poporul nostru, în straturile lui autohtone, singurele cari pot decide de viitorul lui, a păstrat linia de conduită a lumii noi care se naște. El nu are nimic de pierdut. Are însă totul de câștigat. În lumina nouilor principii de viață, nu se poate ca românii de pretutindeni să nu fie salvați.

Principiul național a intrat deja preutindeni în sânge. Acest principiu nu mai poate fi escamotat. Nu se mai poate concepe ca masse eterogene să facă parte din corpuri străine, pentru a servi de material de desnaționalizare.

Din actualul război națiunile es ca entități de sine stătătoare cari se vor căuta și întregi reciproc. În noua stare de lucruri, orice individ nu e decât o celulă aparținând unei ființe superioare: *Națiunea* din care face parte.

Pot fi națiuni diriguitoare, dar nu pot fi națiuni siluitoare. Marii noștri aliați aplică deja acest principiu. Italienii sunt în Albania, dar acolo steagul albanez, cultura, inima albaneză, nu sunt întru nimic împiedicate în mersul lor. Din contră, ele au dobândit o nouă viață. În teritoriile luate dela sârbi și în Croația se întâmplă același lucru. La fel procedează și germanii cu teritoriile trecute sub protecția lor.

Principiul că orice german se salvează pentru Germania e deopotrivă aplicabil celorlalte popoare. Ceice cred că pot pescui în apă turbure sunt retrograzi și-și vor primi răsplata cuvenită.

Noi să ne pregătim pentru marea renaștere, pentru întregirea noastră definitivă. Vom fi cu atât mai îndreptățiți, cu cât ne-am înșiruit viguros în rândurile marilor făuritori de istorie. Principiile pentru cari luptăm nu se poate să nu fie aplicate în mod larg și definitiv nouă înșine. Românii de pretutindeni să fie aduși la viață. Nici un suflet de român să nu rămâne pierdut. Cei desnaționalizați să fie readuși la matcă. Nimănu, nimic, din etnicul nostru. E dreptul nostru sfânt. Granițele statului nostru să fie trasate în raport cu acest etnic, cel real, nu cel pe care-l pot falsifica anumiți vecini învechiți în rele. Dreptatea și solidaritatea internațională cer ca fiecare să ajute pe vecin a-și realiza drepturile sale etnice. Ceice nu vor înțelege n'au ce căuta pe harta noiei Europe.

Odată întregite hotarele, va trebui să ne organizăm pentru a ne îndeplini misiunea istorică ce ne incumbă în aceste părți ale continentului. Orice român încă de pe acum trebuie să fie conștient de rolul măreț ce ne rezervă viitorul.

Suntem într'un război de eliberare, dar și într'un război de înaltă creațiune și de zidire spirituală.

Eroii și martirii noștri singuri au cuvântul.

ITALICUS

Războiul sfânt

S'a despiciat în două zarea,
Se frâng obezile de fier,
Pământul geme, zburdă marea,
Se'nfioară hidra în ungher..

Vifornița e aspră, cruntă,
În înclăstarea de pe glob,
Năpraznic cetele se 'nfruntă,
Văzduhu-i numai fum și ciob...

O lume nouă se zidește
În urma beznei ce s'a scurs,
Auzi ciocanul cum zvâcnește
Lovind în Leu, izbind în Urs !..

În fruntea oștilor creștine
Nimbat de glorie — ca un far,
Și crainic de porunci divine,
Pășește mândrul Cancelar...

Păgânii îngroziți de Soarte
Cu scuturile zdrențe — ciur —
Se zvârcolesc încă 'n văltoare,
Goniți de aprigul Vultur...

Români ! Sunteți pe calea bună,
În oastea voastră luptă zei
Strămoșii toți din tulaic sună,
'Nainte, bravi ostași de zmei..

A fost deajuns ! În umilință
Am încheștat și pumni și gând,
Azi din cumplita suferință
Brăzda-vom graniți fulgerând..

Martirii-acum, în pas năvalnic
Alături sunt, la cot cu voi,
Peste destinul nostru falnic
Nălțați cunună de eroi..

Voi pui de Daci, din patru vânturi,
Nepoții mândrilor arcași,
Goni-vei iadul în mormânturi
Și spulbera-veți pe vrășmașia.

Sbura-va faima biruinții
Spre orizonturi veci de veci
Și iar s'or odihni părinții
Ce zac sub lespezile reci...

Porniți viteji ! E luptă sfântă !
Uniți să fim, un singur chiag,
Când imnul codrilor ne zvântă
Al lacrimilor lung șirag...

Va flutura drapelul țării,
Gloriosul nostru tricolor,
Peste întreg cuprinsul zării
In fața ta, Conducător !

Purtând izbânda 'n vârf de spadă
De-acum zdrobi-vom lanț și jug,
In sfânta noastră Cruciadă
Intinde-om țara pân'la Bug...

Prăpăd jivinelor ! Căci Bradul
Stă paznic, dârz, la heleșteu !
Români ! Deoparte luptă iadul,
De partea voastră... Dumnezeu !

Brașov, Iulie 1941.

IOAN AL. BRAN-LEMENY

Gheorghe Șincai și Sălajul

În continuarea articolului «Gheorghe Șincai și Sălajul» al părintelui Dr. Ilie Dăianu din n-rul 12 an. IV al acestei reviste, publicăm astăzi scrisoarea lămuritoare a canonicului Ion Buteanu:

În schița monografică a jud. Sălaj de I. Lazăr și Dr. D. Stoica, în anul 1908, protopopul Gavril Vaida din Bobota relatează (vezi pag. 206) cum și revista Școala Noastră din anul 1935 pag. 293 o reproduce și anume: «În anul 1880, bătrânii satului, Bobotă George și Mihai Muste, feciorul fătului celui bătrân, apoi Simion Mocan și Rechișan, toți trecuți de 70—80 ani, acum toți repausați, au mărturisit și adevărit la preotul local, ca își aduc bine aminte, că fostul preot bătrân, popa Ignățiu Ipiian Mărincaș a făcut pomană mare la un popă străin prieten al său, pe care l-a ajuns moartea la fântâna morii de lângă drumul de țară al Bobotei și l-au adus și l-au înmormântat în fața bisericii celei vechi.

Referitor la această relatare vă comunic, că în familia noastră se mai păstrează — prin tradiția orală — unele episoade din viața cronicarului Șincai, care a cercetat în mai multe rânduri Sălajul în special satele Sudurău și Bobota, ca un pribeag rătăcitor părăsit de ai săi — obosit de drum și de greutatea desagilor — la casa preotului Mărincaș și a găsit adăpost și odihnă, ba chiar plăcere, având preotul Mărincaș o cultură vastă, fiind teolog sistematic — pe acele timpuri ceva raritate — discuta cu el chestii teologice și istorice; notez că preotul Mărincaș mai avea un frate, Ioan, pe atunci teolog în Târnăvia, care mai târziu a fost preot celibat în Cătăl — și a dus o viață plină de mizerii, el în 1835 a înaintat o jalbă la vicarul Alpini din Simleu în care se cățșe «că moare de foame, zile întregi roade mălai gol». Preotul Mărincaș din Bobota a fost străbunicul meu după mamă; s'a născut în 1775, a murit în Bobota în 1840 Noemvrie 17 în etate de 65 ani, cum dovedește matricula parohiei Bobota; deci în 1816, când a murit Șincai, a fost de 41 ani; dar el nici când n'a amintit fiicelor sale că el a îngropat pe Șincai. Maica mea, ca preoteasă văduvă, a locuit la mine 16 ani în Zălnoc, sat vecin cu Bobota, de mai multe ori mi-a spus că bunicul său, preotul Marinceaș din Bobota, a înmormântat un preot care a murit la moara de apă de sub Bobotă, numele însă l-a uitat; fiind poporul român foarte superstițios n'a permis ca mortul să-l ducă în satul de unde era, adecă să treacă peste hotarul satului cu mortu — motivul după care credeau — că în acel caz va bate ghiața hotarul; natural că l-au îngropat preotul locului — și fiindcă mortul iera preot — la biserică (cea veche de lemn) și ca amintire i s'a sădit lângă cruce un păr, care și azi trăiește

— ca mărturie că unde doarme somnul vecinic; aceste tradiții se pot admite fiind probabile.

2) Bătrânii satului mai sus amintiți, Gheorghe și Mihai Muste, au fost veri primari cu bunicul meu Vasile Muste, care a fost preot 53 ani în Salnoc, sat vecin cu Bobota, și a fost ginerele preotului Marinceș din Bobota; el s'a născut în Bobota în anul 1795, moare în 1874, deci când a murit Șincai în 1816 iera de 21 ani, teolog la Blaj; el a avut 5 gineri, toți preoți, ba unul, Matei Silvani, profesor la gimnaziul minoriților din Șimleu, n'a amintit nicicând că Șincai a murit în Bobota și l-a îngropat socrul său preotul Marinceș. Bătrânii mai sus pomeniți în 1880 erau de 70—80 ani, deci la moartea lui Șincai abia aveau etate dela 6—10 ani, de unde se poate cu sigur deduce că acel preot care o murit la moară n'a fost Șincai și posibil a murit cu mult mai târziu, pentru că ei afirmă că «bine își aduc aminte». În matricolele parohiei Bobota, după o căutare temeinică, s'ar găsi numele celui preot — greutatea căutării constă că matricolele sunt cu litere cirile scrise și cam șterse greu de descifrat.

3) Profesorul Victor Rus, fiul operatorului Ioan Orosz (care iera ca ajutor preotului Marinceș) născut în Bobota, a fost theolog absolvent din Gherla; mai târziu profesor la școala normală în Loșonț, el a fost nepotul preotului Marinceș și văr primar cu maica mea, el a scris mai multe opuri istorice așa «Silvania antica» (județul Sălaj), vezi Buletinul soc. geogr. rom. anul 1889, București. — În scrierile sale nici cări nu face amintire că Șincai a murit în Bobota și l-a îngropat preotul Marinceș. Afirmarea că a murit în Bobota și l-a îngropat preotul Marinceș sunt legende. C'a amurit în Bobota dovada cea mai clară ar fi matriculele — dar e regretabil că chiar acei ani lipsesc, parcă intenționat s'au pierdut — altcum prof. Al. Lupean Melin din Blaj și subsemnatul încă am cercat toate matriculele vechi scrise cu cirile, dar nici bare o mică notiță pe vrea foaie n'am găsit despre Șincai.

Am zis că cele ce s'au scris despre moartea lui Șincai sunt legende — dar cele ce se afirmă în revista Școala Noastră, anul 1935, Nr. 6, la pagina 293, sunt și mai mari greșeli. Nu s'a ținut cont de datele cronologice și anume: se zice că «Părintele Marinceș alte cărți ce se mai aflau în desăgii lui Șincai le-a reținut pentru sine și pentru preotul Gael din Dersida. Aceasta nu se poate admite — e ceva imposibil, deoarece preotul Tiberiu Gael din Dersida s'a născut în 1852, adică cu 36 ani după moartea lui Șincai, apoi preotul Marinceș a repausat în 1840, cu 12 ani înainte de nașterea lui Gael — dar nici tatăl lui Gael din Dersida, Grigorie Gael, care a fost preot, n'a putut fi de față la înmormântarea lui Șincai, fiindcă s'a născut la 1819, adică la 3 ani după moartea lui Șincai; am întrebat pe preotul Ilarie Gael din Dorolt, fiul lui Tiberiu Gael din

Dersida, care îmi scrie că toate sunt povești fără temei, celea scrise în revista «Școala Noastră». Tot în revista Școala Noastră d-l Ion Ardeleanu senior afirmă «că manuscripte de alui Șincai, păr. I. I. Marinceș le-a trimis la Episcopia din Orade; dar Enciclopedia Română (Dr. Diaconovich) din anul 1904, pag. 963, dovedește contrarul, adică, că Șincai le-a lăsat în Orade; și anume în anul 1812 Șincai vine din Ungaria pe jos cu toiagul în mână cu «Cronica» în desagi, ca s'o ducă la cenzură în Alba Iulia. Neaprobându-i-se, plin de mâhnire veni la generosul său amic Epp. S. Vulcan, căruia, pentru ospitalitatea primită, îi lasă o copie a cronice sale. În 1914 mai veni odată la Cluj să prezinte cenzurei cronica în traducere latină, dar n'a fost aprobată, ba a fost chiar ocărit; de atunci nu a mai fost văzut Șincai. Abia la 1866 s'a aflat că a murit în 1816 în S'nea la comiții Vass».

Dr. I. Radu în «Doi luceferi rățăcitori» în 1924 scrie «că Șincai a fost învrednicit de prietenia Eppilor Ignatie Darabant (1788—1805) și Samoil Vulcan (1806—1839 și canonicu Corneli. Șincai scrie «în Oradea mare fui prea bine primit de vechiul patron și protector Ex. Sa Episcop Ignatie Darabant, care în toate zilele m'a poftit la masa sa și mi-a dat locuință în vila sa (Tusculanum) din suburbiul orașului. Ca o curiozitate Samuil Clain scrie din Viena la anul 1782 Aprilie 2, în limba latină, Epului Dragoș» că acolo petrece însuși Pontificele roman Pius VI-lea și la sf. Paști a celebrat liturghie solemnă și Iacob Aron subdiacon și prefectul seminariului teologic a cetit apostolul și Evanghelia în limba grecească. În anul 1864 Epp. Popp Silaghi a instituit o comisie care să facă propunerea referitor la tipărirea manuscriptelor lui Șincai, care comisie militează să se tipărească la Orade motivând că acele manuscripte mărgăritare prețioase în mare parte aici la Orade au fost scrise de Șincai, menite diecezei în folosul neamului întreg. E evident că însuși Șincai le-a lăsat la Orade și nu au fost trimise de preotul din Bobota I. I. Marinceș; — și azi se păstrează cu sfîntenie în Arhiva Episcopiei unite din Orade. Eu am căutat toate manuscriptele lui Șincai foaie de foaie cu gândul că voi găsi ceva mică notiță că acelea de cine au fost trimise — eventual de p. Marinceș — după o căutare temeinică — numai unica notiță se află pe cartea de sub nr. 239 Tom. I «notata ex variis autoribus per Gabrielem Sinkay ordinis S. Basilii M. Transilvanum anno 1775».

Manuscriptele sale, unele sunt scrise în limba română cu litere cirile (scrise nu tipărite) altele cu litere latine în limba latină — unele cărți sunt legate în piele și sunt mai lungi ca niște Evanghelii, altele mici și sunt multe tomuri 41, deci nu-i mirare că protopopol De-

jului, Balint, l-a nătrebat pe Șincai — când ieșia din Tiaga «quare portas Domine, tantum saculum in dorsum» Ce porți atâta povoaară în acel sac.

Am auzit o versiune (poveste) din județul Sălaj, că Șincai s'ar fi născut în Samsudul Silvaniei — pe vremea lui Șincai — parohie cu sediu protopopesc (azi e o mică filie cu 102 suflete; românii în masă au trecut la religia calvină și s'au maghiarizat. Versiunea o motivează că sora lui Șincai, fiind nobilă din Samsud, s'a măritat în comuna vecină, Sighetul Silvaniei, după clericul Gligor Pop, așșderea nobil, mai târziu a fost preot în Sudurău în județul Sălaj. Fiul lui Ioan Sodoro, după satul în care s'a născut, nu se scria cu numele familiar Pop (vezi sematismul Gherlei 1900 p. 21), a fost canonic în Gherla (n. 1781 m. 1872). Ca motiv unii mai amintesc că în satele vecine cu Samsudul Silvaniei ierau din vechime nobili români cu numele Sinkai (dela 1388—1797); — la 1781 Sinkai Ursu a depus jurământul omagial. Dr. Petri mongr. Jud. Sălaj Tom. V pag. 418—419. In jurul Samsudului ierau preoții români ca Sigismund, Ioan, Demetriu (teolog de Tirnavia) Sinkai. Față de aceste versiuni și legende Enciclopediile române dovedesc contrar, astfel în Encicl. lui Diaconovich scrie profesorul din București Mihail Străjan (care n'a născut în 1841 în Túr lâng Blaj și a fost elev în Blaj) că Sinkai s'a născut în Samsudul depe Mureș; a fost elev în liceu în Oșorheiu și Cluj la iezuiți; chiar și scriitori străini, ca vestitul iezuit Bangha B. scrie în enciclopedia catolică, precum și în lexiconul lui Revai că Șincai s'a născut în Samsudul depe Mureș, a fost elev la Piaristi în Bistrița și că a murit la Szinyér vărâlja, oare e orașelul Seini din județul Sătmar? ori cel din județul Saros (Cehoslovakia). Dr. Petri Mor (bunicul său român «Petricaș curatorul bisericeii române din Sărăud, cum dovedește inscripția depe clopotul bisericeii): el însuși recunoaște că e de origină român în monografia județului Sălaj, Tom. VI, pag. 284, — tot în monografia județului Sălaj (1902, Tom. III, pag. 289 scrie «In comuna Bobota afirmatv e îngropat marele cronicar român Gheor

In «Noua Gazetă de Vest» din Orade, în numărul 71 din 1936, s'a afirmat greșit că sora lui Șincai locuia, respectiv avea o soră în Bobota; ea, cum a dovedit mai sus, a fost preoteasă în Sudurău, în Bobota, însă iera cumnatul său, cantorul Simeon Pop, care în conscripția nobililor din anul 1797 e indus că e cantor în Bobota (vezi Dr. Petri monog. Tom. III, pag. 285).

In corespondența canonicului Ioan Corneli din Orade — cu Șincai, (vezi fasciculul III No. 102 lin arhiva Episcopiei) dela 1796—1808, sunt șapte epistoale originale ale lui Șincai toate în limba latină — în

una serie că e silit din nou să ia toiagul pribegiei cu gândul de a căuta protecție și adăpost tocmai la puternica Curte împărătească a Rusiei; probabil atunci s'a dus pe la Sinea — și acolo a repauzat în 1816.

Mult mă mir că în 1866, când s'a cerut extrasul morții cum n'au cerut informații clare dela nepotul său (fiul surorii lui Șincai care iera canonic în Gherla, Ioan Szodoro (alias Pop) care în 1816 iera de 24 ani și răpauzat în 1872 — deci mai competent a da deslușirile necesare: și nu s'ar fi făurit atâtea legende și povești referitor la locul unde a murit.

In 1894 aveam coleg (teolog) pe Rus Ioan din Tiega, care pe acelea vremuri scria articoli istorici în revista «Armenia» d'n Gherla, actualmente e preot în Firminiș (Sălaj) solicitându-i unele note, date la viața lui Șincai, mi-a răspuns că nu s'a ocupat cu studierea vieții lui Șincai, una însă o știe că conții Vass nu au avut moșie lângă Cossice; dar contele A. Vass îmi scrie, că străbunicul său pe vremea lui Șincai a avut moșie (după soția sa) adevărat a soției sale — prelângă Cossice, comuna nu o știe deoarece aceea moșie demult a trecut la străini, îmi scrie contele că străbunicul său a legat prietenie cu Șincai încă în Roma, unde s'a refugiat și a aflat adăpost la Șincai mai mult timp — fiind persecutat de autoritățile austriace. Ca tineri nobili ierau alepți ai principiilor franeceze a căror scop iera o reformă generală mondială. Venind acasă, Șincai a mers la Blaj, unde însă pe nelrept a fost persecutat, ba chiar bătut de autorități (i-a sărit trei măsele din cauza bătăii), s'a refugiat la Tiaga, unde a stat 6 ani, în parcul castelului iera o masă lată de piatră cu un scaun lung de piatră — pe aceia masă și-a scris o mare parte din Cronica sa, dar și aicea pentru principiile lor — de eliberare a țăranilor de sub jugul iobăjesc, au fost persecutați și au fost siliți a se refugia, respective ascunde, la moșia soției contelui (atât el cât și contele) care iera aproape de Cossice. Unde a murit și între ce împrejurii nu se știe. Nu înțeleg cum D-l Petri Mor în monog. jud. Sălaj, Tom. VI, p. 701 scrie «Contele dela Tiaga, Adam Vass, în 1774 e prefectul județului Crasna, iar contele Emeric Vass (1829—1830) e camar și secretar intim al guvernului și guvernator al județului Solnoc de mijloc (Sălaj), cum totuși au fost persecutați de Austrieci. An scris bibliotecarului fam. Vass să-mi comunice date referitor la viața, moartea, lui Șincai cari posibil s'ar găsi în acea bibliotecă, dar nu a aflat de cuviință a-mi răspunde nici baremi negative.

Resfoind sematismul diecezei Muncaciu din anul 1816, am găsit vreo 10 filii sub numele Szinna, Szinnye — din cari 4 sunt aproape de Cossice și anume 1) Szinna (Schena) cu 126 suflete g. c. filie la Bőlzse, care are numai 96 suf. g. e. preot Ioan Ujhelyi. Dominus terraeus Pracsentae exercent Liber Baron Mesko 2) Szinnye (Svinitza) cu 189 suf. g. c.

filie la Klyacsanov Dominus Terrae Fam Szerencs y preot Andreas Koleszar. 3) Szinnye (Szinnyia) cu 14 suf. f. c. filie la Presov (Eperjes). 4) Szinnye filie la Stakesin, preot Duchonics Bazil, Dominus Terrae Andreas Dezsöffy, deci nu familia Vass e domines terrae în aceste filii. Am scris la oficiile parohiale matre, în limba ruteană, cerând extrasul morții lui Șincai, dar până acum n'am primit răspuns. La caz că ulterior voi primi, vă voi aviza. Decumva D-voastră aveți o copie, vă rog a o decopia și a mi-o trimite ca aceia împreună cu aceste lămuriri să le adnexeze la Operile lui Șincai cari sunt în archiva Episcopiei de Orade, ca posteriorii noștri să vadă că după moartea lui Șincai la 120 ani câte legende s'au făurit despre viața și moartea lui.

Reverendisime, la instalarea Ex. sale Metr. în Blaj, am promis că vă dau unele lămuriri referitoare la Șincai. Vi le trimit — le-a citit și colegul Georgescu, — cari clarifică pe deplin că Șincai n'a murit în Bobota. Inteligența din Bobota mă roagă să scriu un articol în așa chip, ca să apară că Șincai a murit în Bobota. La așa ceva nu mă angajez. Ei susțin, precum în special toți Sălăjenii, că cel mort la Sinea nu e cronicarul Șincai — pentru că numele Șincai îl au multe familii, chiar și maghiare — eu încă am găsit în sematismul din Caloceu un preot r. c. Sinkay Martin, la 1814 e în Ketzell.

Ei cu orice preț doresc să dovedească că Șincai a murit la Bobota. Calea lor e greșită. Fapta Bobotanilor e lăudabilă a-i aredica un bust — eu zic — că nu la sate, ci în metropola Ardealului la Cluj unde lumea și țara l-ar vedea.

Celea publicate în «Decalog» să se scoată într'o broșură deacă s'ar găsi un mecenat.

Vă trimit aceste lămuriri — după ce vă veți folosi de ele, dacă aveți lipsă, mult vă rog a mi le trimite ca să le adnexeze la scrierile lui Șincai; — D-voastre ca un scriitor iscusit le veți turna într'un stil literar adăugând și lăsând din ele după plac.

Dr. ILIE DAIANU

IOAN BUTEANU

canonic

Subscrieți la IMPRUMUTUL REINTREGIRII

Dreptatea noastră

Glorioasa armată germană luptă eroic pentru onoarea, demnitatea și drepturile coloniștilor lui Traian, părăsiți în voia sorții acum șaptesprezece secole. Vânjosenia strămoșilor noștri, eroismul lor legendar, sângele moștenit care le zvâcnea în artere, legătura lor milenară cu pământul, conștiința organică a superiorității de rasă, față de barbarii năvălitori, i-au ajutat să străbată prin grozavele încercări ale trecutului și să renască astăzi în gloria străbună, reluând firul măreței lor misiuni istorice de acolo de unde a fost rupt.

Coloniștii lui Traian cu Dacii romanizați formând un singur trup, un singur suflet, o singură inimă cu romanitatea toată, în decursul milenarelor lor suferințe au sângerat din tot trupul. Acum la capătul crudelor încercări, la capătul războiului milenar cu barbarii năvălitori, se cuvine să aruncăm o privire asupra rolului Romei în această dramă.

Iată, azi sângerăm din greu, în bătălii alături de germanii lui Adolf Hitler, cu cari ne-am amestecat sângele pe câmpul de război, pentru a ne pecetlui destinele comune viitoare. Dacă am ajuns aici, autoarea noastră, Roma, își are rolul ei bine determinat, care se cuvine a fi pus în evidență, astăzi când eroica armată germană, la care suntem mândri că ne-am asociat, cu tot elanul și eroismul de cari am dat dovadă în decursul secolelor, aruncă în Asia ultimele horde ale barbarilor năvălitori și purifică Europa de urmele lor nefaste.

Să nu mergem prea departe. Să privim trecutul apropiat. Benito Mussolini a avut cel dintâi curajul de a rupe lanțurile democrato-iudaice cari încătușau Europa. El a determinat unirea germano-romană și, împreună cu celalt geniu universal, Adolf Hitler, au pus bazele asociației politice care a făcut posibilă uriașa declanșare de forțe menite de a da ultimele și decisivele lovturi barbariei invadate. Fără geniul lui Mussolini, nu se putea ajunge la gloria de azi. Fără acest geniu, unirea Romei cu Berlinul care a pus în mișcare marile evenimente cari schimbă azi fața lumii pentru milenii, și a înfrățit, prin sângele vărsat în comun, pe germani și pe latini, nu ne-o putem închipui. Geniul Romei e determinant în epocalele evenimente pe cari le trăim.

Dar Roma nu a inaugurat numai o politică de colaborare strânsă germano-romană, în ogorul aspirațiilor comune pentru a încheia o nouă lume, o lume de dreptate, de muncă creatoare, de ridicare a masselor populare spre soare și lumină, de libertate, de

ridicare a masselor populare spre soare și lumină, de libertate în creațiune și de înfrățire între popoarele capabile, de a duce pe umerii lor povara progresului național și internațional; Roma a inaugurat și o politică imperială. Roma a scos din adâncurile unde le aruncaseră barbarii, statuele împăraților și gloriile trecutului și le-a reșezat la locul lor. Acest fapt implică grele consecințe pentru viitor.

Roma, alături deastădată și de Berlin, e obligată să vegheze la Dreptatea lumii. E obligată să prezideze la măturarea ultimelor rămășițe barbare din Europa, sau la punerea lor în neputință de a fi vătămătoare menirii istorice a continentului și a popoarelor lui autohtone. Iar în ce ne privește pe noi, Roma, alături de Berlin, e obligată să examineze pierderile pe cari le-am suferit în decursul veacurilor în lupta dâră pe care am dus-o, aici la confiniile barbare și ale tuturor răutăților, pentru a menține focul sacru pe care ea l-a sădit prin noi în aceste părți și pentru a ne îndeplini misiunea istorică pe care ne-a hărăzit-o.

Roma ne-a sădit, dar ne-a părăsit din forță majoră. Roma e datoare să facă azi corp comun cu noi și să ne ajute ca să recăștigăm pozițiile pierdute. Legiunile lui Traian au apărut Dacia. Aceste legiuni, prin moștenitorii lor, au continuat să sângereze din plin pentru geniul Romei, și după ce Roma le-a părăsit în voia sorții. Aceste Legiuni dau dovadă și astăzi pe câmpul de război de un eroism fără seamăn, demn de Roma și de gloria ei eternă.

Iată pentru ce, nu numai germanii, dar și Roma trebuie să ne încadreze azi, când e vorba de a se pune bazele destinelor noastre istorice în aceste părți, dreptății noastre milenare, uzurpată de barbari.

Noi am ocupat spații largi. Barbarii au făcut eroziuni adânci în hotarele noastre etnice, în bogățiile moștenite dela Traco-Romani. Se cuvine să ni se restituie tot ce ni s'a furat: sângele nostru, teritoriile, ca și dreptul și datoria de a reinstala cultura străbună, acolo unde barbarii au semănat ruini, prăpăd și jale. Roma trebuie să ne ajute ca să redobândim teritoriile noastre milenare, cari să ne pue în contact cu hotarele ei, cu hotarele Germaniei, de cari nimic nu ne mai poate despărți în viitor.

Între noi și germani, între noi și italieni, nu mai pot fi intruși. Renașterea universală la care colaborăm cu toate puterile noastre trebuie să ne asigure granițe comune cu Germania și cu Italia. La această operă etnică ce ni s'a furat, în decursul veacurilor de suferințe și de grele lupte, trebuie pus la contribuție.

Dreptatea istorică cere ca barbarii cari s'au înfruptat din

sângele și geniul nostru să restituie ceea ce ni-au furat. Nu li se poate da un brevet de încurajare, lăsându-le prăzile intacte. Românii desnaționalizați trebuiesc readuși la matcă. Cei martirizați prin persecuții și întunerici trebuiesc puși în situația dominantă ce li se cuvine în virtutea moștenirii lor ancestrale, și reuniți cu patria străbună.

Elementele de dincolo de Dunăre, de dincolo de Nistru, și de pretutindeni pe unde au fost răslețite, trebuiesc utilizate pentru a putea face această mare operă de dreptate, de reconstituire istorică și de prevedere.

Viitoarea Europă nu se poate baza decât pe europeni și numai pe aceia ai căror străbuni s'au amestecat cu țărâna ei și ai căror geniu au lucrat și lucrează la stabilirea rolului ei în lume.

În tot cursul evului mediu și până în zilele noastre, germanii și românii au servit de material etnic pentru barbari. Li s'a infuzat sânge, ordine, disciplină, organizări de stat, posibilitate de viață în mediul european. Dela actualele frontiere etnice ale germanismului, interpenetrând propriile noastre frontiere etnice, până în adâncurile stepelor rusești, germanii au fost fermentul dător de viață în spațiile vaste în cari sângele germanic a produs fecunde roade. Iar noi românii am rodit pentru barbari, în răsărit și miază-noapte, până prin stepele Podoliei, până în Crimeia și mai departe; în apus am fecundat, alături de germani, câmpia Tisei și a Dunării; la miazăzi substratul nostru etnic a fermentat, a dat viață și a dispărut în largă măsură în etnicul invadatorilor, cari azi trăesc și luptă prin sângele și geniul nostru.

Până la marele război, în Ungaria, spre pildă, substratul etnic german dispărea în masse largi în așa zisul etnic maghiar. Întreaga viață a Ungariei respiră prin germani și prin români desnaționalizați sau trecuți în rândurile maghiarimei pentru a o conduce, a o organiza, a-i da puțința de a trăi și a se perpetua în spațiul european.

Nu e locul să ne ocupăm aici de germani, nici de italieni. Genialii lor conducători vor ști să-i salveze și să-i pue în valoare pe oriunde se vor găsi. Scăderile trecutului, când valuri largi din aceste nobile popoare alimentau corpuri străine, nu vor mai exista.

Ne ocupăm de noi românii. Cu ajutorul aliaților noștri, cu eroismul comun de pe câmpurile de bătae, cu sângele vărsat din belșug pentru nobilele aspirațiuni ale omenirii spre alte orizonturi și alte perspective, pentru încetățenirea Dreptății, a Luminei și Căldurei cari să lege între ele popoarele în același ideal de Dreptate și Umanitate, noi românii va trebui să salvăm ce e și ce a fost

al nostru, pentru a putea porni la lupta cea mare care se va angaja, după terminarea actualului război, între popoare, pentru afirmare în ordinea creatoare ce se va stabili.

Avem români peste Nistru. E momentul ca să-i revendicăm. Armatele noastre biruitoare vor transforma fața pământului pe unde calcă. Transnistrienii vor fi readuși la sânul vieții naționale românești. Spațiul fecundat de noi de veacuri va trebui să fie revendicat. O linie de demarcație precisă în raport cu dreptatea istorică și cu calitățile noastre ancestrale de cultură și civilizație va trebui să fie stabilită.

Vecinii viitori dela nord și răsărit, alături de aliații cu cari sângerăm, vor trebui să ne recunoască drepturile noastre sfinte.

Prin sacrificii și eroisme de nedescris ne-am apărât în trecut, prin sângeri cumplite ne începem astăzi noul ciclu de viață. Din țărâna sfântă a morților, a eroilor noștri, va trebui să se nască dreptatea noastră integrală. Nicio denaturare de nicăeri. Nicio mistificare. Nicio abdicare, conștiință sau subconștiință. Eroul nu renunță la nimic. Nu se lasă frustrat. La nord-est avem vaste terenuri de revendicat dincolo de Nistru. Va trebui să se țină seamă de ele.

Dacă ne întoarcem fața spre sud, vedem că dreptatea pentru care sângerăm cere ca în peninsula balcanică româniei, să înceteze de a mai alimenta corpuri străine, să revie la matcă cei înștrăinați și să-și ia rolul ce li se cuvine pe cont propriu. O mare operă de lămurire, de afirmare și de organizare va trebui să fie făcută în toată libertatea și de acord cu marii noștri aliați, cari vor trebui să fie la timp informați despre rolul determinant al românismului în aceste regiuni și despre rolul ce vor trebui să joace în viitor pentru încheierea Europei renăscute. Cât privește apusul, aici e evident că o transformare radicală de raporturi va trebui efectuată la timp.

I. Colfescu Delaturda

Câteva date în jurul familiei și statului biopolitic ¹⁾

IV. PROBLEMA CALITATIVĂ ȘI CANTITATIVĂ A POPULAȚIEI.

Avem în fața noastră evenimentele zilei. Războiul purtat de Germania în contra adversarilor săi, este în realitate războiul «Calității» împotriva «cantității». Rând pe rând popoarele învinse s'au convins că nu hotărăște *cantitatea luptătorilor*, ci *calitatea* lor. Oricât elemente coloniale s'ar aduce în luptă, nu valorează în fața forței, dictată de *calitatea luptătorului bine înarmat*.

Demografia cere, este drept, *cantitate* și *calitate* pentru populația unui stat; dar în cazul că nu se pot împlini ambele condiții, — aspirația ideală pentru un stat, — rămâne să fie suplinită cantitatea de calitate omului, dar nu și inversul. Valoarea unui om și mai ales în aviație, nu poate fi înlocuită cu număr. Ea cere o valoare corespunzătoare. Se cunoaște eficacitatea războiului aerian. El este dus numai de omul creator și curajos, până la geniul supra-omului lui Nietzsche.

Faptele de arme ale poporului german dovedesc superioritatea «omului erou» față de «omul turmelor democratice». Dealtfel, verificarea finală se face azi în războiul declanșat în contra anafhiei bolșevice. Aceasta va fi ultima redută a geniului rău din Europa.

Pentru noi României, problema populației se pune dintr'un îndoit punct de vedere: *cantitativ* și *calitativ*.

«Nu va fi suficient să existe în viitor Români cu calități biologice superioare, ci este necesar ca să existe mulți astfel de Români, atâția ca să poată garanta și prin forța lor numerică existența patriei și o valorificare optimă conformă cu valoarea lor biologică» ²⁾.

Și această creștere cantitativă și calitativă nu se poate obține decât printr'o lămurire științifică în Universități, Școli Superioare și Secundare, pentru studiul problemelor de actualitate cu privire la rasă, ereditate, eugenie, atroposociologie și biopolitică. Fiecare student și viitor absolvent de școală secundară trebuie să cunoască noțiunile elementare ale științelor amintite. Despre necesitatea acestor orientări eugenice în școală, iată ce spune un cercetător specialist:

— «Cine crede că obligativitatea unor asemenea cursuri, nu numai pentru pedagogi și istorici, dar pentru toți educatorii, ar fi excesivă, se

1) Inceputul articolului în «România Eroică» an. IV. Nr. 12. Aprilie 1941.

2) I. Moldovan: Igiena Națiunii, Cluj, 1925, p. 27.

înșală. Ceeace au cerut de decenii profesorii Mehedinți și Moldovan, au realizat Germanii în ultimii 3—4 ani, ca și când ar fi vorba de o copie a dezideratelor. Nu numai că au introdus cursuri obligatorii pentru studenți, dar au organizat cursuri speciale pentru toți educatorii naționali: învățători, preoți, profesori, magistrați, ofițeri, medici, funcționari din sănătatea publică și din administrație¹⁾.

Introducerea acestor discipline în școală ar schimba și orientarea noastră culturală de până acum. Cu mulți ani înainte de război s'a înrădăcinat la noi cultura franceză, din care noi am luat numai părțile rele, subjugându-ne unei false mentalități. Cu deosebite concepțiile despre familie și națiune, ne-au fost cu totul deformat. Umanitarismul francez, urmarea unei iudaizări masonice de pe timpul lui Voltaire și a enciclopediștilor, și-a făcut cuib și la noi. Pe vremuri căsătoria era un moment hotărâtor în viața tinerilor. Azi, dela început își pun problema divorțului, în ipoteza că nu s'ar «potrivi». Fără să se gândească prea mult la urmările sociale, la copiii care eventual ar rezulta și la atâtea alte consecințe de ordin național. Aceeași mentalitate franceză, nu face nici o deosebire când e vorba de o căsătorie mixtă. Deosebirea de sânge, de naționalitate, de clasă socială, nu contează. Urmarea, a fost nenorocită pentru noi. Se știe că îndată după război, în Provinciile Alipite s'au contractat numeroase căsătorii mixte și mai ales între funcționarii de stat, ofițeri și minoritare. Copiii rezultați cresc sub influența mamei, care odată cu sânul, le dă și sufletul neamului căreia aparține. În ultimul timp s'au stăvilit asemenea căsătorii, dar rămâne de lichidat trecutul.

Astăzi, alături de extractele de naștere se cere și certificatul de naționalitate, împreună cu cel de starea sănătății, care este tot atât de prețios pentru o căsătorie eugenică. Dacă aceste certificate se vor da în urma unor analize serioase, am putea spera în frumoase rezultate. Din păcate, mentalitatea la noi fiind încă cea franceză, nu ne supunem cu interes sincer acestor măsuri; cu timpul n'ar fi exclus să ajungă «simple formalități». Și fără o sănătoasă îndrumare a tineretului în domeniul nouilor științe de îmbunătățire fizică, morală și intelectuală a națiunii, nu putem spera să obținem roade bune numai pe cale legislativă, dela legi de împrumut.

Evident că lucrurile bune se împrumută, de oriunde ar fi ele, dar odată cu împrumutul formelor, trebuie să creem și înțelegerea fondului căruia se aplică.

A trebuit să fim puternic sguduiți de evenimentele externe, care

s'au prăvălit și peste noi — pierderea a o treime din țară — ca să ne aducem aminte că: înjghebarea unei familii, angajează în mic destinul nației și al statului pentru mai târziu. Să recunoaștem că ne lipsește mândria de neam, de rasă și de sânge care vorbește și se răsbună când nici nu ne gândim. În istoria politică și militară se cunosc destule înfrângeri și biruințe datorite femeilor: *soții ori curtezane!* O anchetă științifică, fie chiar numai în domeniul trecutului, mai mult sau mai puțin apropiat, ne-ar da un bogat material documentar. Amintesc doar viața sbuciumată a lui Napoleon I și trei femei mai importante din viața lui: Joséphine, Marie Waléwska și Marie-Louise. Poate că în unele împrejurări Napoleon ar fi hotărât altfel, dacă nu erau aceste femei. La început el singur spunea că femeile au făcut destul rău lui Henric al IV-lea și Ludovic al XIV-lea. «Singura mea metresă — spunea el — este puterea». Totuși el nu s'a putut sustrage acestor influențe și de pe urma acestui fapt a cules roade bune și rele.

În acțiunile represive ale lui Lenin, soția a avut partea ei, dat fiind că în vinele ei se întâlneau toate cruzimele asiatice. Ea l-a urmat diabolic și angelic, toată viața lui, la bine și la rău, fiind peste tot umbra lui Lenin. A lucrat cu el și pentru el, dar niciodată n'a apărut alături de el în fața mulțimilor.

Cu totul alta este viața lui Mussolini. El a găsit în familie gândul înalt al concepțiunii, al creațiunii eternului frumos, al sublimului din care s'a hrănit și a creat pentru Națiune și Umanitate.

În căminul lui Mussolini re trăiește vechea familie romană, în jurul focului sacru întreținut de soția-matroana romană de odinioară — care, transmite urmașilor «cultul familiei» prin copii. Iar Mussolini este adevăratul «pater familias», exemplul cel mai grăitor pentru conștii săi.

O discuție mai amplă a imixtiunii femeilor în conducerea treburilor publice, ar fi de actualitate, dar nu e oportună. Închei acest capitol cu fraza unui distins scriitor militar, care spune, că «din acest punct de vedere, noi am fost mai totdeauna ceeace suntem și rămânem poate ceeace am fost»¹⁾. Fără să ne lăsăm pradă scepticismului, subliniez fraza citată pentru a întări tocmai credința în vocea sângelui. Amestecul de sânge prin căsătorie, mai ales cu neamuri inferioare nouă, este o crimă față de urmașii care rezultă și un păcat de neiertat față de neam. E bine să nu uităm vorba țaranului român, când spune cuvântul din bătrâni: «greșala părinților, cade asupra copiilor»!... Este plină de înțeles cu privire la problema eredității. Sau că: «așchia, nu sare departe de tăietor»!

1) Maior C. M. Sandovici: Destinul Valorilor, București 1940, p. 32.

1) I. Făcăoaru: Antropologia în stat ca știință și ca obiect de învățământ. Cluj, 1938, p. 24.

Conchidem că nu se poate ajunge la o populație calitativă, dacă nu se cunosc mijloacele pentru aceasta. Deci, o cât mai mare popularizare a științelor biopolitice și o largă aplicare pe teren din punct de vedere practic. Măsuri curative pentru segregarea și suprimarea răului actual, pe deoparte, iar pe de altă măsuri preventive pentru păstrarea capitalului biologic în toată puritatea și frumusețea lui. Toate sacrificiile pentru aceasta! Statul care se desinteresează de soarta calitativă și cantitativă a elementului «om», își pregătește singur dispariția.

V. PERICOLUL ASIMILĂRII ȚIGANILOR.

Cu tot sbuciumul nostru de azi, gândul trebuie să ne fie tot la familie. Curățenia și tăria ei, ne este singura speranță pentru biruința de mâine a neamului nostru. Contrariul, nu este greu de înțeles ce vom deveni, din descrierea celor de mai jos. Este vorba despre asimilarea Țiganilor în marea familie românească.

Ne este cunoscută originea indo-asiatică a Țiganilor, care au fost târâți în Europa de Tătari și alte neamuri barbare, ce i-a adus ca robi. România are astăzi un număr destul de mare, dat fiind prolificitatea lor extraordinară. Ca popor, sunt primitivi și degenerați. Locuiesc, în general, periferiile orașelor și satelor, spre deosebire de Jidani, care au ocupat centrele comerciale și industriale.

Amestecul Țiganilor este cel mai mare și mai periculos. Noroc că Jidanii nu se amestecă în număr așa de mare. Ei mai mult se strecoară cu nume românești și alții își schimbă formal și religia, spre a pătrunde în masa românească.

Ne ocupăm deocamdată numai de Țigani, care s'au amestecat în mare număr cu populația băstinașă, la sate și la orașe. Este un adevăr penibil, dar adevăr. Obiceiurile, deprinderile, apucăturile și firea lor, le trădează originea inferioară a rasei căreia aparțin. Țiganii sunt purtătorii de microbi, de boli, de vicii și multe alte rele. Noi ne-am deprins cu ei și, — mai ales ei cu noi, încât azi, multora li se pare un non-sens să vorbești despre Țigani ca despre o nație aparte, microbială și minoritară.

Dacă de Jidanii din comerț suntem pe cale să ne scăpăm, apoi nu trebuie să neglijăm nici plaga țigănească.

Din punct de vedere juridic, Țiganii sunt ca și Jidanii: *fără patrie, fără armată, fără cultură*. Ei sunt popoare parazitare. Se așează și se desvoltă foarte bine acolo unde găsesc mediul prielnic, adică: *ignorantă și milă rău înțeleasă*. De remarcat că în orașele cu Sași din Ardeal, Țiganii sunt aproape inexistenți. Cauza? O bănuim ușor!

Bunul gospodar, cu grijă de livada sa cu pomi, ia măsuri din vreme primăvara și-și curăță pomii de omizi; — iar crengile uscate, le taie fără milă, cu satisfacție chiar, fiind convins că face cel mai necesar act de curățire. De ce oare n'am purta aceeași grijă și societății în care trăim și pentru binele căreia ne frământăm cu fel de fel de teorii — mai mult sau mai puțin naționaliste — și nu vedem răul ce ne stă în picioare la fiecare pas.

Avem în țară peste 600.000 de Țigani. Mai anii trecuți și-au înscris și un partid politic. Erau sprijiniți chiar de unii dintre intelectualii noștri, despre originea cărora mă îndoiesc.

Țiganii se împart în trei categorii: 1) nomazi, lăieți sau căldărari, 2) semi-nomazi, care stau la un loc numai în timpul iernii, iar vara pornesc prin țară, și 3) Țiganii stabili, care locuiesc permanent marginile satelor și orașelor noastre. Unii dintre juriștii noștri spun că Țiganii sunt Români, fiindcă ei se consideră ca atare și că, ne având patrie, ei nu pot fi alungați sau desființați... Ca și cum păduchele trebuie să fie ținut în păr sau pe haine, fiindcă nu ai unde să-l așezi... confortabil. Se uită că cele mai mari furturi și crime se fac de către Țigani, ori dintre cei cu atare sânge, moștenit din amestecul prin căsătorie. Se știe că în materie de excrocherie, Jidanii și Țiganii dețin cel mai mare procent. Apoi cerșetoria, este în general practică de Țigani sau de elementele degenerate, ori decăzute, care nu trebuiesc cultivate într-o societate... cultă. Da, este drept să-l ajut pe cel care muncește și nu dovedește, dar nu pe cel leneș, șiret și hoț. Am văzut în preajma sărbătorilor de Paști un Țigan, care pentru intimidare, umbla la cerșit cu un topor pe mână! Se știe că în marile frământări sociale, Țiganii sunt cei mai cruzi; ei se dedau la cele mai oribile crime și jafuri. A ajuta asemenea elemente, este o adevărată crimă împotriva ideii de *muncă și dreptate*!...

Soluția practică: Țiganii nomazi și semi-nomazi să fie internați în lagăre de muncă forțată. Acolo să li se schimbe hainele, apoi să fie rași, tunși și *sterilizați*. Pentru a se acoperi cheltuielile cu întreținerea lor, trebuiesc puși la muncă forțată. Cu prima generație am scăpat de ei. Locul lor va fi ocupat de elementele naționale, capabile de muncă ordonată și creatoare. Cei stabili, vor fi sterilizați la domiciliu, pentru ca în cursul unei generații să fie curățit locul și de ei. Peste tot, locul lor trebuie reocupat de elementele cele mai bune ale nației, fie din țară sau de peste hotare, unde avem peste o jumătate de milion. În special elementul macedo-român s'a dovedit foarte viguros, mai ales în comerț. În acest fel, periferiile satelor și a orașelor nu vor mai fi o rușine și un focar de infecție al tuturor bolilor sociale, ci un zid etnic folositor nației și nu dăunător. Azi avem o mulțime de cerșetori și vagabonzi. Totuși, nu

găsești un om de serviciu de ispravă sau o servitoare pricepută. Mai adeseori servitoarele sunt recrutate dintre elementele cele mai rele ale societății — dela țară ori dela oraș — și chiar dintre Țigani, care ajunși în familiile boierilor de odinioară, acceptau propunerile de coabitare clandestină. În felul acesta s'a repetat și la noi amestecul sclavilor din Roma antică, fapt, care i-a adus decăderea de mai târziu. Istoria se repetă și azi. Țiganul și Țiganca, dă și primește, dacă i se oferă prilejul. Nimeni nu se gândește la urmările unei astfel de întâlniri.

În ipoteza că orașele noastre s'ar curăți de Țigani și s'ar popula periferiile cu locuitori vrednici, muncitori și ordonați, repede s'ar schimba și aspectul orașelor noastre. Ar dispărea mizeria de case-bordee, de oameni goi și plini de plăgi sifilitice ori canceroase. Am avea mai puțini vagabonzi, cerșetori și probabil că s'ar reduce simțitor și numărul celor candidați la azilele de alienați, aresturile preventive și spitale.

Statul cheltuește aproape o treime din bugetul său cu întreținerea spitalelor și a tot felul de instituții de asistență socială și poliție de moravuri, și cu toate acestea mizeria socială crește pe fiecare zi. E o explicație și o soluție simplă: *răul trebuie tăiat din rădăcină și nu cultivat.*

Mila și ajutorul la noi se oferă prea repede. E bine să ne gândim că prin ajutorul dat pe stradă Țiganilor și cerșetorilor, cultivăm această plagă a societății și încurajăm lenea. Este caracteristic pentru țara noastră, că în orașele cele mai murdare și mai aglomerate de Țigani, avem cei mai mulți cerșetori și vagabonzi. Cred că în câteva zile ar dispărea cerșetoria din țară, dacă s'ar institui pedeapsa cu moartea pentru vagabondaj și cerșit. Tepeș Vodă, poate fi de actualitate.

Ca număr am luat cifra rotundă de 600.000 de Țigani, fără teama de a fi exagerată, dat fiind faptul că în 1895, etnograful E. Pittard dă pentru România Mică un număr de 250.000 de Țigani. Cât privește recensământul din 1930, «criteriul de stabilirea neamului a fost de ordin subiectiv»¹⁾ iar Țiganii și Evreii — ca de obicei — s'au ferit să-și declare neamul ca atare, dat fiind sensul pejorativ de «țigan» și «jidani» față de alte nații. Cifra Țiganilor din 1930 este de 262.501 și se referă numai la cei nomazi și semi-nomazi, având în vedere datele din 1895. În tot cazul sunt date pur subiective..., așa cum spun și autorii oficiali dela Institutul Statistic!

Se credea și se mai crede și azi încă, în procesul asimilării acestor neamuri rădăcitoare. Napoleon credea că Evreii pot fi asimilați, până

1) Dr. Sabin Manuila și D. C. Georgescu: Populația României, București 1938, p. 49.

la retragerea din Rusia, când s'a convins amarnic de contrariul. Bois-sandré, în cartea sa «Napoléon Antisémithe» documentează pe larg desamăgirea lui Napoleon. La noi, în retragerea din Basarabia, am putut constata același lucru cu Jidanii și vom simți dezastrul și cu Țiganii în scurt timp.

Un specialist al problemelor rasiale și eugenice a tratat pe larg problema amestecului rasial în România și vorbind despre asimilarea și segregarea minorităților dela noi, spune: — «Un individ de alt neam rămâne de «sânge străin» oricât de identificat ar părea el cu nația care l-a adoptat»²⁾. Privitor la Țigani și la etniile inferioare, autorul ajunge la următoarele concluzii:

a) prin încrucișări cu etnii inferioare un popor este săracit de bunurile lui supreme;

b) chiar dacă etniile străine îi sunt superioare sau egale și schimbarea imprimată destinului său e favorabilă, neîndoielnic este, că ființa lui etnică își schimbă specificul ei. Dacă e bine sau rău, aceasta încă comportă discuție.

Pentru noi cu deosebire primul aliniat este valabil în problema Țiganilor. Se știe că în Germania locuiesc tot atâția Țigani (2—3 mii), câți avem noi într'un singur oraș: București sau Craiova. «Pentru a înțelege primejdia situației — scrie autorul amintit — dela noi, trebuie să ținem seamă de proporția corcilor proveniți din Țigazni și populațiile nețigane. Numărul probabil al acestor corci nu-i departe de numărul Țiganilor puri. Procesul asimilării e activat și agravat nu numai de numărul mare de Țigani, ci și de alți factori specifici împrejurărilor politice dela noi: dispoziția tolerantă a poporului român, răspândirea Țiganilor pe toată suprafața țării, promiscuitatea socială cu populația autohtonă la orașe ca și la sate, școala în comun, improprietățile multora din ei și înlesnirea vieții sedentare care le-a ușurat intrarea în comunitatea românească, absența oricăror restricțiuni legale și însfârșit, dispoziția ocrotitoare a guvernelor și a autorităților administrative»¹⁾.

Cu drept cuvânt a spus cronicarul că, noi am fost așezați în calea răutăților. Dacă n'ar fi decât năvala și infiltrația Țiganilor și a Jidanilor în viața noastră biosocială, economică și politică, și ar fi prea mult. Dar soarta ne-a mai rezervat umilitoarele îngenuncheri ale stăpânitorilor turco-muscălești și orgia fanariotă de o sută de ani.

Față de toate câte s'au abătut asupra poporului român, nu este de mirare că: ...«*sufletele sublime se pierd ostracizate de brute îmbuibate*

2) I. Făcăoaru: Buletinul Eugenic și Biopolitic, Cluj 1938, Nr. 9—10, p. 279.

1) I. Făcăoaru: B. E. Bp. Nr. 9—10 din 1938, pag. 283.

de glorie și forță nemeritată»¹⁾. Dar nația își urmează drumul și destinul ei, cutremurată din când în când de predestinații și iluminații săi.

Pietrele de hotar sunt jertfele Eroilor din toate timpurile și din zilele noastre pline de sbucium hotărâtor!

VI. — FAMILIA ȘI STATUL BIOPOLITIC

Recensământul din 1930 înscrie în țara noastră 20 de neamuri, ce vorbesc 16 idiomuri și practică 14 religii. Ar fi necesar ca Institutul Central de Statistică din București să publice — în periodicele sale — mișcarea populației din România după neamuri și clasă socială ori în-deletnicire economică. (Vezi vol. II din 1938, p. XIII).

România se găsește într-o situație specială după Unire, cu cele două reforme sociale: votul universal și reforma agrară, la care se mai adaugă și conjuncturile politice extrem de variate. Deci, este nevoie să se urmărească în mișcarea noastră demografică, cui și cât îi revin creșterile de populație, după neam și stare economică. Știm că deținem locul întâiu, între cele 30 de state ale lumii, cu cel mai mare procent de nașteri (32,1 la mia de locuitori), dar, din nerocorie, și cu cel mai mare procent de mortalitate (18,7‰). Faptul că ocupăm locul al IV-lea în excedentul natural (13,4‰) și locul întâiu între cele 30 de state în privința mortalității infantile (17,4 la suta de născuți-vii) trebuie să ne convingă de un pericol care ne paște de aproape. Apoi, trebuie să ne gândim la problema biopolitică a calității celor ce se înmulțesc, adică etniile, clasa socială și starea sanitară a grupurilor prolifiche. În cadrul Institutului de Igienă și Igienă Socială din Cluj, s'au făcut cercetări cu privire la structura rasială a populației rurale din România și s'a ajuns la o ierarhizare a raselor «pe baza unui material variat și în temeiul mai multor criterii de valioficare economică și socială, stabilind o anumită diferențiere a raselor din punct de vedere al valorii lor biologice», precum urmează: nordică, dalică, atlantidă, mediterană, pre-asiatică, dinarică, orientală, esteuropidă, alpină și mongoloidă. Autorul conchide că «rezultatele își găsesc cea mai utilă aplicare în domeniul selecțiunii sociale a valorilor biologice»²⁾.

Se știe că Tiganii și Jidanii sunt foarte prolifici. Dar nu ne poate bucura de loc «cantitatea și calitatea» acestor neamuri. Inmulțirea lor

constitue un pericol și o degradare pentru familia națională. Mai bine să se nască puțini, dar de bună calitate etnică și biologică, și să moară și mai puțini dintre aceștia. Inmulțirea celor buni, sănătoși și capabili, este singura măsură de refacere și ridicare a unei națiuni, prin familia biopolitică sprijinită de statul biopolitic. Elementele umane se selecționează în mod natural în statele primitive prin lupta pentru existență. În statul modern, intervine și metoda științifică de selecționare a valorilor biopolitice. Piramida socială a lui Pareto se arată cum cantitatea cedează în folosul calității, ce se accentuează către vârful piramidei, unde avem foarte puțini dintre cei foarte buni. Idem, curba lui Galton.

La noi, o statistică parțială cu privire la starea civilă și familială a membrilor corpului didactic din Oltenia, ne arată o situație îngrijorătoare. Mai mult de jumătate (59,06%) dintre profesoare și profesori sunt celibatari. Iar dintre cei căsătoriți, abia 61,02% au copii, restul sunt fără. Dintre cei cu copii, marea majoritate (81,84%) au numai unul sau doi. Aproape jumătate (44,96%) au un singur copil. Intre cei 418 profesori și profesoare cu copii, unul singur are 9 copii și altul 7.

Aceasta este starea de lucruri în clasa micilor bunghezi și intelectuali din țara noastră. Cred că dacă s'ar face o atare statistică în București, printre funcționarii Ministerelor, situația ar fi și mai tristă. Știm, sunt motive serioase de ordin material, dar cred că cele mai serioase sunt de ordin moral: Egoismul și materialismul din clasa mijlocie și superioară tind să devină catastrofale pentru nație. În capitală sunt cazuri nenumărate de celibatari și celibatare cu câștiguri lunare între 50—60.000 pe lună. În rândul profesorilor sunt mulți celibatari cu salarii dela 15.000 lei în sus. Și nu sunt rare cazurile când ambii soți sunt salariați, câștigând între 20—40.000 lei pe lună și nu au decât un singur copil, ori nici unul.

Viața este grea, evident, dar ea este grea deopotrivă pentru toată lumea, pe când sacrificiile familiare sunt cu totul diferite. Sporurile de familie acordate în ultimul timp sunt departe de a echilibra și compensa situațiile. Aceasta fără să mai vorbim de lipsa de armonizare a salariilor, în raport cu pregătirea, cu răspunderea și greutățile familiare. Am dat situația unui grup de profesori și profesoare din Oltenia. Ace-

1) Dintre 1673 profesori și profesoare, avem: 685 căsătoriți, iar dintre aceștia, 418 cu copii. Celibatari, 988. Aceasta pentru Oltenia lui Tudor și a tuturor banilor de peste Olt.

Profesori cu 9 copii	1	cu 4 copii	22
„ „ 7 „	1	„ 3 „	51
„ „ 6 „	2	„ 2 „	151
„ „ 5 „	2	„ 1 copil	187

1) Major C. M. Sandqvici: op. cit., p. 30.

2) I. Făcăoaru. Structura rasială a populației rurale din România, București 1940, p. 18.

lași lucru cred că s'ar constata și între ofițeri și magistrați, deși au o situație materială mai bună.

Sunt salariați care sfidează scumpetea zilei și nu ezită să facă lux, beneficiind încă de sistemul medieval al castelor privilegiate. Vântul care bate întreaga Europă, cere ca pentru propășirea unei națiuni, să se respecte un principiu elementar: *la egalitate de datorii, egalitate de drepturi*. Ori, cum spune un distins ofițer superior, atent cercetător al problemelor de ordin social și național, care cere: «*egalitate după merit, dar demnitate și dreptate pentru toți*»¹⁾.

Nici pușcă fără soldat, dar nici soldat fără pușcă! Națiunea nu poate progresa decât unde «dreptatea stă la temelia statului»²⁾. Nu putem obține o familie eugenică și deci o populație calitativă și cantitativă, dacă neglijăm răsplătirea și încurajarea celor meritoși și generoși în a se dăruia patriei și neamului din care fac parte și, dovedesc cele mai alese calități etnice.

«Un ins fără familie, fără copii, trebuie pus în situația de a ieși din acest non-sens al vieții»³⁾. Și dacă totuși nu primește sprijinul statului în acest scop — sporul și ajutorul familial — atunci el se elimină singur din categoria celor vrednici și urmează să suporte toate impozitele de celibatar. Cu aceste impozite se vor acoperi primele ce se vor da celor vrednici și capabili, cu greutatea familiare. Statul trebuie să facă toate sacrificiile și să aibă o preocupare constantă de a sprijini și ridica sporul elementelor capabile și viguroase ale neamului. Aceasta indiferent de clasa socială căreia aparțin. Iar față de clasa mijlocie și cu deosebire categoriile de intelectuali ajunse în slujba statului, trebuie sprijinite să-și mențină o natalitate ridicată pentru interesele biopolitice ale statului, care vrea să-și asigure existența.

VII. — PARALELISM ÎNTRE NATALITATE ȘI MORTALITATE

Dacă privim cronograma natalitate și mortalitate pe o perioadă de zecă ani, vedem că ambele curbe sunt foarte sinuoase. S'ar părea deci un non-sens să vorbim de paralelism. Și totuși, dacă examinăm în mare cele două curbe vedem că ele urcă și coboară, în oarecare interdependență una de alta. Numai așa putem admite legătura naturală între

1) Maior C. M. Sandovici, op. cit., p. 37.

2) Traian Brăileanu. Teoria Comunității Omenestii, București 1940, p. 21.

3) Legea «Papia Popaca» trecea poporului averea celibatarilor.

cele două fenomene netipice: natalitate și mortalitate¹⁾. Sunt două curbe care gonesc în bătaie, una alături de cealaltă, cu încrucișări de direcție din când în când. În sens figurat ar fi eterna luptă dintre Bine și Rău, dintre Viață și Moarte. Dacă observăm cu atenție cronograma, putem constata că, începând din 1932 — când natalitatea a ajuns punctul maxim pentru acest deceniu — cele două curbe coboară în oarecare interdependență, până în preajma anului 1941. Aci, ele rămân ca o gură deschisă pe drumul ce nu se va termina niciodată: viața și moartea.

De remarcat este și fenomenul coborîrii natalității și urcarea mortalității către finele fiecărui an, până la întâlnirea sau depășirea celor două curbe, pentru ca odată cu începutul noului an să se deschidă iarăși: una în urcare, iar cealaltă în coborîre. Aci este vorba de un fenomen astral, în care mintea omului nu poate pătrunde.

Din interpretarea acestui grafic putem vedea legătura strânsă ce există la noi între numărul morților și al născuților. Faptul că în unele luni din cursul anului s'a ajuns ca mortalitatea să depășească natalitatea, ori să se apropie — până la atingere — ne dovedește că asistența socială și sanitară sunt slab organizate și că, epidemiile din timpul iernii fac ravagii în rândurile populației și cu deosebire în rândul copiilor, unde deținem locul întâiu din lume.

Spuneam mai înainte că pentru noi este de mare interes să știm, *cari neamuri din mijlocul nostru se înmulțesc mai mult*. D-l Dr. Sabin Manuilă în lucrarea sa «Mișcarea Populației României în 1933», spune că «există o singură provincie, anume Dobrogea, în care născuții de neam român sunt în minoritate (44,8%) față de cei de neam străin (55,2%), și anume Turcii și Bulgarii»¹⁾. Ar fi fost mai important excedentul pe naționalități, fiindcă nașterea nu este suficient. Ceeace rămâne în viață este important și la acesta mai avem de discutat calitatea și gradul de vitalitate. Tot în lucrarea amintită, vedem că în mediul urban Evreii dețin cel mai mare procent de născuți-vii (9,0%), față de celelalte neamuri străine. Pentru Provinciile Alipite, autorul spune: «Spre deosebire de mediul rural, nu Dobrogea, ci Basarabia este provincia care deține procentul maxim al născuților de neam străin (62,2%)» — de notat că orașele basarabene sunt 80% populate de Jidani²⁾ — «urmată imediat de Banat (61,9%) și Crișana-Maramureș

1) Este interesant de observat același fenomen de paralelism între curba căsătoriilor și a divorțurilor.

Natalitatea și mortalitatea pe luni în România pe un deceniu: 1931—1940 (proportii la 1000 locuitori).

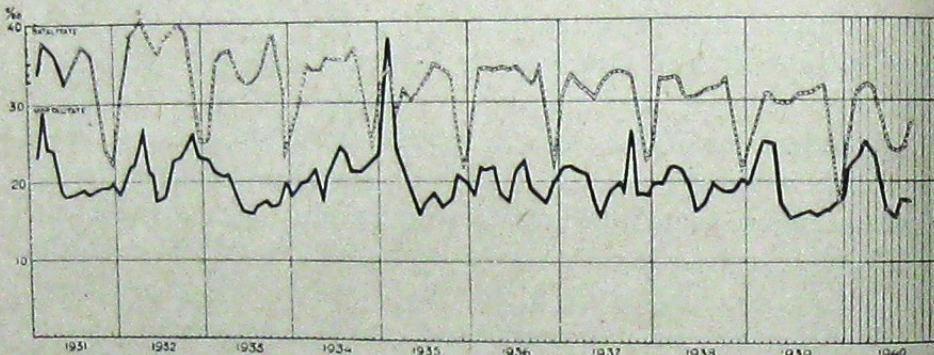
1) op. cit., pag. 52.

2) Vezi graficele statistice din lucrarea G. Făcăoaru despre «Instrăinarea Basarabiei sub stăpânirea rusească», Cluj 1940.

(61,4%), nu mult în urmă succedând Bucovina (58,7%) și Transilvania (58,0%). Așteptările noastre se adevăresc. La pag. 63, autorul arată că Românii dețin cea mai mare mortalitate 7,59%, după care urmează: ungurii cu 6,6%, Germanii cu 3,3%, Rutenii și Ucrainenii 2,8%, Evreii cu 2,5%, Rușii 2,2%, Turcii 1,4%, Polonezii 0,3%, Cehii și Slovaci 0,2%.

Dacă examinăm tabloul natalității și al mortalității pe o perioadă de 13 ani, vedem că tendința amândorora este să scadă. Excedentul populației rămâne constant în jurul cifrei 13,7%.

În concluzie, putem spune că fenomenul nașterilor și al morților pe ultimile decenii (1920—1940), coboară, păstrând un excedent constant în jurul cifrelor 14 și 13%. Lupta trebuie dată cu toate mijloacele economice și sanitare, susținută de o politică națională și culturală de du-

rată, spre a ridica cât mai mult natalitatea naționalilor și a reduce mortalitatea lor. Aceasta ar trebui să ne fie principala preocupare în războiul demografic, care hotărăște mai dinainte pe cel politico-militar.

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE

Războaiele militare sunt periodice; cele demografice și economice sunt continui.

Durata victoriilor obținute pe calea armelor, depinde de măsura în care biruitorul știe să se facă vrednic și stăpân pe ceea ce a câștigat.

Mai mult decât *cantitatea*, astăzi hotărăște *calitatea* populației, oriunde și oricând.

Puține popoare prețuiesc astăzi valoarea calitativă a elementului om. Științele biopolitice, ca: eugenia sau igiena rasei, antropologia și demografia, ne pun la dispoziție mijloacele de cercetare, selecționare și segregare a valorilor umane.

— «Ceea ce seamăn aceea culeg, și nu pot culege ceea ce nu seamăn. În ultimă analiză viața mea interioară, viața interioară a popoarelor decide de toate»¹⁾.

1) Ioan Colfescu Delaturda. *Spirit și Materie*, Cluj, 1935, p. 235.

Numai cei buni și valoroși au dreptul la viață. Pământul este al valorilor individuale și colective. Acest fapt reese și din cuvintele biblice: — «*Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul!*» Deci: înmulțire și stăpânire; ori altfel spus: cantitate și calitate, ne dă stăpânirea asupra bunurilor morale și materiale.

Dela individ la familie și prin familie la națiune, și apoi ne putem ridica cu gândul la umanitate.

Aproapele, nu este oricine; ci numai acela care se face vrednic de a fi ajutat ca atare. Înmulțirea celor răi și incapabili «reproducerea nestingherită a doi degenerați este punctul de plecare al unui convoi nesfârșit de ființe condamnate fără vină la o existență inumană, plină de suferințe pentru ei, inutilă sau primejdioasă pentru comunitate»¹⁾. Valoarea individului îl situează în societate și stat, după cum valoarea națiunilor, le dă rangul și înțetatea în viața popoarelor.

Cunoașterea și strădania pentru mai bine, ne deschide drum și orizont. Egoism și altruism; materialism și idealism, nu pot fi armonizate nici în individ, nici în familie și nici în stat, dacă lipsește discernământul culturii. Ignoranța și reaua credință roade sufletul individului și al familiei, sdruncinând adânc trăinicia națiunii.

Marii conducători de popoare deschid larg porțile sufletului lor și se dăruiesc din plin idealurilor cărora se închină. În zilele noastre este multă neștiință. Gândurile zboară cu mii de ani în urmă, când: — «Un tăbăcar bogat se transformă în acuzatorul lui Socrate. Acuzarea este bine susținută cu bani și Învățătorul este condamnat».

«Socrate are prilejul să fugă, dar refuză o asemenea idee. Își jertfește viața pentru luminarea patriei și, ca și Isus Cristos, el va spune: «Lăsați să se împlinească destinul, căci moartea nu este tristă, ci viața care-i lipsită de o semnificație superioară»²⁾.

Străduința celor buni este adeseori zădărnicită de cei răi. Dar biruința ba fi a celor, cari nu se îndoiesc niciodată de ea.

Din furnicarul de omizi cari rod frunzele arborelui neamului românesc — abia înverzit — nu va mai rămâne mâine decât o pagină tristă de istorie... și vatra unui rug pe care vor pâlpâi toate aceste viermine.

Grija noastră trebuie să fie mare, ca nu cumva să se rupă prea multe crengi și mugurii cu roade... la culegerea omizilor.

Știința ne stă în ajutor. De aceea e bine să stăruim în cunoașterea răului și pregătirea din vreme a mijloacelor de suprimarea lui.

G. FĂCĂOARU

1) I. Făcăoaru. *Familii degenarte și Costul lor pentru Societate și Stat*, din B. E. și Bp. — Nr. 5, 6, 7, Cluj 1936.

2) Maior C. M. Sandovici, op. cit., p. 26.

Pornea o barcă verde

Pe râul strâmt, din țarmuri de brumă și noroi,
Pornea o barcă verde spre calde țarmuri noi...

Pornea o barcă verde spre-albastrul unei mări, —
Cânta voios luntrașul privind departe 'n zări.

Plângeau pe mal trei sălcii, cernindu-și moarte foi,
Cânta voios luntrașul, căci nu privea 'napoi...

Pluteau în vânt trei frunze, trei tainice muștrări.
Cânta voios luntrașul privind în depărtări...

Dar când ajunse 'n largul înșelătoarei mări,
(O volbură 'nvăjbită ce spumega 'n ocări).

Chemând speriat în gându-i vechi țarmuri din 'napoi,
Oftă adânc luntrașul pornit spre țarmuri noi...

Loveau din val stropi tulburi de 'nspumegat noroi,
El se apăra cu groază uitându-se 'napoi...

El s'apăra cu groază, șoptind avanei mări:

O, cât păreai de-albastră acolo 'n depărtări!...
Iar când să 'ntoarcă pânza și visele 'napoi
Zări în fundul bărcii trei putrezite foi,

Le-a stârns la piept sălbatic, le-a frânt în sârutări...
...Și l-a 'nghițit vârtejul înșelătoarei mări...

Pe râul strâmt, spre țarmii de brumă și noroi,
Se 'ntoarce barca verde pustie înapoi.

Se va opri sfărmată acolo 'n depărtări
O vor primi trei sălcii în bocet și muștrări.

Se va 'ngropa în țămnii de brumă și noroi
O vor jeli trei sălcii cernindu-și moarte foi... 1)

ELENA FARAGO

1) Extras din vol. «Șoaptele Amurgului» de Elena Farago.

DIN VIAȚĂ PENTRU VIAȚĂ

Ideia cincinatiană

Vă mai aduceți aminte din studiile secundare de figura clasică a lui *Lucius Cincinnatus*, simbolul desăvârșit al vechilor virtuți romane, care la 460 î. de H. după campania contra Volcilor, fără a mai rămâne o zi la Roma, se întoarce la coarnele plugului, ca de aci din nou să fie chemat la 458 ca dictator în capitala Imperiului latin, să apere imperiul de năvălirea altor popoare barbare. După ce repurtează asupra lor o strălucită victorie și după o dictatură de abia 16 zile se reîntoarce iarăși la plugul său, la moșia sa dela țară. În anul 439, mai salvează din nou imperiul revenind ca dictator la Roma, dar iarăși numai până a fost absolut necesară prezența sa, ca imediat să reia contactul cu pământul sfânt al țării sale.

Cincinnatus a devenit cu drept cuvânt un tip desăvârșit al unui întreg sistem de viață, pe care gânditorul francez Fourier l-a caracterizat în strigătul: «*Retournez à la terre*». Reîntoarcerea la pământ o consideră el, ca salvarea prețioasă din ori-ce nedreptate și inegalitate socială și își închipue statul ideal format numai din sate, cari să nu depășească 400 familii, cam 1600 locuitori, sate, cari tot așa de bine ar putea fi numite *Citès Jardins* — orașe grădini, căci nu va exista nici un lucrător manual sau intelectual (nu aibă grădina și gospodăria sa — și vor dispărea astfel toate luptele dintre diferitele clase sociale, căci fiecare va fi și profesionistul meseriei sale și țăran în același timp.

Intr-o faimoasă novelă a Selmei Lagerlöf, strălucita scriitoare suedeză, premianta premiului Nobel, un țăran, care vine la prezicătoarea din Ulvasa, să afle viitorul țării sale, spune: «Eu cred, scumpă Doamnă, că tot ce pot întemeia regii și orașenii, minunatele mănăstiri dela Alvas- tra, Vreta și Linköping, pe cari mi le-ai prezis, marile industrii de fier, pe cari le-ai văzut în visul D-tale, că vor transforma pădurile dela Finsping, izvoarele de apă minerală, cari vor țâșni în câmpiile dela Medevi, canalurile de comunicație, cari vor săpa provincia noastră de-a-curmezișul și vor aduce multă bogăție țării noastre, nu mă liniștesc și nu mă mângăie, decât prezicerea, că Ostrogoția noastră, va avea mereu țăranii săi cu vechea lor cinste. Căci numai aceia, cari se dau la munca vecinică a pământului vor putea să păstreze în vecii vecilor, prosperitatea și fala provinciilor lor».

Orașeni și frați ai mei — vă spun eu acum cu dragoste de țară și Neam: Nu pierdeți contactul cu satele voastre. Păstrați-vă pământul strămoșilor voștri — cei cari nu-l au să lupte pentru a câștiga cel puțin o căsuță cu grădinița ei în jur; nu lăsați ca blokhaurile în

cari locuiți să distrugă în voi cu totul dorul atavic de mii de ani depă
pământ, libertate și aer. Cei ce puteți face aranjați-vă așa viața, ca cel
puțin la pensionare să vă aștepte grădina și gospo lăria la sate sau la pe-
rișeria orașului, ca să puteți sorbi noi puteri de viață din vechimea de
mii de ani de înfrățire a Neamului nostru cu pământul sfânt al țării.

Iată! de aici ese elanul, vitejia, eroismul ostașilor noștri cari au în-
ceput lupta sfântă pentru întregirea hotarelor și restabilirea onoarei țării.

Dr. MIRCEA SUCIU-SIBIANU

P S A L M

Pre Domnul lăudați-L.
Căci stăpânește cerul
Și visurile noastre
Și viermele și fierul!

Pre Domnul lăudați-L,
Căci stăpânește apa,
Câmpiile și munții
Și leagănul și groapa!

Pre Domnul lăudați-L,
Căci stăpânește viața
Și strălucește 'n soare
Și risipește ghiața!

Pre Domnul lăudați-L,
Căci Dânsul e cuvântul
Și-aprinde'n noi iubirea
Și'nsufletește vântul!

Pre Domnul lăudați-L,
Căci Dânsul viețuește
În fiecare piatră
Și 'n roze înfloreste!

Pre Domnul lăudați-L,
El singur ne'nțelege,
Căci Dânsul e eternul
Și bunul nostru rege!

AL. T. STAMATIAD

Din comorile neamului

Din bunavoință S. S. Preot Nicolae Popoviciu am dobândit câ-
teva date cu privire la comuna și biserica din Fârliug, jud. Severin
(Banat). Comuna a fost centru turcesc. O arată și numele și locuitorii.
Anumiți locuitori poartă nume ca: Aga, Beg, Beceriga, etc., fapt care

Biserica ort. rom. din comuna Fârliug, jud. Severin (Banat).

le trădează origina. Pe vremea romanilor, aici era o cetate romană care
făcea legătura între Tapae și Berzobia, Berzovia de azi.

Biserica e tot atât de interesată cași comuna. E de piatră cu că-
rămidă, având bolta de scânduri, format după tipul bisericilor de lemn.
Toate icoanele prezintă pictură veche pe lemn, aspect medieval. Cu

privire la vârsta bisericii nu avem date. Dar din aspectul ce prezintă rezultă că ne găsim în fața uneia dintre cele mai vechi și interesante biserici românești, dintre acelea cari au stat la temelia dezvoltării neamului în decursul veacurilor.

Glasul Nistrului

*Nistrul geme greu în valuri !...
Și plâng codrii depe dealuri,
Voevozii plâng sub glie
De-a streinului urgie.
Că pe crestele de munte
Și din luncile cărunte,
Dinspre Nistru și Carpați
Vine plâns duios de frați:*

*„Vino șoime depe stâncă
„Peste apa mea adâncă
„Și-mi sfărâmă lanțul tare
„Să curg liber înspre mare,...
„Și din mare să duc veste
„Peste zări și peste creste
„Că din nou sunt liniștit
„Pe ogorul desrobit.*

*„Nu mai plânge Maică bună...
„Că pe gliea ta străbună
„Mii de piepturi arzătoare
„Stau de pândă spre hotare.
„La un semn cu buzduganul
„Vor zdrobi pe veci dușmanul
„Și-or veni la sânul tău
„Treî fecioare și-un flăcău”.*

GEORGE V. COTEȚ

Incurajați „România Eroică”. Citiți-o și răspân-
diți-o. Faceți-o să treacă din mână în mână.

În al cincilea an de existență

Cu acest număr «România Eroică» intră în al cincilea an de existență. Primul număr al acestei reviste a văzut lumina zilei în Mai 1937. Iată linia de conduită pe care ne-am impus-o atunci:

„Gândul nostru se îndreaptă spre aceia cari, în decursul timpurilor și până astăzi, în diferite ramuri de activitate, au înțeles să trăiască și să moară pentru idealul lor, pentru făurirea viitorului neamului acestuia, spre eroii și martirii din toate timpurile, mari ctitori ai neamului lor. Omagiu și recunoștință veșnică ! Jertfa lor nu a rămas fără roade: elementele optime ale națiunilor încep să ese la suprafață, și, cu ele, să se pue în valoare calitățile genuine ale masselor de pretutindeni, che-mate la lumină, la căldură, la binefacerile culturii universale.

„Ce vrem noi !

„Vrem să înmulțim armata luptătorilor, pentru sacrificiu și eroism.

„Să constituim un izvor, care să alimenteze curentul de regenerare, care pătrunde ca apa prin nisip și transformă, pe nesimțite, totul în jurul nostru.

„Vrem război contra materialismului, contra acelor cari îl cultivă și-l alimentează, ținând în stărpiciune, prin opera lor nefastă, țara și neamul ;

„Punerea în valoare a bogățiilor materiale și morale, eliberarea pu-terilor creatoare și trezirea la viață a neamului nostru ;

„Război contra acelor cari, prin însăș existența lor în locuri de comandă, paralizază ascensiunea neamului, constituind un balast și un mijloc de cangrenare al organismului social ;

„Ridicarea la suprafață și punerea în valoare a energiilor vii ale neamului ;

„Război în contra cauzelor de dizoluție interne și externe ;

„Economie productivă, pusă la dispoziția națiunei alcătuitoare de stat, iar nu atotputernicia individului anarhic sau dizolvant.

„Vrem o voință unitară, o singură armată spiritualizată, eroică, cu un singur trup, cu o singură animă; cu un singur ideal, care să le re-zume pe toate: neamul și devenirea lui istorică în complexul popoa-relor lumii.

„Ne dăm seama că lupta este grea; că ceea ce avem de câștigat în ordine internă echivalează cu ceea ce s'a câștigat prin sacrificiile marelui război, care a dus la întregirea neamului.

„Pentru războiul cel mare care ne va da putința să realizăm Ro-mânia spirituală de mâine, România muncii creatoare, cu înlăturarea a

tot ce e străin de aspirațiunile neamului, de devenirea sa istorică, cu strivirea tuturor agenților dizolvant și parazitari, ne dăm seama că va fi nevoie de lupte și sacrificii, cari pot să nu fie mai pe jos de acelea ale marelui război; că trebuie să fim treji și gata oricând de luptă, pe viață și moarte, pentru a reface din temelie această țară, punând în valoare bogățiile ei incommensurabile, materiale și morale, cari zac astăzi îngropate în adâncuri.

În ce privește mijloacele de înfăptuire, spuneam că acestea „trebuie să fie la înălțimea idealului ce urmărim”:

„Pentru noi orice român, de sânge, câștigat sau recâștigat, întrucât este o celulă vie, animatoare, este o comoară care trebuie cultivată, purificată și pusă în valoare în complexul vieții naționale, căci, în ultima analiză, în înmulțirea și în existența vie a indivizilor stă adevărata putere și bogăție a țării.

„Noi nu înțelegem să dăm foc casei, ca să moară șoarecii; a căuta în trecutul și prezentul indivizilor, slăbiciunile eventuale, pentru a le torpila existența.

„Ne dăm seama că presa care caută să reducă indivizii, scoțându-le în evidență, cu bună sau rea credință, anumite slăbiciuni, în scopul, mărturisit sau nu, de a-i nimici, sau, pentru amorul, conștient sau subconștient, de scandal, de satisfacere de gloriolă și egoism deplasat, nu e demnă de lupta mare, pe care trebuie să o ducem în arena vieții publice, de sfințenia scopului ce urmărim, care cere solidarizarea, punerea în valoare și unificarea tuturor forțelor neamului, în același ideal.

„Dealtfel nici nu se poate ca să nu prezentăm defecte grave. Celce nu le vede și nu le simte, în el însuși, în jurul său, în mod efectiv, nu se poate înrola în armata eroică. Celce se crede perfect nu e apt de purificare.

„Trebuie să ne cunoaștem întâi pe noi înșine. Trăim într'un mediu. Avem o moștenire. Omul e un complex de forțe adesea contradictorii. Trebuie să ne ajutăm reciproc. Nimenea nu se poate mântui singur. Trebuie să luptăm, ca să creem în jurul nostru acea atmosferă curată și plină de elan altruist și desinteresat, care să facă căderea imposibilă.

„În lupta mare care se încinge, trebuie să ne dăm seama că trebuie să luptăm, în primul rând, și cu propriile noastre lipsuri. Doar suntem abea în pragul lumii care se naște, și purtăm în noi păcatele lumii care se duce și toate moștenirile strămoșești, bune și rele.

„Adevăratul luptător, cași adevăratul purtător de cultură, își întruiește mai întâi puterile, pentru a scoate din el și pune în valoare partea nobilă, creatoare, și apoi, își pune talentul în funcțiune.

cași toată ființa socială, pentru a scoate din om perla și a înlătura gozul; nu, pentru a scoate în evidență gozul, și a distruge perla, cum se face în lumea materialistă, lipsită de elan și de perspectivă.

„Fiecare avem părți bune și părți rele. Ertarea face parte din programul oricărui erou spiritual. Numai uzând de un astfel de program, asigurăm maximul de progres și poți spera să înrolezi orice forță vie în armata creatoare. Deacei Christ ne învață să ertăm, să nu aruncăm cu pietri...

„Orice critică urmează a fi dominată de marele ideal: trebuie să construim, iar nu să distrugem; trebuie să descindem, cu orice sacrificiu, până în adâncurile oceanelor de păcate, pentru ca să scoatem din noi, din semenii noștri, comoara ascunsă, scânteele divine, care să ne pue în valoare, rezultat la care numai solidaritatea desăvârșită în ideal ne poate duce.

„Greutatea cea mare, obstacolul invincibil, este faptul că nu ne cunoaștem pe noi înșine, că nu ne dăm seama de starea în care ne găsim. Din momentul ce însă individul, cași națiunea, trece peste acest obstacol și ajunge la conștiința răului de care suferă, drumul salvării este larg deschis și mântuirea e aproape.

„În acest stadiu se găsește societatea noastră, și noi, împreună cu ea. Pomparea energiilor din adâncuri a început. Să fim atenți și prevăzători. Să nu aruncăm cu pietri. Să învățăm a scoate grâul din neghină. În acest învălmășag, focul sacru cel mai pur, poate fi învăluit în păcate aparente, câștigate, pe cari lesne le putem înlătura; precum poate fi învăluit în acelea cari cer punerea în funcțiune a întregii noastre energii constructive pentru înlăturarea lor.

„*Iubire și entuziasm, curățenie de animă, solidaritate și sinceritate, voința de a face binele, elan irezistibil de înfăptuire, spiritul de sacrificiu și dispariția în opera înfăptuită; iată în rezumat armele cu cari trebuie să pornim, fiecare la locul nostru, oricât de umil, la marea luptă de regenerare.*

Martore ne sunt colecțiile celor patru ani scurși, că ne-am ținut cu sfințenie de programul fixat. Am trecut prin timpuri grele. Au fost patru ani de grele încercări și pentru țară și pentru noi. Și greutatea și pericolele sunt departe de a fi fost înlăturate din drum.

Nenorocirea e că prevederea noastră, că jertfele nu vor putea fi înlăturate, se adevărește din plin. Frământările anilor din urmă ne-au dus unde trebuia să ne ducă: *La războiul sfânt al neamului, la războiul de purificare.*

Ne trebuia acest război. România care va eși din el va fi mare și puternică, pentru că va fi eșit din propria noastră voință, din eroismul

neamului, din propria noastră putere de afirmare în ordine spirituală.

Eroii și martirii, uniți cu eroii cari vor eși din acest război și din cel care-l va urma, vor crea pedestalul unei Români care nu va mai semăna cu aceea care a fost. O eră nouă de purificare și înălțare se făurește azi din sângele pur al etnicului românesc.

«România Eroică» va fi la postul ei. Ne-am schimbat formatul. Pornim la luptă nouă, în raport cu nouile condițiuni de viață ale neamului și statului român. Timpurile sunt grele. Sacrificiile ce se cer neamului acestuia sunt mari. Nu este altă cale de purificare și înălțare. Tot românul trebuie să fie la datorie.

În ce ne privește pe noi cei dela «România Eroică», ceice ne cunosc o știu și pe ceilalți îi putem asigura că atâta timp cât vom avea un suflu de viață în noi, vom fi totdeauna pe baricade.

Marea luptă pentru formarea României de mâine, pentru înălțarea și purificarea neamului nostru de preutideni, în vederea încheierii lui într'un tot unitar care să-i dea rolul ce i se cuvine în noua configurație continentală și mondială, nu admite defecțiuni.

Sus să avem inimele !

ROMÂNIA EROICĂ

Catedrala neamului

Părintele Comana dela Biserica Sf. Apostoli din București, pentru a pătrunde în sufletul credincioșilor, în predicile sale, are bunul obicei de a imbrina întâmplări zilnice cu Sf. precepte evanghelice. Într-o astfel de predică ținută recent, SS. a amintit despre un vis în care s'a văzut scriind Generalului îndemnându-l ca să sfințească victoria reîntregirii prin ridicarea unei catedrale a neamului.

A amintit cu această ocazie că luptele noastre din trecut au fost totdeauna date sub egida Mântuitorului, că după marile bătălii voievozii noștri ridicau mănăstiri și biserici. România modernă a uitat însă de a se conforma normei strămoșilor. Christos n'a fost invocat la marile acte: *Unirea Principatelor, Războiul Independenței, Unirea dela 1918*. Ne-am îndepărtat de Dumnezeu și Dumnezeu ne-a pedepsit.

Visul părintelui Comana nu e lipsit de semnificație. A eșit dintr'un gând care e în aer. Visul S-sale a polarizat o simțire care mâine va pune stăpânire pe noi toți. Acum când neamul acesta se nizește a redeveni el însuș, când reînviiem virtuțile strămoșilor, când ne curățăm de lepra străină, când purtăm un război sfânt, se impune să ne întoarcem la marile noastre tradiții.

Reîntregirea neamului trebuie urmată de ridicarea unei mărețe catedrale.

Suntem un popor născut creștin. Am fost în trecut atleții lui Crist. Naționalism integral fără creștinism integral nu se poate concepe. Reîntoarcerea noastră la cele sfinte se impune ca o condițiune de neînlăturat.

Numai astfel ne curățim sufletele de multiplele păcate ale trecutului și putem începe o nouă existență cu un om nou la un stat nou. Și ceea ce vom clădi va avea temelii de granit. Și Dumnezeu nu ne va mai pedepsi.

Suntem siguri că Generalul Antonescu, atunci când se va întoarce biruitor, va dispune să se ridice această măreață catedrală. Catedrală care va fi cu atât mai măreață cu cât întreg neamul va trebui să participe, ca un singur om, la ridicarea ei. Va fi piatra de temelie pe care se va ridica viitoarea ascensiune a neamului. Va fi și pedestalul pe care se va ridica Dreptatea, armonia socială, drepturile imprescriptibile ale tuturor.

Citiți și răspândiți

„ROMÂNIA EROICĂ“

NICULAE PAULESCU

Cititorii noștri, mai ales cei din Ardeal, nu au cunoscut în deajuns pe acela care a fost Dr. Nicolae Paulescu, profesor la Universitatea din București, plecat dintre noi după împărțirea cu sf. taine, la 19 Iulie 1931. Era un savant, dublat de un filozof și de un creștin desăvârșit. Puritatea sufletului l-a ajutat să intruchipeze în jurul său o atmosferă de naționalism integral care a făcut epocă. Mai ales pericolul evreesc l-a scos în evidență ca nimeni altul. Cărțile lui despre patimi concretizează în fraze lapidare cauzele suferințelor noastre și sufletul lui curat ne indică drumul mântuirii.

A trăit ca un erou spiritual. Viața lui întreagă a fost închinată naționalismului românesc al cărui părinte spiritual se găsește a fi în largă măsură.

Suntem în plină ascensiune a naționalismului integral, căruia Dr. Nicolae Paulescu i-a închinat viața. În aceste momente solemne el e prezent prin noi, alături de toți martirii și eroii cari ne-au precedat pe parăpete. Ne închinăm înaintea lui și înaintea lor cu pietate și cu adâncă venerație.

C Ă R Ţ I

IOAN AL. BRAN-LEMENY, *Traista Mea — Poezii*, — 1908—1940 — Editura „Unirea” Brașov, 280 pag., format mare. Volumul recapitulează o întreagă existență și are darul de a ne prezenta un mare poet și un mare patriot în întreaga lui structură spirituală. E împărțit în părți distincte: *Ciclul „Poezii”*, Brașov 1914; *Ciclul „Lacrimi și Clocot”*, București, 1916; *Ciclul „Ancore”*, Brașov 1926; *Ciclul „Talaz”*, Brașov 1933; Tălmăcirii, a) Din literatura germană, b) Din literatura maghiară; *Ciclul* 1934—1940.

D. Ioan Al. Bran-Lemeny e mister, e duioșie, e freamăt de tinerețe. Suflul eminescian apare printre rânduri. Citindu-l, ne pătrunde eternitatea de dincolo de existența noastră efemeră. Viziunea lui profetică ne dă aripi de luptă. În fața misterului vieții poetul e străbătut de o ușoară melancolie, dar e pătruns în același timp de

un robust optimism. Poeziile sale sunt un balsam de viață și de idealism creator. Iată câteva pilde edificatoare din primul ciclu:
Din poezia „Iubitei” :

Tu nu cunoști durerea, ce se frământă'n valuri,
Tu nu cunoști puterea, ce bate apa'n maluri
Tu nu cunoști sublimul, ce joacă, peste spume.
Tu nu cunoști puterea îmbătrânitei hume.

Din, „Va bate ceasul răzbunării...” :

Va bate ceasul răzbunării
Și goarneau suna-vor iară,
În crâng departe chiamă cornul,
La revedere scumpă țară :

De vrei să mă lipsești de daruri,
Ia-mi ultimul fărâm de pâine,
Dar, Doamne, nu-mi răpi credința
În lupta zilelor de mâne.

Bătut-a ceasul răzbunării,
S'aude goarne și fanfară,
În crâng departe chiamă cornul
La revedere scumpă țară !

Dar pentru ce ne frământă pe noi năzuințele înspre mai bine,
spre sferile înalte ale vieții spirituale, spre etern, spre imaculat !
Această întrebare și-o pune poetul în „O noi stăpâni vremelnici...” :

O noi, stăpâni vremelnici ai astei lumi de jale
Eternii robi ai legii vtale și-ai părerii,
De ce privim deapaururi spre țante siderale,
Când dragostea de stele supusă e durerii ?

Aici poetul acceptă durerea ca un vehicol de înălțare spre cele eterne, spre adevărata fericire, deși ne apare aici Marele Tot cu itregul lui mister:

Și-un aspru vânt ne mână spre țarmuri neumblate,
Ni-e frânt catargul vieții și vâslele-s stricate.

Dar poetul cu aceeași robustă melancolie ne poartă și prin poenele înflorite ale vieții :

Hai, dă-mi un sărutat cu dor,
Să duc speranță și amor,
Apleacă capu 'ncetinel,
La timp spre el.

Trăește unde-i de trăit,
Iubește până la sfârșit,
Căci simt un aer greu în vânt,
Ca de mormânt.

(Din „Și cad și stelele”).

În „Flori de raze...” poetul ne dă o viziune a tinereței perpetui:

Flori de raze-ți joacă 'n plete,
Raze dalbe și zglobii,
Ce te mlădii pe'ndelete,
Cea mai mândră dintre fete
Și te ții de ștrengării?

Înceind acest ciclu, nu ne putem reține de a nu reda icoana pe care ni-o dă poetul în „Toamna”:

Tainic frunzele se scutur,
Pe livade-un singur flutur
Despărțindu-se de-o floare,
Iară coala'n scunda vale
Cântă-o doină 'ncet cu jale,
Până moare.

În Ciclul „Lacrimi și Clocot” regăsim durerile și frământările noastre din epoca luptei pentru întregirea neamului, epocă în care acest ciclu a fost scris. Câteva pilde, adânc grăitoare:

Din „Asaltul Carpaților”:

Trompetul să sune asaltul
Mărețului nostru avânt,
Ni-e sprijin și martor Inaltul,
Că scop, ca al nostru, nu-i altul
Mai falnic mai drept pe pământ!

În „Idealului nostru” poetul redă freamătul neamului din acea vreme:

Martiri ai unui vis de veacuri,
Căci simt un aer greu în vânt,

Purtăm marea ta povară,
Însângerați de-atâta cale
Și obidiți din cale-afară.
Abisul cască 'n fața noastră
Și 'n urma noastră-i tot abis,
Dar noi jurat-am toți credință
Aceluiași amarnic vis.

Trup din Trupul Ardealului, D. Ioan Al. Bran-Lemeny apare în primele rânduri ale falangei de cântăreți ai Ardealului:

Ostași ai României, cu brațele vâjnoase,
Cu suflete 'nsetate de-un falnic ideal,
Sosit'a clipa sfântă a celei mai glorioase
Înfăptuiri de secol: Să trecem în Ardeal!

(Peste Carpați)

În „Nădejdi Noastre”, poetul cântă:

Tot cu speranța ne-am hrănit
De-atât amar de vreme,
Și ne-am zbatut și-am suferit
Calvarul fără de sfârșit
Și chinuri și blesteme!

Răbdarea spulbere-se praf,
Zidind din chinuri puncte;
Suntem sătui de-atâta jaf;
Azi vrem să scrim un epitaf
Dușmnilor pe frunte!

Totuș nu am fi fideli cronicari, dacă ne-am mărgini la acest aspect al ciclului acestuia. Poetul e același pe care l-am văzut în primul ciclu, cu o bogăție în plus de efervescență poetică. Redăm câteva perle:

Reminiscență

Luntrea luneca alene
Lin, pe luciul lacului,
Iar la mal șopteau în taină
Frunzele copacului...

Luna se scălda în unde
Despletindu-și pletele,
Apele-și formau din stele,
Tremurând, buchetele...

Fredonând ne apropiarăm
De penumbra malului
Eu priveam cu dor la tine,
Tu în fundul valului...

Imbătați de-atâta farmec,
De parfumul florilor,
Ne-a aflat, dormind în luntre,
Revărsatul zorilor.

Povestea dragostei

Câte-odat', pe nesimțite,
Te cuprinde-o nostalgie;
Șoapte vin, nedeslușite,
Pe zefirul ce adie...
Și te chiamă și te 'ngână
Și te-alintă și te'mbie,
Pân'ce dorul te surprinde,
Cu eterna-i melodie...

Tu instruni cântarea vagă
Și sublimă a iubirii...
O slăvești, ca pe-o regină,
O numești zeița firii,
Îți topești într-o privire
Sufletul întreg din tine,
Așteptând refrenul dulce
De pe buzele-i divine...

Tot aici găsim o nouă icoană delicioasă a Toamnei de nuanță
eminesciană:

Toamna

Lebedele lacului
S'au culcat și tac,
Frunzele copacului
Tainic se desfac.

Pe întinsul drumului
Nu-i nici un gândac,
Farmecul parfumului
Mă lasă buimac.

Liniștea mormântului
Doarme peste lac,
Doar suspinul vântului
Trece prin copac.

Pe o undă-a lacului
Două frunze fac,
Par'că's ale dracului,
Ca doi ochi de drac.

Pânzele misterului
Peste fire zac,
Iar sub geana cerului
Norii de bumbac.

De povara gândului
Par'că mă desbrac,
In mijlocul blândului
Parc, pustiu, posac.

Din ce-am fost, al omului
Am rămas sărac,
Și redus atomului,
Stau privind în lac...

Ciclul „Ancore” reprezintă pentru noi epoca de plină maturitate a poetului. Aici poate să se exprime în

Traista mea:

Am încercat atât amar
In viața mea hoinară.
Setos de-al dragostei nectar
Purtam pe drumul temerar
Iubirea, drept povară.

Dar din povară-am împărțit
La frați și la surate
Și într-o zi m'am pomenit,
Cu traista goală, într'un schit
Și mort pe jumătate.

In van, nectarul ce-l cătai
 Noi l-am aflat în cale,
 Dar un toiag găsi pe plai,
 Străfulgerat de-un gând, să dai,
 Să dai din ale tale.

De-atunci nu 'ntreb ce au, ce vor,
 De-i casa lor senină,
 Mă stăpânește-un singur dor,
 Să 'mpart iubirea tuturor,
 Din traista vecinic plină.

In acest ciclu poetul atacă din plin grelele probleme ale vieții, biciuind gravele lipsuri cari rănesc adânc sufletul său sensibil. Bucăți ca: „Te chiem Credință...”, „Învieră”, „Glasul celor doi Mihai”, „Vis sau realitate”, „Castelanul și Străinul”, „Satira vremii”, „Ciclul vieții” etc. sunt tot atâtea încercări de a pătrunde nepătrunsul și de a reda vieții, în noianul de mizerii care o învăluie, farmecul spiritualității divine :

Din „Te chiem Credință” :

Te chiem Credință, vino, o vino, te implor...
 Te-au părăsit creștinii și-i noapte 'n urma lor...
 Intunecat e Cerul, nu-i semn de vreme bună,
 E turma risipită... Și cine o adună ?!

Din „Vis sau realitate” :

Totul e un vis feeric, viața însăși nu există
 Însă nu-i nici visătorul, care s'o viseze tristă
 Sau trandafirie, ca pe-un plaiu senin de fericire,
 Căci visează Neființa... Totu-i Vis și Nălucire.

Din „Ciclul Vieții” :

Vântu-și vâjăe alarma prin văzduhul învrăjbit,
 Volburile vijeliei dinspre crânguri au pornit,
 Mistuind vestmântul veșted ruginit multicolor
 Prefăcând în praf, năpraznic, ce-i minciună și decor ;
 Însă seva va rămâne, seva 'n veci nepieritoare...
 Va tășni la primăvară din o mie de izvoare,
 Și din viața ei curată și eternă și senină,
 Va răsfrânge și în inimi poate-o dără de lumină.

In mijlocul acestor adânci preocupări ale vieții, apar icoane ca cea din „În amurg” :

Lacul doarme lângă două
 Colnice,
 Două păsări îl treziră
 Volnice.

In adâncu-i se scufundă
 Stelele,
 Ies dintr'o vrăjită undă
 Ielele.

Pentru a caracteriza ciclul „Talaz”, reproducem din

Clopotele cerului

Aud departe clopote sunând,
 Ca mistice semnale de alarmă
 Aud departe clopote sunând,
 Și mintea mi-o străfulgeră un gând,
 Și'n piept pare că inima-mi se sfarmă...

Aud departe clopote sunând,
 Dar văd că nimeni nu vrea să le-audă...
 Și ele sună secole pe rând...
 Și omenimea 'n luptă sângerând,
 Stă buimăcită de amar și trudă.

Aud departe clopote sunând...

Cauți țante noi... și tălcuri ? Utopie !
 Căci tot ce este va rămâne 'n veci...
 Numai ce-a fost continuă să fie...
 Iar rostul nostru-etern e armonie,
 Inchisă 'n taințele vremii reci...

In conștiința noastră strigă Glasul...
 Nemângăiat se jelue atomul...
 Drumet răătăcitor rărește-ți pasul,
 Căci ți-a bătut de multă vreme ceasul,
 Cu 'nfiorare te așteaptă : o m u l.

Aud departe clopote sunând...

Și deliciosul „Peisaj de iarnă la Săcele” :

Munții — elefanți în zare —
Și-au închis cărările
Și venind din depărtare
S'au oprit și dorm călare...
Caii-și suflă nările.

Și din mii de nări inundă
Negura Săcelele,
Iar sub bolta-aceasta scundă,
Fermecate, ca din undă,
Es la horă ielele...

Roiuri albe de albine
Năpădesc colinele,
Iar în satul fără fine,
In căsuțele mezine,
Se trezesc suspinele.

Trecem peste tălmăcirile poetului din literatura germană și maghiară, cari nu sunt tălmăcirii, ci niște adevărate transpuneri, și ne oprim asupra ciclului 1934—1940, cu care se încheie cartea. Reproducem din acest ciclu poezia intitulată „Imortalibus”, care par'că ar fi fost scrisă pentru momentul epocal prin care trecem:

Tăcere... Tăcere... poruncă a sorții :
Să tacă terestrele șoapte ;
Prin mortea vieții, prin viața morții
Un veac prăbuși-tu-s'a'n noapte.
Un veac s'a închis
Și-un abis..

Auzita-ți zăvoarele porții ?

Epoca duhorii, minciunii,
Tâșnită din bezna genunii,
Epoca de spasm și coșmar
Sfârticată de-un gând temerar !
.....

E visul cel falnic și strâns
Din clocot străbun și din plâns,
Din scâncetul neamului trist
Din plânsul lui Crist...

Tăcere...

Plutește un duh printre noi,
E duh de eroi,
E al lor,
Un vecinic izvor
De putere, de-avânturi în sbor
Spre piscuri senine, spre forță,
Spre sufletul neamului tău...
Luci-va eterna lor forță

Prin zbucium, prin beznă și hău,
.....

Dar iată un fulger despică văzduhul
Și tremură zarea...
Și lung se deschide cărarea...
Minune ? Mister ?

Și imnuri de slavă se 'nalță spre cer...
Plâng frați și surori și părinții.
.....

Așa se jertfiseră Sfinții !
In clocot de sânge și'n vuet de zare
Urcat-ați spre crugul 'nălțimii...

Tăcere... Tăcere...
E-un cântec din sfere...
E-al lor, Heruvimii
Ne cântă de'nviere...
Tăcere...

„Traista eMa” e o călătorie în sferele eterice ale poeziei, o mărturisire de credință, o dăruire de suflet, o sărbătorire a unei vieți. Se cuvine să-l sărbătorim pe autor și să-l prezentăm publicului ca pe un mare poet și ca pe un mare român.

Cu toate că ne-am năzuit să dăm o icoană a volumului ce ne-a dăruit D. Ioan Al. Bran-Lemeny, scrisul nostru e departe de a oglindi realitatea. Cartea trebuie citită și recită. Tinerimea va avea un izvor de inspirație și eroism. Generațiile în plină formare vor trebui să o aibă ca o carte de căpătâiu. Cartea trebuie să pătrundă oriunde există un substrat uman susceptibil de înălțare și purificare.

Fiecare vers ne scoate din preocupările mărunte ale vieții.

Poeziile D-lui Al. Bran-Lemeny înalță și purifică. Cartea e un excelent vehicol de purificare și eroism.

E de prisos să spunem că o recomandăm cu toată căldura cititorilor noștri.

În ce ne privește pe noi cei dela „*România Eroică*”, ne simțim datori să adăugăm că suntem recunoscători vechiului nostru colaborator, D-lui Ion Al. Bran-Lemeny, pentru rara desfătare sufletească ce ne-a procurat prin citirea și analiza volumului ce ne-a dăruit și care s'a făcut atât de mult așteptat.

*

G. POPA-LISSEANU, — *Continuitatea Românilor în Dacia*, — *Dovezi Nouă* — *Imprimeria Națională, București 1941*. — Iată cum își limitează autorul subiectul în prefață:

„Cercetarea aceasta a noastră am mărginit-o numai la epoca istorică de după părăsirea Daciei și până la întemeierea Principatelor Române și numai la evenimentele petrecute la Nordul Dunării. Datele privitoare la Românii din dreapta marelui fluviu, oricât de importante ar fi ele, dacă nu tind să dovedească persistența elementului roman în Dacia cucerită de Traian, le-am lăsat la o parte nerelevante.

„N'am menționat, de asemenea, nici datele ce le putem scoate din studiul portului — cum ni se arată acest port, — bunăoară, pe Columna lui Traian dela Roma — sau din studiul datinelor, al credințelor religioase și de mitologie populară, precum și în genere datele ce ni le procură știința antropologică și etnologică.

„Din dovezile ce vom produce sperăm să se vadă în mod lămurit că neamul nostru s'a format pe un teritoriu foarte extins, pe ambele maluri ale Dunării și ale afluenților acestui fluviu, că persistența n'a fost niciodată întreruptă în aceste regiuni și că unitatea poporului nostru, ca și a limbii noastre, se explică, nu prin admigrațiuni, ci prin continue migrațiuni”.

În aceste limite autorul își documentează teza cu minuțiozitatea științifică care-l caracterizează. Relevăm pentru actualitatea lor următoarele constatări:

„Este interesant de a constata că primele voievodate sau ducate amintite de cronicile ungurești se găsesc la marginea de Vest a teritoriului românesc și că Ungurii, după ce au cucerit, mai târziu Ardealul, n'au adus aci, ca guvernatori ai țării, pe comiți, n'au organizat țara, după modelul adoptat dela Germani de Ștefan cel Sfânt, în comitate, ci au păstrat voievodatele pe care le-au găsit în țară.

„Din arătările călugărului italian Rogerius rezultă că la anul 1241,

deci înainte de constituirea Principatelor române, se găseau în Ardeal câteva cetăți ca Alba-Iulia și Rodna care au fost pustiite de Tătari și sate ca Frata și că pentru administrația rurală existau instituții pe cari documentele ni le arată, ca fiind instituții specific românești.

„Dar, admitând că poporul românesc s'ar fi născut în Peninsula Balcanică, după cum susțin unii, ne punem atunci întrebarea pe care și-au pus-o și alți istorici ai noștri, cum se face că el întorcându-se din Moesia în fosta Dacie nord-dunăreană, să ocupe tocmai aceleași ținuturi pe care le ocupase înainte, în timpul cuceririi romane, și să coincidă aceasta cu cel mai romanizat ținut? Căci, este evident că, dacă n'ar fi existat un element local care să țină vie limba, n'ar fi fost cu puțință această coincidență și nici n'ar fi avut loc fenomenele caracteristice limbii daco-romane.

„Limba română, după constatările mai nouă ale linguiștilor, nu este o limbă nouă, și nici nu este o limbă născută din latina vulgară, cum s'a susținut până acum, ci este însăși limba latină în evoluția ei actuală. După o fericită comparație a lui Sext. Pușcariu, ea este ca pielea de pe corpul omului, piele cu care ne-am născut, având aceeași culoare și aceleași semne și alunițe, ca în pruncie, deși toate celulele ei s'au îmbogățit în curgerea timpului.

„Studiul limbii ne procură un argument decisiv pentru dovedirea continuității elementului romanic în Dacia. Este constatarea ce ni-o dă Atlasul lingvistic al limbii române. El ne arată că vorbe de origine latină ca *nea* (din *nix, nivis*), în loc de zăpală și omăt, acestea împrumutate din limba slavă, *moare de curechi* (din *muria și cauliculus*), în loc de zeamă le varză, aceasta din urmă de asemenea din latinescul *viridia, cute* (din *cos, cotis*), în loc de slavul *gresie, sănt* (din *sanctus, Sânpetru, Sânnicioară*), în loc de slavul *sfânt, păcurar* (din *pecorarius*), în loc de cioban etc., s'au păstrat mai ales în părțile de Nord și Vest ale țării, unde latinitatea a fost odinioară mai intensă. Aceste cuvinte n'au fost aduse în teritoriul românesc din altă parte, și cu atât mai mult de peste Dunăre, ci au rămas pe loc din epoca romană și, în luptă cu echivalentele lor de origine străină, ele au biruit și s'au menținut în limba noastră.

„Carpații n'au despărțit pe Români, ci au format în toate vremurile șira spinării a neamului nostru.

„Și, cu toate că Transilvania, centrul țării, este înconjurată din toate părțile, ca într'un cerc, de munții Carpați, nu s'a produs nicio inovație importantă de limbă aci și numai aci, nu s'a produs un dialect transilvan. S'a produs însă în schimb de aci o scurgere a surplusului de populație spre Moldova și Muntenia care aveau o populație românească mai rarită din pricina deselor invazii de străini. Această scurgere de

populație de peste munți s'a făcut până târziu în evul mediu, iar în Bă-răgan chiar până spre mijlocul secolului al XIX-lea.

„Patria Străromânilor trebuie căutată pe ambele maluri ale Du-nării și afluenților ei, între Marea Adriatică și Marea Neagră, între Marea Egee și Carpații Nordici.

„Și faptul că dintre toate popoarele romane numai noi ne-am păstrat numirea străveche generică de Romani și că străinii ne numesc pe toți Românii cu aceeași numire generică de Vlachi, este o dovadă despre autohtonitatea noastră, că noi singuri suntem băștinași în aceste regiuni și că numai noi reprezentăm romanitatea străveche orientală.

„Patria primitivă a Românilor a fost pe un teritoriu foarte extins, și în dreapta și în stânga Dunării, Românii fiind împărțiți, după cum se constată din studiul dialectelor, în două grupe. O grupă a Românilor răsăriteni din care derivă Aromânii și Meglenoromânii și a doua grupă a Românilor apuseni din care derivă Daco-românii și Istro-românii, iar albanismele adecă balcanismele din limba noastră se explică prin contactul ce l-am avut cu Albanezii cari, ei înșiși, sunt urmași, fie ai Ilirilor, fie ai Tracilor ilirizați.

„Cohabitarea Romanilor cu Germanii era generală în secolul al IV-lea și al V-lea, nu numai în Dacia, ci în întreg imperiul roman. Căci Germanii nu numai că n'au fost distrugătorii civilizației romane, cum se susține de obicei, ci au fost continuatorii acestei civilizații pe care au modificat-o și transformat-o după noile lor concepții de viață.

„Există chiar o *modă* germană, fapt care a determinat pe împăratul Honorius, 395—423, să ia măsuri prin trei edicte ale sale în contra exagerării modei germane. El a oprit să se poarte la Roma haine colorate, pantaloni largi, și părul lung, în felul «Barbarilor».

„Slavii, invadându-ne țara și impunându-ni-se cu timpul, ne-au obligat, în virtutea dreptului lor de biruitori și de cuceritori, să le primim și limba, în biserică și în administrație și au izbutit chiar, cu trecerea vremii, să-și asimileze și o parte din clasa conducătoare.

„La Nordul Dunării însă, populațiunea românească fiind mai deasă, acești Slavi au fost românizați și această românizare a Slavilor era un fapt împlinit la venirea Ungurilor.

„După ce însă Slavii au cuprins regiunile din Balcani și după ce au slavizat pe Bulgari, liturghia a început să se slujească în limba slavă, accentuându-se aceasta cu timpul din ce în ce mai mult sub înrâurirea bisericii din Ochrida.

„Iar adoptarea de toți Românii a liturghiei slave a trebuit să se petreacă înainte de cucerirea Ardealului de Unguri și «ea datează dintr-o epocă când Românii trăiau în mici principate libere, slavo-române.

căci această mare reformă religioasă nu s'ar fi putut produce sub egida coroanei apostolice a Sfântului Ștefan“.

*

D. MUNTEANU-RÂMNIC, — *Amintiri*, — I — *Pe Drumul Brașovului...* D. Munteanu-Râmnic e cunoscut ca un harnic cercetător al trecutului nostru. Broșura de față evocă figuri și fapte cari aruncă o lumină vie asupra unui trecut glorios și plin de roade bogate. „*Pe Drumul Brașovului* a fost, din vechi și până astăzi, o viață vie și de diferite înfățișeri, în strânsă legătură cu neamul nostru și „sfânta carte a destinului“, este un adevăr pe care autorul îl evocă cu amintiri personale pline de farmec. Pe un spațiu restrâns, cu figuri în text, ni se perindă pe dinainte figuri istorice cunoscute și mai puțin cunoscute. Dela Gh. Nica și R. Orghidan, mari negustori și ctitori de opere naționale, trecând prin „*Gazeta Transilvaniei*“, veterana presei românești, Gh. Bariț, Iacob, Aurel și Andrei Mureșan, și terminând cu Andrei Bârseanu, D-l Munteanu-Râmnic ne dă o icoană vie a ceea ce era spiritul românesc în Brașovul de altădată.

Broșura nu se poate rezuma. Ea trebuie citită. Citind această mică broșură, îți dai seama pentru ce Ardealul trebuie să trăiască întregit și pentru ce spiritul eroic al Ardealului trebuie să domine în România întregită. Farmecul broșurei stă în faptul că autorul a trăit în evenimente și evocă figuri vii în amintirea sa. De aceea cu multă melancolie se întoarce asupra trecutului, când ne spune în Poema amintirii, I, cu care își încheie lucrarea :

„Azi, când cu argintată tâmplă
Mă 'ntorc cu pasul obosit,
În orașelul în care am copilărit,
Vedenii dragi de-odinioară
Din ceața vremii se desprind...
Și numai Tâmpa 'n clar de lună,
În freamătul duios, sonor,
Din veștedele-i frunze 'mi sună;
Că totu 'n lume-i trecător!
Azi, când revăd Brașovul iară
Și-al amintirii glas ascult,
Viața mea de-odinioară
Imi pare-un basm trăit de mult...”

*

I. CONSTANTINESCU-DELABAIA, — *Fabule, cu o prefață de N. Iorga*, — București, 1938. — Cartea ne sosește cu întârziere. Ea și-a

făcut deja drumul ei. Totuș, dat fiind talentul de fabulist și remarcabila ușurință de exprimare a autorului, și date fiind și împrejurările prin care trecem, cari fac cartea D-lui I. Constantinescu-Delabaia de actualitate, ne facem o datorie de a o prezenta cititorilor noștri și a le atrage atenția asupra folosului real ce-l vor trage din citirea ei. Ca o caracterizare reproducem o singură fabulă, la întâmplare:

STEJARII

„Viețuise siruri de decenii
Un stejar înfipt pe un vârf de munte.
Jos, la șerpuirea unei ape,
Trăiau răchiți mai mari și mai mărunte.

Fapte multe povestea bătrânul
Din neodihnită lui viață:
Infruntase'n vremile dușmane
Vijelii ce suflau-l înghiață.

Ascultând poveștile bătrâne,
Plopilor și răchitele din vale
Dintre coborâș și înălțime
Măsurau nedeslușita cale:

— Cât de bine e să stai de-asupra,
Să privești de sus cu nepăsare
La acei ce jos își duc viața
Fără fremătări și fără soare!

Intr'o zi, o cruntă vijelie
Dobori stejarul din 'nălțime;
Și de jos râdea cu răutate
Putreda răchitelor mulțime.

Dar în umbra celui ce murise
Năzuia de mult o mladă vie
Către soare capul să-și ridice
Și la luptă rândul ei să vie.

Și se ridică stejarul tânăr
Voinic furtunile să 'nfrunte,
Căci, de moare un stejar, în locu-i
Se înalță altul sus pe munte“.

SOCIETATEA DI CULTURA MACEDO-ROMENA. — *Sguardo retrospectivo sul Movimento Nationalista dei Macedo-Romeni nella Penisola Balcanica*. — „Bucovina“, București. — E o broșură de propagandă de 32 de pagini format mare și cu o hartă explicativă în text. Broșura ne dă pe scurt ceeace se poate spune sumar pentru edificarea aliaților noștri italieni cu privire la drepturile noastre imprescriptibile în Balcani.

Preocupați cum eram de alte probleme grave, românii din Balcani n'au fost suficient susținuți în trecutul mare război. Acum, atât ei, cât și ceilalți români răslețiți, nu vor mai putea fi dați uitării. Aceasta e și scopul lucrării. Fără să ne unim în totul cu concluziile broșurei, o recomandăm călduros cetitorilor noștri.

*

TUDOR IONESCU-FLUTURE. — *Benito Mussolini — Fascism — Realizări — Credință*. — „Editura Noastră“, București 1940. — E o carte care pune în evidență marile realizări ale fascismului mussolinian o carte de informații, dar și de îndrumări sănătoase pentru noua noastră conducere de stat. Relevăm cuvintele lui Sergio Pannunzio puse Motto la începutul lucrării:

„Pentru mine «fascismul» cel mai adevărat și cel mai profund este acela care vine din năuntru resvrătirii. Cel mai mare resvrătit, adevăratul și singurul revoluționar din timpurile noastre este: Benito Mussolini. Omul nou al lumii contemporane“.

Și următoarele cuvinte ale autorului:

„Pronunșând cuvântul de fascism, de îndată ni se înfățișează în cuget și numele creatorului său modern: *Benito Mussolini*.

Fascism, înseamnă înainte de toate muncă organizată, muncă sprijinită de religiozitate, muncă idealizată și luptă pentru viață.

„Nu vă ispitească — le spune Manzini, *marele bărbat italian* — muncitorilor, gândul de a trăi mai bine, fără ca mai întâi să deslegăți problema națională, altfel, nu veți isbuti să schimbați starea voastră materială.

„Emanciparea voastră nu va putea începe în mod practic, decât atunci — când *Un guvern național*, înțelegând semnele vremii, va înscrie de la Roma în declarația principiilor italiene cuvintele: *Munca e sfântă, e bogăția Italiei*“.

D-l Tudor Ionescu-Fluture aduce, prin publicarea acestei lucrări un real serviciu țării, umplând un gol bine simțit.

*

Prof. Dr. AUREL E. PETEANU. — *Banatul Pitoresc — Impresii și Reflecții* — Vol. I, Editura Autorului. — Tip. „Corvin“, Lugoj:

„Din complexul problemelor de-o covârșitoare importanță ale țării noastre întregite face parte integrantă, incontestabil, și frumoasa problemă a turismului. Această problemă este îmbrățișată mai nou, pretutindeni, foarte calduros, fiind de-o mare utilitate națională și individuală.

„Prin turism avem posibilitatea să contemplăm, să admirăm și să iubim, din ce în ce mai mult, *natura*: izvorul nesecat al tămăduirii, la care sufletul omenesc, izbit de valurile agitate ale vieții, a alergat și aleargă, neîncetat, ca și la o mamă duioasă și iubitoare, ca să-și aline durerile, să-și înnobileze sufletul și să se descătușeze de sub robia oricărei griji.

„Prin mobila îndeletnicire a turismului ajungem să ne cunoaștem și să ne iubim țara, cu frumusețile și bogățiile ei neîntrecute, să ne întărim conștiința națională, simțul de coeziune, mândria de Român și dragostea de glia noastră străbună. Și tot prin turism ni se dă prilejul să gustăm farmecul vedeniilor frumoase ca în vis, să ne alinăm, sub cerul de azur, în beția brazilor și în splendoarea munților, toate frământările noastre lăuntrice și să ne lecuim toate durerile și neajunsurile zilnice, sădind și întărind în sufletele noastre cele mai alese sentimente religioase, estetice și morale.

„Orice călătorie, orice excursiune făcută în marele templu al naturii, cu dorința sinceră de-a vedea, admira și cunoaște priveliști răpitore, cu locuri sfinte, cu defileuri clasice, cu atmosferă limpede și aer curat și ozonizat de munte, înseamnă o reconfortare sufletească, o adevărată renaștere spirituală.

Sunt cuvinte de introducere cu cari autorul își prezintă lucrarea. Suntem în plin război. Turismul trece pe plan secundar. Dar sunt adevăruri de cari toți ar trebui să fim pătrunși. D. Prof. Dr. Aurel E. Peteanu își ia această sarcină printr-o descriere măiastră cu ilustrațiuni în text a frumuseților incomparabile pe cari le prezintă Banatul nostru. Valea Dunării între Baziaș și Orșova, cazanele, Orșova, Valea Cernei, Băile Herculane ni se perindă pe dinaintea ochilor ca prin vis.

Pe hârtie velină și cu o execuție tehnică ireproșabilă, broșura D-lui Peteanu îl prezintă pe autor cu toate calitățile lui de estetic și de animator.

*

CONSTANT RĂUTU, — *Eugeniu Carada*, — *Omul și Opera*, (1836—1910) — Editura „Ramuri” Craiova 1940. — E o lucrare de proporții. În peste 300 de pagini, autorul ne prezintă o întreagă epocă. Epoca de formație a burgheziei românești. D. Constant Răutu are talentul de a ne prezenta sub forma monografiei lui Carada o întreagă

pagină de istorie. Viața lui Eugeniu Carada se împletește cu principalele evenimente contemporane lui, din cari a eșit România modernă. Imagina vie ce ne dă D. Răutu despre această epocă și despre personagiile diriguitoare ale timpului constituie atracția irezistibilă pe care o prezintă lucrarea D-sale.

*

ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL SEVERIN, — *Omagiu Profesorului Antoniu Sequens*, — *Tip. Națională, Lugoj*. Intr'o broșură de 73 de pagini format mare, învățătorii din Județul Severin, prin asociația lor, a dat viață acestei broșuri.

„Ca o manifestare de admirație pentru *compozitorul* care a dat neamului nostru creațiuni artistice, ca un semn de recunoștință al celor 42 de generații de elevi — a căror expresie suntem — față de *profesorul*, care a muncit o viață întreagă pentru ca sufletul nostru să vibreze, să se înalțe prin muzică, care prin munca sa ne-a fost model de conștiinciozitate și cinste, ca o dovadă de stimă pentru *omul*, care la 70 de ani și-a păstrat idealismul tinereții, pentru *părintele*, care poartă cu atâta duioșie grijă de copiii săi răsfățați în satele țării, trudind amar și irosindu-și puterea de viață, luptând cu atâtea nevoi și atâtea necazuri — *închinăm această carte ca omagiu d-lui profesor și compozitor Antoniu Sequens*“.

E o dovadă de pietate și de înaltă valoare morală care se cuvine să fie relevată și imitată.

*

DOCENT DR. AUREL VOINA, — *Reforma Învățământului și Biologia Națiunii*, „*Cugetarea*” — *Georgescu-Delafras*. — E o lucrare care se încadrează în rândurile lucrărilor pentru crearea climatului necesar noiei directive de stat. Broșura se ocupă de: *Biologia Națiunii*; *Cadrele biologiei națiunii*; *Sănătatea națiunii și educația sanitară*; *Biologia națiunii și igiena în școala primară*; *Educația etnobiologică în școala secundară*; *Biologia națiunii în învățământul superior*; *Institutul de biologia națiunii*.

Sunt tot atâtea probleme cari necesită o largă studiere, popularizare și aplicare pe teren.

*

OCTAVIAN LUDU, *Rolul lui Visarion Roman în Viața economică a Ardealului*, — Editura autorului, Sibiu „*Dacia Traiană*” 1940. A scrie o monografie nu e lucru ușor. Dar a o scrie cu talent e un mare merit. Numele acesta: *Visarion Roman*, ne evocă o întreagă generație de aprigi luptători pentru afirmarea românească din Ardeal în domeniul vieții economice. D. Octavian Ludu e un tânăr entuziast. El își dă seama că prezentul este din trecut, că e o impietate și o dovadă

de secătuire sufletească faptul de a da uitării figurile mari ale trecutului. Deaceia el se revoltă în contra «*vălului cumplit al uitării și al anonimatului*» aplicat de anumiți descendenți acestor mari figuri.

Și dând el cel dintâi exemplul cel bun, ne spune cu toată convingerea:

„Generația tânără românească încălzită și adăpată la izvoarele pure ale tradiției de veacuri — nu admite temporizări. — Ea se vrea mai autentică, mai conștientă în sarcinile ce-i revin, oglindindu-și aspirațiunile în strădaniile și martiriul strămoșilor ei.

„Am desprins dar, în rândurile de față, figura impunătoare a lui Visarion Roman. Anonim prin modestia existenței sale, mare prin prodigioasele sale realizări.

„Contribuția pe care acesta o aduce problemei existenței societății Românești de sub dominațiunea maghiară în a doua jumătate a sec. XIX-lea, contribuție ce se conexează cu ofensiva de culturalizare a populațiunei sătești, promovată de Mitropolitul Șaguna, constituie un veritabil început de emancipare.

„Intr'adevăr, sub forme timide la început, Visarion Roman se consacră activității economiei practice, înființând așezăminte cooperatiste, iar mai târziu așezăminte bancare, cunoscute sub numele de „Institute de Binefacere“, culminând cu înființarea „Băncii Albina“ din Sibiu, cu rol hotărâtor pentru viața economică a românilor din Ardeal“.

Conduc de aceste pioase și patriotice sentimente, D. Octavian Ludu ne desvăluște un crâmpei de viață românească plină de roade binefăcătoare și o figură de erou al muncii care poate fi dată pildă tinerelor generații. Lucrarea D-lui Ludu, atât prin sentimentele cari îi stau la bază, cât și prin talentul cu care e redactată se impune atenției publice.

*

IOSIF E. NAGHU, — *Biblioteca Mănăstirii Neamțu*, — *Tip. Terek, Iași 1941*. — Autorul constată: „Printre așezămintele culturale ale bisericii numărăm în primul rând *biblioteca*, mare depozitară a cărților și a manuscriselor pe cari le cercetau sufletele pioase, preocupate de problema credinței și a cunoașterii. Mănăstirile au păstrat în bibliotecile lor cărțile vechi și ne-au dat nenumărate manuscrise unice. În trecutul literaturii românești, monahii sunt cei dintâi cari scriu în românește și în mănăstiri se păstrează tot ce ne amintește de cărți scrise în primele epoci ale istoriei literare. La Mănăstirea Neamțu au existat cărți foarte multe, dar le-a distrus incendiul din 24 Noembrie 1862“.

Constatarea e justă, dar dacă în trecut Mănăstirea Neamțu a avut

rolul ei cultural religios, din expunerea D-lui Naghiu, rezultă că astăzi această mănăstire este cu totul săracă în ce privește înzestrarea bibliotecii sale, cu toate că „Pentru vechia literatură românească biblioteca dela Mănăstirea Neamțu este un adevărat tezaur“.

R E V I S T E

GÂNDIREA, n-rul 6, Iunie 1941, ultimul care ne-a parvenit, pe lângă celalt bogat material, are, ca centru de atracție, cele două discursuri academice: al lui Nichifor Crainic, «*Elogiul lui Octavian Goga*» și al lui Lucian Blaga despre *Nichifor Crainic*. Din lipsă de spațiu suntem nevoiți a ne rezuma reproducând finalele acestor două discursuri, cari vor rămânea în analele vieții noastre naționale. D. Crainic își termină discursul cu cuvintele:

„Gândul mi s'a dus departe, acolo unde pasul nu-i mai poate urma, pe șoldul de stâncă din Bihor, unde doarme somn fără odihnă sufletul lui Octavian Goga. Atunci când le-a făcut, eram în pragul războiului de întregire, și ele păreau îndemnuri de prisos către o lume ce sta cu brațul încheștat pe arme. Cine și-ar fi putut închipui că aceste *Cântece fără țară* aveau să cuprindă cântă grozăvia ce zdrobește azi milioane de inimi românești? Fantoma proorocului se ridică uriaș pe pedestalul Muntelui părăsit și glasu-i ne trimite mustrarea mai amară decât moartea:

„Azi simt cum noaptea se coboară
Pe dimineața mea de ieri,
Cum cântul meu se înfășoară
În giulgiul veșnicei tăceri...
Și printre voi îmi duc povara
Stropit de răs și de noroi,
Căci vai de cine-și pierde țara
Ca să și-o ceară dela voi!

„Eu caut și nu găsesc om în țară, care să nu simtă ca o rană în inimă arsura mustrării acesteia. E glasul mormântului prizonier al celui care a cântat și a luptat pentru dezrobirea întregului Ardeal“.

Iar D. Lucian Blaga conchide în ce privește pe D. Crainic:

„În deplinătatea puterilor și a maturității sale, Crainic își ia locul de membru activ al Academiei Române, dar el nu vine singur între noi. Cu el alături intră în Academia Română și Dionisie Areopagitul, Maxim Confesorul și Ioan Damaschinul, gânditorii falnici ai creștinătății răsă-

ritene, sosiți din țara lui Lerui-Ler. Umbrele lor mărețe vor rămânea printre noi, o bucată de veac, și mai bine, atâta timp cât Nichifor Crainic va mai îmbogăți cu noi gânduri și cu noi daruri scrisul românesc“.

Sunt două caracterizări cari merg la inima oricărui român de sânge.

*

CONVORBIRI LITERARE, N-rul 5—6, Mai-Iunie, 1941. Se ocupă în primul articol sub iscălitura D-lui prof. Ion Petrovici tot de bardul nostru național și regretatul om politic *Octavian Goga*. D. Petrovici încheie tot cu cuvinte asemănătoare :

„Acum douăzeci și trei de ani, țara noastră a trecut prin împrejurări asemănătoare cu acele de astăzi, și ca încheere a nenorocirilor de atunci, ea a fost nevoită să cedeze numeroase pîcuri ale munților noștri, între care și mărețul Ceahlău moldovenesc. Goga se afla în Moldova, și frânt de durerea generală a scris următoarea poezie, cu pana muiată în amar :

Va fi 'ntr'o zi de primăvară
Cu molcom s'von în zări albastre.
Când poate nimeni n'a mai plânge
Fărămițarea țării noastre.

În negură de ani de zile
Se va fi cufundat Calvarul
Și doar bătrânii de-or mai spune
Pe unde-a fost de mult hotarul...

Atunci se va urni de-odată
Într'un cutremur toată firea
Și-un chiot surd din depărtare
Va despica nemărginirea...

De peste granița cea nouă,
Ca o sălbatecă urgie,
Strigând spre țarina Moldovei
Un munte s'a porni să vie...

Și va să 'nsemne cronicarul
Atunci o zi vijelioasă,
— Ceahlăul n'a rămas la dușmani,
Ceahlăul s'a întors acasă.

VIATA BASARABIEI, N-rul 6—7, Iunie-Iulie 1941, prin pana D-lui Prof. V. Harlea, ne vorbește de sufletul Basarabiei. Subiectul e de actualitate, fiindcă azi întreg sufletul poporului românesc palpită în sufletul Basarabiei. Un alt subiect de palpitant interes este acela tratat de D. N. P. Smochină: *Românii de peste Nistru*. D. Smochină se ocupă intens de această problemă, făcând un mare serviciu neamului.

La 1918 problema nu era coaptă. Nu o pricepeau guvernanții noștri. Astăzi acești români nu mai pot fi dați uitării.

Eroismul armatelor noastre îi are sub suprema lor pază.

*

TIMOCUL, — Caetul I 1941 e închinat românilor din Iugoslavia, cari constituie o altă problemă arzătoare a românismului, care se cere rezolvată integral. În acest caet găsim articole edificatoare: *Românii în Banatul Occidental, cu o hartă în text*, al D-lui Dr. Nicolae M. Pop; *Românii din Iugoslavia, Istoric și Evoluție Demografică, cu hartă și date statistice amănunțite*, de D. Florea Florescu. Revista cuprinde și alte articole pline de învățăminte și de informații prețioase cu privire la frații noștri oropsiți din dreapta Dunării.

Deși revista nu ne vine, căzându-ne în mână numai din întâmplare, din numărul ce avem înaintea de putem convinge despre utilitatea și palpitanta ei actualitate. E de dorit ca această publicație să apară mai des și să fie pusă în mâna oricărui român cu durere de neamul lui.

*

ROMÂNIA VIITOARE. E un organ nou de luptă națională constructivă ce apare la București, sub direcția D-lui Dr. Titu Cureleanu și având ca prim redactor pe D. Prof. N. N. Crețu. Ne-a parvenit dela primul număr și l-am urmărit cu stăruință. Ne-am putut convinge de ideile dominante cari animează pe inițiatori.

«*România viitoare*» își merită numele.

Nu am avut ocazia, până în prezent, de a ne ocupa de această prețioasă revistă. În momentul când scriem aceste rânduri avem înaintea de 19-lea număr. Dealungul celor 19 numere apărute am putut constata că ne găsim în fața unor scriitori cari stau solid pe parapete.

Din numărul ultim relevăm articolele: *Unde sunteți domnii ?...* și *Niculae Paulescu*, primul eșit din pana D-lui N. N. Crețu și celalt scos din Vol. *Ortodoxie și Etnocrație* al D-lui Nichifor Crainic.

Cu aceste note sumare, urăm confrăților dela noul organ săptămânal muncă intensivă și viață lungă, pentru a-și putea vedea visul cu ochii: *România Viitoare*. Operă extrem de grea, date fiind moravurile noastre învechite la cari face aluzie și D-l Crețu în articolul menționat mai sus: *Unde sunteți, domnilor?*...

*

DACIA, organ bilunar, sub conducerea D-lor Octavian C. Tăslăuanu, Dan Botta și Emil Giurgiuca, trei nume cari reprezintă remarcabile puteri de muncă și de afirmare națională pe teren. Colecția revistei până la N-rul 5 îmi stă înainte ca o dovadă vie. Hotărât suntem în plină și viguroasă renaștere. După atâtea absențe de pe câmpul de afirmare națională, după atâtea umilinți și inconștiențe, după atâtea anti-revizionism și pasivitate vinovată, după atâtea înstreinare; ni-a fost dat să vedem că poporul acesta redevine el însuș, că-și reia viguros tradițiile imperiale, că se afirmă cu specificul său propriu în concertul popoarelor europene, că-și reclamă cu tărie locul ce i se cuvine sub soare. *Aceasta însemnează apariția revistei Dacia*. E noul steag de luptă al poporului român, Noua îndrumare a vieții publice și de stat. Noua închegare a idealurilor naționale. Noua conștiință a ecumenicității românești. O eră nouă, era decisivă de afirmare a poporului său.

Pentru verificarea celor de mai sus pentru ceice nu au citit încă «Dacia», dăm câteva citate:

„O explicație posibilă — pe lângă aceea a marei fascinații pe care o exercita doctrina creștină în fine constituită — e și aceea a prezentei, în toate, a elementului fundamental roman, a romanității noastre solidare...”

...„Românesc” are deci înțelesul ecumenic al cuvântului „roman”, valoarea lui politic-religioasă”.

Dan Botta: *«Legea Românească»*.

„Fără aceste cauze nu se poate concepe ritmul istoriei. Dacă națiunea a renunțat, după un câștig sau o pierdere, să mai îmbrățișeze o cauză, s'a retras din istorie. Iar o națiune retrasă din istorie este o națiune moartă”.

Ion Ueverca: *«Cauza viitorului românesc»*.

„Conștiința istorică a unui popor, sentimentul misiunii sale în lume, aceștia sunt factorii de cari depinde mărirea sau căderea lui...”

„Tradiția noastră imperială nu e, deci, un mit, ci o realitate, cu care trebuie să ne mândrim.

„Această tradiție imperială străveche ne-a servit întotdeauna ca

scut de apărare împotriva «barbarilor» năvălitori, cari socoteau că ne pot privi de sus și ne pot trata ca pe niște bieți înapoiți, ce ar fi avut nevoie de civilizația lor, deși Răsăritul nostru strălucea — Ex Oriente lux — pe când ei abia ieșiseră din organizația clanurilor primitive.

Oct. C. Tăslăuanu: *«Tradiția imperială»*.

*

VOINȚA BANATULUI, Foaia săptămânală a demnității bănățene, de sub conducerea D-lor Dr. Ioan C. Subțire, Iosif E. Goian și Teodor T. Petrica a împlinit 20 de ani de existență. E un record care se cuvine relevat. O luptă de 20 de ani în ogorul național, înfruntând greutățile pe cari noi le cunoaștem dovedește calități cari es din comun. Una din aceste calități e dragostea de țărâtime pe care conducătorii «Voinței Banatului» o cultivă cu o stăruință demnă de admirat. Tăria și viitorul neamului vin dela glic. Aceasta o simt și o știu cei ce conduc această prețioasă publicație.

Deaceea ne unim cu concluziile D-lui Valeriu Dănilă din articolul de fond al N-rului 30:

„Dar, când n'ai uitat atmosfera satului de unde ai purces și ai dragoste pentru oamenii și grijă pentru nevoile de acolo, chiar și fără posibilități și bani, fără cari din nefericire nu se poate face nimic, din singur și nebagat în seamă, devii apreciat și iubit, iar inima-ți caldă adună în jur elanuri noi, curate, dăruindu-și recompense sufletești îmbărbătătoare”.

Și urăm «Voinței Banatului» să poarte mai departe mulți ani cu aceeași vigoare și dragoste de glic steagul ce a ridicat.

*

VIATA SATELOR, revistă pentru popor, An. I. Nr. 1, Iunie-Iulie 1941. O nouă revistă lunară sub direcția cunoscutului om de bine, Constantin Răutu. Reproducem din articolul de prezentare:

„Nu începem, ci continuăm, fiindcă viața noastră a celor grupați în jurul acestei reviste, n'a fost înstreinată niciodată de viața satului...”

„Viața țaranului român, pe care am trăit-o, se va manifesta în paginile acestei reviste, sub formele ei cele mai curate, prezentând-o în forma ei autentică și adevărată”.

Directiva D-lui Răutu și colaboratorii primului număr sunt o garanție că noua revistă va da roade îmbelșugate în lumea satelor noastre, atât de lipsite de o hrană sufletească potrivită.

Însotim noul confrate cu toată simpatia noastră, în sarcina grea ce și-a asumat.

PRIMĂVARA BANATULUI, revista școalelor secundare din Lugoj, de sub direcția cunoscutului animator, director al liceului local și scriitor, D-l Dr. A. E. Peteanu, ne sosește cu N-rul 4, an. III, Iunie 1941. In conformitate cu titlul: *e o revistă a școalelor*. Găsim aici, pe lângă articole de cei maturi și încercați, articole pline de miez, scrise de elevi, și chiar de elevi din cursul inferior.

E și acesta un sistem de a crește generațiile de mâine. Li se pune la dispoziție mijlocul de a-și încerca puterile. Se pun la întrecere energiile. Se selecționează valorile. Se verifică rezultatele învățământului. Revista aceasta e icoana liceului. Se recomandă dela sine.

REVISTA PRESEI

CONȘTIINȚA NAȚIONALĂ, din Craiova de sub direcția D-lui Grigore Bran, a intrat cu N-rul 1—4 din 15 Iulie ce-l avem înaintea în al 17-lea an de existență. Cu toate greutățile prin cari trece azi ziaristica de provincie, D. Bran a scos cu acest prilej un număr festiv, în 14 pagini.

Subscriem și noi din toată inima mărturisirea de credință a directorului ziarului publicată în acest număr festiv, sub titlul, «In pragul anului 17»: „Fără trâmbițări deșarte, dar urmărind dela început aceeași țintă, și pășind pe un singur drum; dârzi când a fost să apărăm o cauză dreaptă; primind cu calm orice lovitură și spulberând toate calomniile, ne-am impus tocmai prin modestia noastră, prin credința noastră în izbândă și prin corectitudinea noastră profesională.

„Neterfelind onoarea nimărui, recunoscând meritele oricui avea dreptul, dar biciuind trufia celor încrezuți și lovind fără cruțare orice act nedemn, am luptat șasesprezece ani cu toată puterea sufletului pentru cei nevoiași, pentru cei asupriți, dar mai ales pentru prestigiul profesiei de ziarist, pe care atâtea haimanale l-au înjosit și batjocorit“.

Urăm energicului nostru confrate, Grigore Bran, să ducă mai departe cu succes misiunea ce și-a asumat. Bogatele roade ale trecutului sunt o garanție sigură de viitor.

GAZETA CĂRȚILOR N-rele 19—22, 30 Iunie, sub titlul «Pagini și îndemnuri alese»:

„O națiune sănătoasă trupește și sufletește nu poate fi înfrântă de nimeni. Munca sa zilnică, rezemată pe o populație mereu în creștere și limba sa, sprijinită pe o literatură populară — uneori superioară și celei culte — sunt hotare inalienabile, pe care nimeni nu le poate nici muta, nici fărâma!“

M. S. Regele Mihai I-ii.

„In fața Dumnezeului strămoșilor noștri, în fața Istoriei și a vecinicii românești, mi-am luat azi răspunderea de a smulge prin onoare dreaptă ceea ce ne-a fost cotropit prin silnică umilire și trădare, hotărînd să pornesc lupta sfântă de redobândire a drepturilor neamului. In viața oamenilor ca și a națiunilor, vin ceasuri de desnădejde peste ceasuri de furtună, care lasă locul luminii și înălțării. Dumnezeu ne-a dat ani grei de încercare cruntă. Ne-a deschis drum de furtună spre zori de înălțare. Să-l urmărim cu încredere, Români!“

Generalul Ion Antonescu, Conducătorul Statului și Comandantul de Căpetenie al Armatei.

„Drepturile unui neam nu stau nici în coroane desuete, nici în titluri istorice găsite în arhive și biblioteci, nici în tratate câștigate prin jocuri de echilibru politic, prin târguri sau donații internaționale. Ci este drept al unui neam tot ce este în stare puterea și sufletul lui de dreptate, să cuprindă și să păzească“.

Prof. Mihai Antonescu, Vice-Președinte al Consiliului de Miniștri.

„Nu vom avea artă și literatură, dacă nu ne vom adăpa la izvorul naționalității noastre“.

M. Gogălniceanu.

ARDEALUL, Nr. 24, sub titlul «Lupta Ardealului contra bolșevismului», sub iscălitura D-lui Voicu Nițescu:

„Virtuțile, pentru cari luptă oastea țării Românești n'au putut fi supuse de nici o putere din lume. La jertfa și sfortarea ostașilor Țării Mame, ai Basarabiei și Bucovinei pentru a dobândi triumful lor, se adaugă și vrerea lui Dumnezeu. Și cei cari luptă având cu ei și această vrere, biruesc totdeauna“.

In N-rul 25, sub titlul «Virtus romana rediviva»:

„Zestrea Romei și moștenirea atavică a Sarmisegetuzei le-am pus totdeauna în slujba restatornicirii neamului în drepturile sale. Nu vom uita Zestrea Romei și va stărui tot mai vibrant în noi ecoul glasului celui mort în onoare pe zidurile Sarmisegetuzei. Pentru zestrea Romei și autohtonía nației în Lațul carpatic, Virtus romana rediviva va fi veșnic trează“.

Din N-rul 20 din 28—5 Iulie 1941 al aceluiaș ziar, sub titlul «Uraganul desrobirii», D-l Dr. Anton Ionel Mureșeanu spune:

„In suferința de un an a unui neam întreg, din Țară și din afară de noile hotare vremelnice, cu jertfele noi date cu belșug și neprecupețit a răsărit soarele libertății și al reunirii Basarabiei și Bucovinei. Să dea

Dumnezeu ca 'ntocmai la fel, înainte de a se împlini un an, să se nască prin o dreaptă izbăvire, învierea întregului neam“.

LUCEAFĂRUL LITERAR, N-rul 16—17 din 1—15 Iunie, publică un articol semnat de d-l Șerban Trușeș, sub titlul «Idealul — condiție a existenței», următoarele: „Este în deobște cunoscut că atunci când un individ — ca și un popor de altfel — nu mai dorește nimic, când, cum s'ar spune mai precis, nu mai are nici un «ideal», să înceapă decadența sa“.

PROGRESUL, Literal, Cultural, Artistic, Nr. 123, 1 Aug. 1941, sub iscălitura d-lui Gh. Lungulescu și sub titlul «Țăranii Basarabenii», se ocupă de rolul moldovenilor în desvoltarea Rusiei — vorbind despre Alex. Hașdău „tatăl marelui istoric“, rezumă din „anforeaua“ sa de le 1834 :

„...el afirma cu o îndreptățită conștiință de neam, că primele universități rusești, Academia Spirituală din Kiev și cele din Moscova și Petrograd, au avut ca întemeietori pe trei români: pe Mitropolitul Petre Movilă, pe Dumitru Cantemir și pe Herăscu, devenit marele poet Herasoff.

„Boerul a cărui minunată anaforă“ ar fi bine să fie republicată în aceste zile de însuflețire Națională, îndrăsnea să creadă și s'o spună răspicat rușilor... că Petru cel Mare, ar fi rămas poate un Țar modest ca și tatăl său Alexis Mihailovitch, dacă nu ar fi avut ca percepător și îndrumător spiritual, pe genialul moldovean Niculae Miculescu-Cârnu, spătarul lui Ștefăniță Vodă, — minte strălucită și de o neobișnuită erudiție pentru epoca lui și a cărui genialitate, a transmis-o peste generații strănepoților săi, bacteriologului Ilie și geografului Leon Metschnikoff“.

ARENA ROMANULUI, Nr. 126, 26 Iulie 1941: „Milioane de feciori, de bărbați, de frați, luptă cu înverșunare contra dușmanului neamului românesc, pe care-l vom îngeununchia, acum când și-a lepădat credința în Dumnezeu și'n biserică. Dar celelalte milioane de voinici, bătrâni și de fecioare tinere, de femei și copii, luptă alături de dâșii pe ogoarele, pe plaiurile cu pomi, în grădinile de zarzavat, pentru aceeași biruință.

„Frate plugar, niciodată n'ai dus o luptă mai aprigă și mai vitejească decât acum.

„Te văd strămoșii, fie răzăși, fie mazili, fie vecini, cari au luptat pe acelaș pământ binecuvântat de Dumnezeu.

„Te văd părinții din mormintele înșirate pe tot întinsul țării. Te văd și te întovărășesc, în munca sfântă și ostenitoare, toată nația noastră, în aceste ceasuri aspre“.

ȚARA, N-rul 87 din 24 Iulie 1941, pe prima pagină reproduce conferința la radio a D-lui Prof. Mihai Antonescu, vice-președinte al consiliului de miniștri. Reproducem următoarele cuvinte pe cari trebuie să ni le întipărim bine: „Am stat strajă de veacuri împotriva păgânilor și întunecului, am primit în trupul nostru cnutul împilărilor și al jertfelor desrobitoare, pentru ca azi să putem purcede la împlinirea marelui nostru destin. Suntem aci o temelie de lume nouă *Prin Carpații de Nord și Pocuția ne ridicăm drept spre Baltica, prin Marea Neagră străjuim strămtorile, prin valurile de poale ale Dunării privim Balcanii, prin Banat întindem un braț spre Adriatica latină, iar prin podișul Transilvaniei ne urcăm spre Europa de Mijloc*“.

Din N-rul 97, 4 August 1941 extragem prețioasa concluzie a D-lui Guido Del Barone din articolul de fond «Italia în Mediterana»:

„Dar în curând Anglia va da seama de crimele comise, nu numai în dauna Italiei, dar și a multor altor popoare amăgite de falsa curtoisie engleză. Astăzi Europa se prezintă ca un bloc de granit în contra tiraniei care, timp de atâția ani, a însăngerat popoarele din lume, având un singur scop: predominarea. Astăzi lozincă e una singură: «Delenda Cartago» și nu e numai o lozincă italiană, ci mondială. Toate marile puteri ale omenirii care au avut o istorie și o civilizație, simt necesitatea imperativă de a izgoni din Europa «Cartagina».

Roma a doborât Cartagina: Roma, încă odată, se ridică împotriva Cartaginei moderne ca să-și asume misiunea sa imperială în lume. Și încă odată, Roma va învinge“.

MACEDONIA, Nr. 100—101, 1 Aug. 1941, sub titlul «Inchinare macedoneană — Dulce Bucovină și scumpă Basarabie» și sub iscălitura D-lui Naum Nance, conchide:

„Macedonia este singura provincie românească care ne-a trimis pe Șaguna, Mociony, pe Gojdu și pe alți mari români; care nu poate râde cu amândoi ochii și care nu-și poate încă usca lacrimile durerilor și suferințelor ei milenare.

„In vederea zilelor de mâine, când crede că va veni și pentru ea ziua sfinte și adevăratei dreptăți, ea vibrează azi de nădejde și participă cu întreaga ei ființă omânească, la marele act istoric, ce se plămădește în munții stâncoși ai Bucovinei și pe țărmurile înflorite ale Nistrului.

„Poporul macedonean, brav și cuminte, cu un așa de mare suflet românesc, participând la marea bucurie a națiunii române, își justifică dreptul la o viață mai bună și la libertatea națională !

„Macelonienii de pretutindeni unindu-și glasul sugrumat de emoție, la bucuria tuturor provinciilor românești, strigă din adâncul ini-

mei lor rănite, dar îmbălsămată cu nădejdea în zile mai bune, — trăiască România întregită, mărită și unită pe vecie”.

DESROBIREA, Nr. 25 din 20 Iulie 1941, cu titlul «Sub semnul Victoriei Române în Basarabia», D-l N. Vasiu scrie: „Basarabeni, Bucovineni, voi nu mai sunteți de acum înaintea refugiați.

„Pe voi vă așteaptă, în miez de vară, toată frumusețea pământului vostru drag și când veți ajunge iar la căminurile voastre dorite, văpaia soarelui vă va încălzi ca să uitați, sub văpaia lui, coșmraul unui an de pribegie.

„Cu voi jubilează azi toată suflarea românească. Jubilăm cu voi chiar și noi, cei care am mai rămas în suferință și pripas, căci norocul vostru întărește și mai mult credința noastră. Iar credința nu ne poate înșela”.

GORJANUL, Nr. 28 din 22 Iulie 1941, sub titlul «La Nistru», D. I. Modoran scrie: „La Nistru se scrie cu sânge pagină de istorie și de epopee românească. Cu plumbi și obuze se sfărâmă obstacolele ridicate de forțele iadului, se eroiește drum năzuințelor unui neam și se statornicesc drepturile — prea des călcate în picioare, — ale unui popor.

„Tresaltă în mormânt neînvinsul Ștefan, iar umbrele Arcașilor ce străjuesc de veacuri la Nistru, se înalță de pe ogoarele dospite cu sânge și ne strigă mereu: Înainte!”

PORUNCA VREMII, Nr. 1993 din 27 Iulie, D-l Dr. Ilie Rădulescu, referindu-se la eventualitatea intrării Americii în război: „Intrarea în acțiune a Statelor Unite nu poate să dovedească pentru moment decât că oamenii de stat nord-americani n'au învățat nimic din experiența de până acum a războiului european. Iar urmările imediate ale intervenționismului american, dacă el se va produce, vor arăta în mod limpede, că nimic nu mai poate împiedeca prăbușirea nefastului imperiului englez”.

FAPTA dela Călărași, sub iscălitura D-lui Niculae Ioan, și sub titlul «3 Iulie 1941», scrie: „Sângele eroilor, acestei sfinte nații, curge iar în râuri mari, apărând moștenirea răzeșilor Orheeni, Lăpușneni, Hotineni și Soroceni,, precum și moștenirea pârcașilor lui Ștefan-Vodă ce au stat straje neadormită la Cetatea Albă, Chilia și Tighina.

„Căpitanii de oaste nouă, se află toți cu arma în mână, în fruntea oștirilor ce nu se pot închipui decât biruitoare și luptă alături de oștire germană, biruitoare cum nu s'a mai pomenit alta în istoria Europei și cu care s'a înfrățit în luptă pentru o soartă mai bună, a întregii lumi. Așteptăm cu respirația întretăiată și cu inima împietrită, biruința care cu orice preț trebuie să fie a noastră, așa cum poruncesc sfintele morminte ale înaintașilor noștri”.

«ROMÂNIA EROICĂ», a intrat cu acest număr în al V-lea an de existență.

Cu toate greutățile timpurilor excepționale prin cari trecem și ale refugiului — revista, după cum se știe, înainte de cedarea Ardealului de Nord, își avea sediul la Cluj — apare în condițiuni superioare.

O privire retrospectivă asupra celor patru ani de existență și de grele încercări, și pentru țară și pentru revistă, dovedește cu prisosință utilitatea ei excepțională precum și conștiinciozitatea și stăruința în adevăr eroică cu cari și-a urmărit programul trasat, care s'ar putea rezuma în următoarea mărturisire de credință:

„Iubire și entuziasm, curățenie de suflet, solidaritate și sinceritate de înfăptuire, spiritul de sacrificiu și dispariția în opera înfăptuită, nașterea a doua oară a românismului pentru Patria și Neamul său, OMUL NOU LA STATUL NOU.

*Revista noastră se luptă cu greutăți de neînvins :
vă rugăm trimiteți abonamentul ! — Cine reține un
număr se consideră abonat.*

Abonament anual 250 lei ; instituții și străinătate 1000 lei.
Abonament de sprijin 2000 lei.

Lucrări de căpătâi de citit pe îndelete pentru timpurile prin
cari trecem :

ION COLFESCU-DELATURDA :

„*Viața morală a popoarelor și Războiul European. Cauze și
Efecte*“ București Tip. „Poporul“, 1916.

„*Război și Civilizație*“, Cluj. Tip. „Ardealul“, 1923.

„*Spirit și Materie*“ — Eroismul în viața de stat. — Cluj.
Tip. „Ardealul“, 1935.

„*La răscruci de drumuri*“. Cluj. Tip. „Lumina“, 1939.

„*Pe drumul marilor prefaceri*“. Cluj. Tip. „Renașterea“,
1940.